

Ivan Ostojić

IMENA ŽIVOTINJA U DALMATINSKIM SREDNJOVJEKOVNIM ANTROPONIMIMA

UDK 800.87:801.313

Rad primljen za tisak 14. svibnja 1987.

Kratice*

- AB EUSEBIUS FERMENDŽIN, *Acta Bosniae, Zagrabiae* 1892
AN GIUSEPPE PRAGA, *Atti e diplomi di Nona (1284—1509)* (Archivio storico per la Dalmazia vol. XXI, Roma 1936)
AR *Rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika JAZU*, Zagreb 1880—1976
AT PAOLO ANDREIS, *Storia della città di Traù, Spljet* 1909
BD *Bullettino di archeologia e storia dalmata, Spalato*
BH IVAN OSTOJIC, *Benediktinci u Hrvatskoj I—III*, Split 1963—1965
BŽ ALFRED EDMUND BREHM, *Kako žive životinje*, Rijeka 1966
CD T(ADE) SMIČIKLAS, JAKOV STIPIŠIĆ — MILJEN ŠAMŠALović, *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije (Codex diplomaticus) I—XV*, Zagreb 1904—1934, 1967
CR *Chronica Ragusina Junii Restii, Zagrabiae* 1893
DG *Dizionario Garzanti della lingua italiana*, Milano 1965
DK Dr GREGOR ČREMOŠNIK, *Spisi dubrovačke kancelarije I*, Zagreb 1951
DR MIRKO DIVKOVIĆ, *Latinsko-hrvatski rječnik*, Zagreb 1900
DV GIUSEPPE BOERIO, *Dizionario del dialetto veneziano*, Venezia 1856
ER PETAR SKOK, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I—III*, Zagreb 1971
FI DANIELIS FARLATI, *Illyricum sacrum, Venetiis* 1751—1817

* Budući da u Imeniku gotovo svaki redak ima pokoju bilješku, skraćeni naslovi su svedeni na samo dva velika slova.

- FL AEGIDIUS FORCELLINI, *Totius latinitatis lexicon*, Patavii 1771
- GP Dr STJEPAN GJURAŠIN, *Ptice I—II*, Zagreb 1899, 1901
- HR Dr MIROSLAV HIRTZ, *Rječnik narodnih zooloških naziva, Ribe*, Zagreb 1956
- HS ĐURO ŠURMIN, *Hrvatski spomenici I*, Zagreb 1898
- IB Dr F. IVEKOVIĆ i Dr IVAN BROZ, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Zagreb 1901
- IŽ FRANO KURELAC, *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj*, Zagreb 1867
- KK IVO STJEPČEVIĆ, *Katedrala sv. Tripuna u Kotoru* (Prilog Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku LI, Split 1938)
- KR BRATOLJUB KLAIĆ, *Veliki rječnik stranih riječi*, Zagreb 1966
- KS ANTUN MAYER, *Kotorski spomenici I*, Zagreb 1951
- LJ *Lexicon latinitatis medii aevi Jugoslaviae*, Zagreb 1973—1978
- LM ŠIME LJUBIĆ, *Listine o odnošajih između južnoga slavenstva i mletačke republike I—IV*, Zagreb 1968—1874
- MI Dr T(OMO) MARETIĆ, *O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba* (Rad JAZU LXXXI i LXXXII, Zagreb 1886)
- MK IVAN OSTOJIC, *Metropolitanski kaptol u Splitu*, Zagreb 1975
- MR *Monumenta Ragusina I—II*, Zagrabiae 1878, 1882
- OP IVAN OSTOJIC, *Benediktinska opatija u Poveljima*, Split 1934
- PB DASEN VRSALOVIC, *Povijest otoka Brača*, Supetar 1968
- PH *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*, Zagreb 1976
- PS GRGA NOVAK, *Povijest Splita I*, Split 1957
- RA IVO ANDROVIĆ, *Rječnik talijansko-hrvatski*, Zagreb 1937
- RH *Rječnik hrvatsko-srpskog književnog jezika*, Zagreb — Novi Sad 1967
- SB Dr KARLO KADLEC, *Statut i reformacije otoka Brača*, Zagreb 1926
- SD Dr GREGOR ČREMOŠNIK, *Istoriski spomenici Dubrovačkog arhiva*, Beograd 1932
- SK VIKTOR NOVAK i PETAR SKOK, *Supetarski kartular*, Zagreb 1952
- SR V. BOGISIĆ i C. JIREČEK, *Liber statutorum Ragusii*, Zagreb 1904
- SS J. J. Hanel, *Statuta et leges civitatis Spalati*, Zagrabiae 1878
- ST Starine JAZU XI (S. LJUBIĆ, *Popis prodaja dubrovačkih iz XIV st. 1—18*, Zagreb 1879)
- SV GIOACCHINO STULLI, *Vocabolario italiano-illirico-latino I—II*, Ragusa 1810
- TA THOMAS ARCHIDIACONUS, *Historia Salonitana*, Zagrabiae 1894
- TS Dr MIHO BARADA, *Trogirski spomenici, dio I (sv. 1 i 2) i dio II (sv. 1)*, Zagreb 1948, 1950, 1951
- UD Dr JORJO TADIĆ, *Pisma i uputstva dubrovačke republike*, Beograd 1935
- VD *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, Split
- WD FRIEDR. HEYER, *Wappenbuch des Königsreiches Dalmatien*, Nürnberg 1873
- ZT MIRKO ZJACIĆ, *Spisi zadarskih bilježnika Henrika i Creste Tarallo 1279—1308*, Zadar 1959

aug.	<i>augmentativ</i> , uvećanica
dem.	<i>deminutiv</i> , umanjenica
fem.	<i>femininum</i> , ženski rod
fig.	<i>figurativno</i> , u prenesenom smislu
hip.	<i>hipokoristik</i> , od dragosti
lat.	<i>na latinskom</i>
masc.	<i>masculinum</i> , muški rod
patr.	<i>patronimik</i> , prezime po imenu oca
tal.	<i>pejorativ</i> , nagrdna riječ
pej.	<i>na talijanskom</i>
vul.	<i>vulgo</i> , pučki

PREDGOVOR

Čovjek je već prvim svjesnim pogledom oko sebe razabrao razliku između mrtvoga i živoga, a u živome između onoga što raste i što se razvija ukorijenjeno na jednome mjestu i onoga što se pomiče s jednoga položaja na drugi, pa je čitavu prirodu podijelio u tri carstva. Ali je uza sve razlike uočio i čvrstu povezanost između neživotne rude, žive biljke, pokretne životinje i sebe, te je zaključio da je sve što postoji u neraskidivoj zajednici. Zato je isto ime, npr. *ruža*, dao i kamenom prozoru na pročelju gotske katedrale i cvijetu u svojoj bašti i govedskoj mljekarici u svojoj staji i rođenom djetetu u svojoj kući. Umio se i prostodušno našaliti, štoviše i zlobno narugati sa svojim znancem, pa ga je prozvao tamnom *rdom*, ili šupljom *tikvom* ili previjanom *lijom*, uzimajući pri tome imena sad iz jednoga sad iz drugoga ili trećega od ona tri carstva. Kod tih transpozicija je najzanimljivije ispitivati, kako su na čovjeka prenošena imena životinja, koje su po mnogo čemu ljudskom rodu od svih ostalih bića najbliža.

Za takve zoološke prijenose nalazimo obilje primjera u najstarijim kulturama. Kad npr. Biblija donosi oporuku i oproštaj Izraela od njegovih sinova, pripovijeda kako je otac jednoga od njih nazvao *lavićem malim*, drugoga *koščatim magarcem*, trećega *zmijom na putu*, četvrtog *košutom lakonogom*, a petog *vukom grabežljivim* (Post XLIX 9, 14, 17, 21, 27). Slično su u grčkoj mitologiji i povijesti dobivali ime i poluljudi, npr. na osnovi bika *Kentauroi* i *Minotauros*, a i pravi ljudi na osnovi konja kao *Hippolytos* ili lava kao *Leonidas* ili vuka kao *Lykofron* itd. Takav je bio drevni običaj u starom, a još više u novootkrivenom svijetu.

Po uvjerenju *Frana Kurelca* veliko je blago narodnoga jezika sakriveno u imenima, bila to imena ljudska ili živinska, a baviti se tim poslom znači otkrivati blago (IŽ 3). Cijeneći njegovo uvjerenje odlučili smo se ovdje pozabaviti otkrivanjem kako i koliko su nekada kod nas životinjska imena postajala ljudska. S obzirom na prostor ograničili smo se na Dalmaciju, a vremenski na srednji vijek. Prostorno obuhvaćamo Dalmaciju u granicama našega primorja od Kvarnera do Albanije. Vremenski pak nismo htjeli prekoračiti 1378. godinu, jer su samo do te godine objavljene isprave u *Diplomatičkom zborniku kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, a taj je kodeks jedno od glavnih spremišta, iz kojega smo mogli za naš posao izvaditi najveći dio podataka.

Namjera je ovoga priloga iz objavljenih vrela sastaviti što potpuniji Imenik životinja, po kojima su od najstarijih vremena prozivani i zapisivani naši ljudi. Neka smo od takvih imena susreli na desetke, druge na stotine puta, ali ćemo ovdje redovito navoditi samo njihovu najstariju nama poznatu ubilježbu. Kada ta ubilježba nije dovoljno sigurna, dodat ćemo joj koju mlađu. Tako ćemo činiti za svaki pronađeni antroponim te vrste.

Radi lakšeg pregleda smatrali smo uputnim sve životinje, za koje smo doznali da su njihova imena nosili ljudi, svrstati u neki red. Noviji prirodoslovci u svojim sistemima raspoređuju životinje prema naravnom stupnju razvoja počevši od najnerazvijenijih. Mi ćemo ovdje slijediti obratni red, jer su se ljudi u velikoj većini nazivali po razvijenijim vrstama. Kod znatnoga broja životinja smo nastojali istaknuti posebnu neku karakteristiku, zbog koje je čovjek mogao uzeti ili dobiti njihovo ime.

Sigurno će ovaj Imenik biti nepotpun i na mjestima vjerojatno netočan. Sigurno je nepotpun, jer se u srednjem vijeku nisu vršili statistički popisi ljudi s oznakom imena svakoga od njih. Ponajviše su se zapisivala imena onih, kojih je prisutnost ili svjedočanstvo zahtijevale isprave privatnopravnoga karaktera. Od tih pak isprava mnoge nisu do nas doprle; od onih koje su se sačuvale, samo je manji dio objavljen, a ni sve objavljene nismo uspjeli iscrpsti.

Vjerojatno je naš Imenik na nekim mjestima netočan, jer je bilo teško uvijek odgonetnuti pravo ime, što ga je ubilježio pisar stranac, koji nije poznavao naš jezik. A i na latinskom je slabo i nedosljedno zapisivao domaće romanske oblike, koji su odavno zaboravljeni, pa su nam danas teško razumljivi. Poteškoća je i u višeznačnosti riječi. Osim toga nikakva se druga imena samovoljnije i hirovitije ne izobličuju kao osobna. I na koncu nije uvijek jasno da li se ime životinje nalazi u prezimenu čovjeka ili u imenu mjesta njegova podrijetla ili boravka.

Kratkom primjedbom u Imeniku svraćamo pažnju svaki put kad smo u službenom popisu pučanstva iz 1948. godine utvrdili da kod današnjih ljudi na području našega ispitivanja postoje prezimena dobivena po istim životinjama, po kojima su se nazivali i srednjovjekovni stanovnici istoga geografskog prostora.

U nadi da bi i nesavršeni Imenik što ga pružamo u ovoj radnji mogao nekoga zanimati ili biti od nekakve pomoći eventualnom leksikografu naših vlastitih imena prelazimo odmah na stvar.

IMENIK

Susreli smo dva slučaja da je netko krstio dijete ili ga netko drugi poslije prozvaao općenitim imenom *životinje*. Jedan nam je slučaj predan u hrvatskom, a drugi u romanskom obliku sa slijedećim podacima:

ŽIVINA — Oko g. 1200. na Braču povaljski opat za svoj samostan *kupi četvrt Dola u Živini* (OP 48). *Živina* s imeničkim sufiksom *-ina* ima augmentativno značenje s pejorativnom intonacijom (ER I 722)

BESTIOLUS — 1300. u Krku postoji *Andreas Bestiolo* (CD VII 366), a 1350. u istom Krku se govori o mjestu *prope ortum quondam Bistioli* (CD XI 625). Tal. *Bestiola* je ovdje dem. od *bestia* u muškim latinskim oblicima i označuje divlju i čovjeku škodnu živinu (FL I 315). *Bestia* je fig. pogrdna riječ za pakosno čeljade (ER I 130), a *bestiola* za osobu male pameti (DG 216). — 1948. *Beštija* u Čavaglavama (Drniš) (PH 44)

Po neodređenoj vrsti životinje je čovjeku prišiven nadimak

KREPONJA — 1292. u Zadru *iuxta vineam Dominici clerici de Crepogna* (CD VII 115). *Kreponja*, pej. od *krépo*, uzet je za mlitava čovjeka prema životinji koja crkava (AR V 515)

Nakon ovih nekoliko općih oblika nastavljamo po najavljenom sistemu nabrajati imena pojedinih vrsta životinja davateljica antroponima slijedećim redom: najprije navodimo imena majmuna, iza njih zvijeri, pa drugih sisavaca, onda ptica, zatim vodozemaca, zmija, guštera i bajoslovnih bića, potom riba, i, napokon, nekralježnjaka. Na kraju ćemo dodati nekoliko imena promatranih s posebnoga gledišta.

Imena majmuna

Iako od svih životinja red *majmuna* pokazuje najveću sličnost s čovjekom, rijetko se koje čeljade nazivalo majmunom. Našli smo ga samo na dva-tri mjesta i to s ovim popratnim oznakama:

MONNA — 1272. u Trogiru *Draga filia Georgii Monne* ugovara o kući (TS I 1 340). *Monna* je majmun (RA 620), ali u srednjem vijeku ista riječ označuje i gospođu (DG 1074)

SIMIA — 1310. krčki su knezovi bili nešto dužni svojoj rođakinji *mulieri Simiae* (LM I 250). Lat. *simia*, tal. *scimia*, šimija, majmun, opica (ER III 393); fig. osoba ružna izgleda (DG 1566). Ali je majmun također simbol nerazumnoga oponašanja i pretjerane roditeljske nježnosti.

Imena zvijeri

Zoološki red *zvijeri*, s kojima je, osim udomaćenih vrsta, ljudski rod u nepoštednom ratu, dao je najviše antroponima. I to tako, što je naš čovjek koju zvijersku obitelj više mrzio i progonio, to se češće njezinim imenom krstio. Odmah na početku spomenimo da smo i ovdje po jedan put u hrvatskom i romanskom obliku naišli na slučaj kako je općenito ime zvijeri dano kao osobno ime ili prezime:

ZVIRINČIĆ — 1320. u Hvaru se spominju *heredes Grupxe Suirincichi* (CD VIII 559). *Zvirinčić* je prezime od *Zvirinac* po zvijeri (AR XVII 315). — 1948. *Zvjerković* u Dolima (Dubrovnik) (PH 755)

FERA — 1134. u Zadru *laicus Prestantius Fera* (CD II 44); i 1333. također u Zadru *Çoilo de Fera* (CD X 96). Lat. *fera*, zvijer (FL II 292) u običnom je govoru znamen divljine i okrutnosti. — 1948. *Zver* u Kolanu (Rab) (PH 755)

Poznato nam je da su u ispitivanom razdoblju među našim ljudima imale mnogo svojih imenjaka zvijeri iz zooloških obitelji mačaka, pasa, kuna i medvjeda.

1 — Obitelj je *mačaka* zastupana običnom mačkom, lavom i panterom.

a — Za *običnu mačku* su se upotrebljavala tri osnovna oblika: hrvatski, klasični latinski i srednjovjekovni romanski.

Od hrvatskoga osnovnog oblika naišli smo na slijedeće inačice:

MAŠKA — 1068. u Splitu se navodi svjedočanstvo *Gregorii presbiteri Masca* (CD I 111). Ovdje se *Masca* ima pročitati *Maška* kao čakavski oblik za mačku (AR VI 512). Mačka je inače znak neiskrene privrženosti, pa je narodne poslovice nerijetko dovode u karakterističnu vezu s čovjekom (AR VI 351). — 1948. *Mašković* u Blatu (Korčula) (PH 406)

MAČICA — Poslije 1020. također u Splitu u darovnici s latinskoga prevedenoj na talijanski jezik svjedok je *don Pietro Macica* (CD I 61); i 1282. u Dubrovniku *Stephanus de Maçiça* (DK 241). *Mačica* je dem. od mačka.

MACO — 1018. u Rabu uz druge obećaje mletačkom duždu danak i građanin s potpisom: *Ego Maço hec rogavi fieri* (CD I 54); 1331. u Krku *apud domum Fumie condam Marie de Maçço* (CD IX 547); i 1371. u Rabu se spominje međašnik *ser Maçius de Doino* (CD XIV 312). *Máco* je hip. od mačka

Za običnu mačku u ulozu antroponima smo se namjerali na latinsko klasično ime samo u ovom slučaju:

FELES — 1323. u Dubrovniku *Dominichellus filius Felis* (MR I 90)

Ali su zato u češćoj upotrebi bili domaći romanski oblici:

GATTA — Početkom XI st. navodno u Solinu *Petrus Gatta testis* (CD I 53). Prema tal. *gatta*, mačka ženka (RA 391; LJ 502)

GATTUS — 1060. u Rabu: *Ego Maius Gattus signum feci* (CD I 86). *Gattus* prema tal. *gatto*, za mačku i za mačka (RA 391). — 1948. *Gatti* u Korčuli (PH 184)

GATUS — 1286. u Hvaru *Smeriolus* (ili *Siveriolus*, CD VIII 177) *de Gato notarius et cancellarius* (CD VI 569)

Nisu rijetki ni deminutivi gornjih romanskih oblika:

GACTOLUS — 1271. u Trogiru nalazimo *Grubicem Gactoli* (TS I 1 202)

GACTULA — 1278. također u Trogiru je primljen novac *a filio Grubse Gactule* (TS I 2 178). Ima biti ista osoba Grubiša *Gactoli* i Grubiša *Gactule*

GACTULINUS — 1287. još u Trogiru *Gactulini socru ibidem presente* (TS I 2 261). *Gactulinus* je dem. od deminutiva *Gactulus*

GACTULUS — 1272. u Trogiru ista je osoba *Gruppisca Gactuli testis* (TS I 1 441), koja je i gore u oblicima *Grubicem Gactoli* i *Grubce Gactule*

GATTINA — Poč. XI st. navodno u Solinu *testis Messana Gattina* (CD I 53). — 1948. *Gattin* u Splitu (PH 184)

GATTULA — 1226. u Splitu *filio Desse Gattule* (CD III 260)

GATTULINUS — 1238. u Zadru svjedok *Petrigna Gattulinus* (CD IV 59).

Ovdje *Gattulinus* i gore *Gactulinus* dva su jednaka dvostruka deminutiva. Neobičniji je romanski osnovni oblik:

CHATTHINUS — 1341. u Zadru *ego Priboy... vendo tibi Pribogio Chatthin(o) duas meas pecias vinee* (CD X 606). *Chatthinus* mora da je dem. odnosno pridjev ili od *catthus* ili od običnije imenice *gattus* (LJ 193)

Od deminutiva na onomatopejskoj osnovi uzvika za vabljenje mačke nastale su:

MUCINA — 1349. u Zadru *presente Marino Stephani Mucine* (CD XI 402)

MUCINIĆ — 1368. u Zadru *Marinus Mucinich*, jamac (CD XIV 144). *Mucinić* patr. od *Mucina* ili *Mucinus*

MUCINUS — 1359. također u Zadru *Marinus Stephani Mucini* (CD XII 564). Tal. *mucino*, mačkica (RA 629). Vjerojatno je isti Marin Mucinić u Zadru bio sin Stjepana, koji je gore nazvan *Mucina*, a ovdje *Mucinus*

MUSIĆ — 1357—1358. u Trogiru *Stippos Musich* (CD XII 443). *Musić* je dem. ili patr. od hipokoristika *múse*. — 1948. *Musić* u Zatonu (Šibenik) (PH 450)

MUSINA — 1282. u Trogiru *Natalis sacerdos filius Musinne* (FI IV 359); i 1372. u Zadru *Kosa de Begna* daje *Maroste dicto Musine* zemlju na obrađivanje (CD XIV 431). *Musina* aug. od *muse*. — 1948. *Musina* u Rijeci (PH 450)

I na koncu za mačku još dvije šaljive složenice:

MAUBRADIĆ — 1356. u Splitu oporuka *Gregorii Maubradich canonici* (CD XII 352). *Maubradić* hip. za čovjeka mačje brade; *mau* je naime onomatopeja, kojom se oponaša glas mačke (ER II 392)

MICIMASCHI — 1274. u Trogiru *Duimus Micimaschi* daje miraz svojoj kćeri (TS I 2 74). *Micimaschi* bi mogla biti složenica od imenice *micio* (= mačak i pridjeva *maschio* (= muški) u pluralnom obliku (RA 604 i 585). Ali bi to mogao biti i poziv mački: *mici maški*

Obična mačka je šesta u nizu onih životinja za koje smo mogli utvrditi da su na ljude prenijele najveći broj oblika svojega imena.

b — Po *lavu* su nam poznata dva hrvatska antroponima:

LAVČIĆ — 1291. u Zadru *una terra cui de quirina est terra Jurulli de Lafcich* (CD VII). *Laf* je *lav* (AR V 868), a *Lavčić* patr. od deminutivnoga oblika *lavac* (= lavić) (AR V 927). Prema tome je *lavčić* isto što i srednjovjekovni lat. *leoncellus* (LJ 651). — 1948. *Lavić* u Splitu i Zadru (PH 359)

LAVICA — 1371. u Dubrovniku prodaju zemlju *Rusco i Laviza* (ST XI 16)

Romanskih pak osnovnih oblika za istu zvijer susrećemo više. Takvi su:

- LEO — 1018. u Krku obavezuje se plaćati danak Mlecima i *Leo presbiter* (CD I 55). Lat. *leo*, lav; fig. junak, čovjek snažan i hrabar (AR V 926)
- LEONE — 1367. u Rabu *inscriptio Andreae Leone comitis Arbensis* (CD XIV 95). Tal. *leone*, lav (RA 538)
- LEONICUS — 1331. u Hvaru *Petrus de Leonico notarius* (CD IX 546). *Leonicus* srednjevjekovni lat. pridjev od *leo*
- LEONIS — 1313. splitska obitelj *Leonis* prezentira rektora crkve sv. Petra Gumajskoga (BH II 342). — 1948. *Leoni* u nekoliko mjesta (PH 363)
- LEONOS — 1279. u Trogiru vinograd *Leonossi filii Stoy* (TS I 2 210). *Leonos*, nelatinski sufiks -oš na latinsku osnovu *leon-*
- LEONJA — 1198. u Krku žena *Leogna de Drazi* (CD II 301); i 1311. također u Krku *ante domum Nicolijçe Leogne* (CD VIII 274). I ovdje je nelatinski sufiks na latinskoj osnovi
- LEONIC — 1315. u Zadru *terra Johannis Leunig* (CD VIII 415). *Leunić* patr. od *Leun*, a *leun* čakavski oblik od tal. *leone* (AR VI 22), kao npr. *sperun* od *sperone* (= mamuza)
- LIUN — 1274. u Trogiru žena *Druganii Liuni* (TS I 2 45). *Liun* je drugi primorski čakavski oblik od tal. *leone* kao npr. *milun* od *mellone* (= dinja)
- LONE — 1361. u Dubrovniku *Lone de Dersa* dobiva informacije kao poslanik upućen dalmatinskom banu (UD 54). *Lone de Dersa* je ovdje hip. od *Leonardo de Dersa* (UD 129). Za Skoka je naprotiv *Lone* hipokoristik od *Eieonora* (ER II 317), ali citirani *Lone* nije žena već dubrovački poslanik
- Ima i složenica, u kojima je jedan od sastavnih elemenata *leo*. Takve su:
- LEONARDELLUS — 1198. Krčanin *Leonardellus Radda* (CD II 301). *Leonardellus* dem. od *Leonardus*
- LEONARDIĆ — 1289. u Zadru se dariva komad zemlje *Dragoslavo, filio condam Damiani Leonardig de Pago* (ZT 168). *Leonardić* patr. od *Leonard(us)*. — 1948. *Leonardo* u Zadru (PH 363)
- LEONARDUS — 1116. za samostan sv. Ivana u Biogradu na moru *scriptum manu Blasii Leonardi* (CD II 28). *Leon(h)ard*, latinsko-germanski izraz: jak kao lav (KR 729)
- LEUNARDUS — 1289. kralj Ladislav spominje *fidelitates Leunardi*, krčkoga kneza (CD VI 654). Za prvu polovicu riječi *Leunardus* cf. gore kod *Leunić*
- LONARDUS — 1283. u Zadru plemić *Lonardus de Michelis* (BD XII 185). Za prvu polovicu riječi *Lonardus* cf. gore kod *Lone*
- PANTALEON — 1237. u Dubrovniku daje izjavu *Philippus de Pantaleone* (CD IV 36). *Pantaleon* je grčka složenica od *panta* (=sve) + *leon* (= lav): u svemu lav (KR 917). — 1948. *Pantaleon* u Zadru (PH 480)
- c — Ovdje dodajemo zvijer *soppe*, jer ako je to isto što i *pantera*, u najbližem je rodu s lavom:
- SOPPE — 1190. u Zadru *comes Jadere una cum Georgio Soppe iudice* (CD II 247). Plemićka obitelj *Soppe* je imala u grbu zvijer, za koju Heyer tvrdi da je *soppe*, i da ona zapravo označuje panteru (WD 21). *Panthera* je prema grčkoj složenici *pan* + *ther* najdivljija zvijer (FL III 315)

SOPPOLO — 1335. u Zadru *coram Soppolo condam Cresii de Soppolo* (CD X 202). *Soppolo* u Zadru, gdje je postojala obitelj *Soppe*, sigurno je dem. toga neobičnog imena

2 — Iz zoološke obitelji *pasa* zastupani su u našem poslu: domaći pas, vuk i lisica.

a — *Domaći pas*, uza svu poslovičnu privrženost čovjeku, nije imao u ljudskim imenima mnogo inačica, i, u koliko su nam one poznate, gotovo su sve tuđe. Takve su:

CANALEA — 1171. u Splitu *Canalea Sole* svjedok na mirovnom ugovoru s Klišanima (CD II 129—130). *Canalea*, tal. *canaglia*, pasjadija (SV I 272), ološ, nitkov (RA 144)

CANINUS — 1271. u Trogiru *Petri Canini* (TS I 1 263); i 1360. u Senju *in presentia . . . fratris Canini de Cherso* (CD XIII 34). *Caninus* je dem. od *canis* prema tal. *canino*, psetance (RA 146)

CANIS — 1283. u Klobučcu *Albertus domini Petri Canis* (CD VI 435). *Canis*, pas; fig. vjeran i inteligentan prijatelj (DG 289)

CUCCHO — 1285. u Zadru *presente Radovano vocato Cuccho, sacerdote* (ZT 45). *Cuccho*, običnije dem. *cucciolo* (DG 482), pas

CUCHINO — 1281. u Trogiru je *Stoiana Cucino (Cuchino)* postavio na sudu jamca (TS II 1 153—154). *Cuchino* dem. od *cuccho*. Kućin je u mjestima srednjodalmatinskoga primorja pseto.

MASTINUS — 1283. u Zadru *Mastinus de Sabbe* (FI V 83). Tal. *mastino* pas, psina; fig. tiranin (RA 586)

OGAR — 1240. u Splitu sudbena presuda u prisutnosti prezbitera *Ogari* (CD IV 101). *Ogar*, vrsta lovačkog psa (IB I 875 i 735)

PINCE — 1237. u Dubrovniku *ego Sevasto Desivoy de Pince . . . servum meum dimisi* (CD VII 413). *Pince* je u naše vrijeme čupavo psetance (RA 734), ali je li se ono u XIII st. tako zvalo?

I talijanske složenice:

CANLIGO — 1344. u Dubrovniku *Stipe de Canligo* (MR I 149). *Canligo* je možda složenica od *can* + *ligo* = psa vežem

CANMAGNO — 1347. također u Dubrovniku *Ursius de Canmagno* (MR I 270). Tal. *can* + *magno* = pas veliki

Dodajemo još dva imena koja podsjećaju na psa. S latinskim su nastavkom, ali na grčkoj osnovi. Oba potječu od *kyon*, *kynós*, što s grčkoga prevedeno znači *pas*, *psa*. I oba su zabilježena na splitskom području, kad je ondje još bila svježja uspomena na bizantsku vladavinu i kad se još nije bio sasvim zaboravio grčki jezik. To su:

CINICUS — 1000 (?) u Splitu *testis Cinico Tabiscavico* (CD I 52). Lat. *cynicus*, pasji (DG 370)

CINUS — 1090. za samostan u Selu *testis Nyciforo nepote Cini* (CD I 195)

Pribrajamo još tri narodna antroponima, ako ovamo spadaju. To su:

VUČJAK — 1298. u Zadru *dono . . . Velciaco fratri meo . . . tertiam partem loci* (CD VII 317); i 1365 u Zadru *Bona donat Volciacho* (CD XIII 297). Vučjaku je ovdje mjesto, ako je već onda vučjak označivao domaćeg psa, a ne vuka.

MRČKO — Oko 1200. na Braču u povaljskom kartularu svjedok je *Mrčko* (OP 50). I *Mrčku* je ovdje mjesto, ako su i na Braču tako zvali psa mrke boje (IŽ 46)

STIGLO — 1226. u Dubrovniku *unus illorum de Stiglo* (LM I 40). *Stiglo* je danas pas žut po ušima, grudima i repu (AR XVII 790)

Pas je antroponim i u naše vrijeme: 1948. *Kučak* u Kninu (PH 343)

b — Psu bliski *vuk*, ovčaru najmrža zvijer a djetetu najužasnije strašilo, dao je srednjovjekovnoj Dalmaciji vrlo mnogo narodnih antroponima. U našem traženju naišli smo na više stotina takvih slučajeva u gotovo stotinu varijanta i složenica. Razlog tome treba tražiti u narodnom praznovjerju. Mnogi su naime vjerovali da će ublažiti krvoločnoga vukodlaka i da neće nauditi njihovoj djeci, ako ih budu zvali njegovim imenom (MI LXXXI 133).

Troslovni stari hrvatski korijen imenice *vlk* bilježila je srednjovjekovna latinička grafija u Dalmaciji na pet načina. Pred nekada sononatno *l*, koje je vršilo funkciju samoglasnika, dolaze u latinskim tekstovima sad jedan sad drugi svih pet samoglasnika. Evo za svakoga od njih samo po jedan primjer abecednim redom:

VALCUS — 1308. u Zadru *Desaça uxor condam Valco* (CD VIII 219)

VELCUS — 1326. u Šibeniku *Velcus condam Stephani . . . iuratus notarius* (CD XIII 226)

VILCE — 1249. u Trogiru *Vilce filius Radovani* (CD IV 384)

VOLCHUS — 1340. u Zadru *Volchi piscatoris* (CD X 553)

VULCIUS — prve pol. XIII st. *Vulcius* je zemljom obdario splitski kaptol (MK 41)

A sada ćemo navesti po jedan slučaj svakoga od mnogobrojnih oblika imena, u kojima dolazi nasrtljivi, jaki i proždrljivi vuk, najprije kao vlastito osobno ime, onda kao patronimik i napokon kao prvi dio složenice.

Vlastita *osobna imena* nižemo po abecedi — bez obzira na to jesu li ona u prvotnom, hipokorističnom, deminutivnom, augmentativnom ili pejorativnom značenju — ovako:

VUCAN — 1198. u Splitu *pristaldo Vilzano* (CD II 508)

VUCINA — 1364. u Zadru *Franjo de Zadulinis locavit Gregorio condam Volzine* svoju ledinu (CD XIII 381)

VUČA — 1272. u Splitu *Messer Vulcia de Bribir podestà di Spalato* (BD VIII 184)

VUČE — 1192. u Splitu zaklinje se s drugima i *Vilce* (CD II 258); a 1359. je u Dubrovniku *Martolus de Volçe* (MR III 301)

VUČEC — 1364. u Dubrovniku *Volchec Chranoevich nuncius iuratus* (UD 133)

VUČEN — 1339. u Zadru *terra presbiteri Vulceni* (CD X 480)

- VUČET — 1293. u Napulju ovlašćuju *Volcetum cognatum bani Pauli exire de quocumque portu Apulie* (CD VII 127); i 1304. u Splitu *Messer Volcepto podestà di Spalato* (BD IX 79)
- VUČETA — 1271. u Trogiru *Vulceta* (TS I 1 265); 1281. također u Trogiru *testem Volcettam* (TS II 1 146); 1281. još u Trogiru *Vulcecte* (TS I 1 168); 1297. u Ninu *tempore domini Vlchete potestatis None* (AN 20); 1300. u Solinu *Vulcetta* (CD VII 394); 1323 u Ninu *praesente Vucheta presbitero* (CD IX 123); i 1338. *Volchte* (CD X 438)
- VUČETICA — 1272. u Trogiru *uxor Vulceptiçe* (TS I 1 437)
- VUČILA — 1229. u Zadru privola sestre *Velcille* (CD III 309)
- VUČIN — 1194. u Zadru *testis Uilxin Dragosi* (CD II 268); i 1317. u Splitu *Geremia di Volcino giudice* (BD IX 126)
- VUČINA — 1070. u zadarskom poslu *Uilcina testis* (CD I 117); 1097. u poslu samostana u Selu *Ulcina Sagorsticum* (CD I 166); 1145—1153. u Splitu *testis Vulcina* (CD II 60); 1174. u Tinju *Vilcinna Brucona* (CD II 221); 1189. u Klobučcu *Vulcinna Pipogan* (CD II 241); 1199. u Zadru *Uulzina* (CD II 328); 1323. u Dubrovniku udovica pokojnoga *Vollichine* (MR I 98); i 1362. u Zadru *filio Volcene* (CD XIII 266). — 1948. *Vučina* u tri mjesta (PH 722)
- VUČINJA — 1283. u Zadru plemić *Vlcigna de Madigo* (BD XII 185); 1293. također u Zadru *filio Vulcigne* (CD VII 161); i 1299. u Trogiru *Velcigna* (TS II 1 246)
- VUČKO — 1322. u Zadru *Stanava filio Vulçco* (CD IX 62). — 1948. *Vučko* u Poljicima (Makarska) (PH 732)
- VUK — 1279. u Trogiru *Radoscius filius Vulch vendidit ancillam suam* (TS I 2 216); i 1282. u Dubrovniku *carta de denariis Dimitrii de Volko* (DK 295). *Vuk*, lat. *lupus* (ER III 635—636). — 1948. *Vuk* u Rijeci (PH 735)
- VUKAC — 1224. *Vlcas cum fratribus* (CD III 239)
- VUKAČA — 1274. u Trogiru *Volcaça cum sua sorore* (TS I 2 45). — 1948. *Vukačić* u Drnišu (PH 735)
- VUKAN — Poslije 1090. za samostan u Selu *coram Uelcano setnico* (CD I 196); poslije 1090. također za samostan u Selu *coram presbiter Uilcano* (CD I 196); 1197 u Kotoru *tempore Velcanni regis* (CD II 287); 1199. *Vulcanus Diocliae atque Dalmatiae rex* (AB 5); 1271. u Trogiru *Volcanni filio* (TS I 1 171); i 1280. u Dubrovniku *respondendum Radovano de Belcano* (SD 25). — 1948. *Vukan* u Ugljanima (Sinj) (PH 735)
- VUKANA — 1268. u Splitu *Vulcana relicta Desco* prodaje zemlju (CD V 470)
- VUKAS i VUKAŠ — 1191. u Splitu *Vulcassius kanonik* (CD II 250); 1254. zahumski prvak *Vlkas Mučnić* (AB 15); 1265. u Dubrovniku *Volcasso di Giovanni* (CR 94); 1293. dubrovački ambasador u Veneciji *Pasqua de Bolchasso* (CD VII 162); 1303. *Zugno de Volchasso* (LM I 202); 1313. u Dubrovniku vjerojatno za istu osobu *Junius de Volcax* (MR I 56); 1358. također u Dubrovniku *Laurentius de Volcasio* (MR II 229); i 1359. još u Dubrovniku *Lorenzo de Volcaxo* (CD XII 620). — 1948. *Vukas* u nekoliko mjesta (PH 735—736)

- VUKAŠA — 1236. u Zadru *Velcassa uxor Dragotte* (CD IV 5); i 1273. u Trogiru žena pokojnoga *Uolcasse* (TS I 1 475). — 1948. *Vukaša* u Skradinu i Zadru (PH 736)
- VUKAŠIN — 1349. u Zadru *filio Vucassini* (CD X 575); 1361. u Dubrovniku pisati *Volcassino* (MR III 100); 1370. *svidok knez Vlkašin* (HS I 86); i 1371. također u Dubrovniku *re Volchassin* (CD XIV 354). — 1948. *Vukašin* u nekoliko mjesta (PH 736)
- VUKEŠA — 1272. u Šibeniku *Uolchesça* (TS I 1 301)
- VUKINA — 1311. u Skradinu *Balascus filius Wlyquine* (CD VIII 282). — 1948. *Vukina* u nekoliko mjesta (PH 737)
- VUKIŠA — 1368. u Šibeniku *primicerius Vulchixa* (CD XIV 171). — 1948. *Vukišić u Šibeniku* (PH 736)
- VUKNA v. VUKOC
- VUKO — 1251. u Splitu *Uelco* (CD IV 454); 1363. u Ninu *terra que possidet Vulco Scorovich* (AN 43); i 1367. također u Ninu *Vulcho* (AN 50). — 1948. *Vuko* u četiri mjesta (PH 737)
- VUKOČ — 1364. u Splitu *Volchocius Creftini donavit Volchne sorori . . . omnia eius bona paterna* (CD XIII 395)
- VUKOJ — Do 1080. za samostan u Selu svjedok *Uilcoi* (CD I 176); 1178. u Splitu *Vilcoy figliolo* (CD II 157); 1306. u Šibeniku žena *Volchoi* (LM I 212); 1315. u Zadru *heredes condam Vulcoy* (CD VIII 408); i 1361. u Splitu *Valcoyus* (NK 108)
- VUKOJA — 1184. *Velcoia de Tribunia testis* (CD II 365); i 1276. u Trogiru Radovan sin *Volcoie* (TS I 2 139). — 1948. *Vukoja* u Pakoštanima (Zadar) (PH 737)
- VUKONJA — 950. *Velcona* od kralja prima Vranjic kod Splita (CD I 40); do 1080. za samostan u Selu *coram Vilcona bravaro* (CD I 176); 1178. u Splitu *Vilcoina filius Putine* (CD II 157); 1190. u Dubrovniku zakleo se *Velcocna* (CD II 241); 1300. u Zadru *Damianus filius Vulcogne* (CD VII 387); i 1335. u Ninu Dminka *filia Vulchone* (AN 37)
- VUKON(J)ICA — Do 1080. za samostan u Selu *Uelconiza testis* (CD I 175); i do 1080. za isti samostan *per manupriso pater suus Uilconiza* (CD I 177)
- VUKOŠ — 1199. u Rabu *Volkossius iudex de Pago* (CD II 368); i 1323. u Ninu *Vulcossio primicerio* (CD IX 123). — 1948. *Vukošić u Brijesti* (Korčula) (PH 738)
- VUKOTA — 950. *frater Uulcothe prima od kralja Vranjic* (CD I 42); do 1080. za samostan u Selu sluga *nomine Uilcota* (CD I 177); 1180. u Splitu *Vilcotta iudex* (CD II 167); 1195. u Dubrovniku *Velcata monachus* (CD II 272); 1272. u Trogiru *Vel(e)quotta* (TS II 1 85); i 1272. u Trogiru *Velcocta frater Pelegrini* (TS II 1 101). — 1948. *Vukota* u Dubrovniku (PH 738)
- VUKOVIN — 1293. u Zadru se daje na obradu zemlja *Georgio et Vulcovino fratribus* (CD VIII 24)
- VUKŠA — 1244. u Splitu *Vulxa plemić* (CD IV 236); 1264. u Trogiru *Gruba uxor Volcsie* (TS I 1 87); 1274. također u Trogiru *Vocssa filius Nicole*

- locavit filium suum* (TS I 1 53); 1280. u Dubrovniku *Bogdana filia Brachne de Volcxa* (DK 116); i 1337. u Zadru *vinea filii Vulchse* (CD X 299). — 1948. *Vukša* u desetak mjesta (PH 739)
- VUKUS — Poč. XIII st. u Dubrovniku u Milecijevim stihovima *Gradikna cognomine Vukus* (FI VI 13)
- VUKUŠA — 1282. u Dubrovniku *Volcuxa*, kći Drage (DK 323); i 1291. na otoku Ižu *Velcusse uxori* (CD VII 54). — 1948. *Vukuša* u Zadru (PH 739)
- VULCINULA — U prvog pol. XIII st. u Splitu *Vulcinula dedit terram* kaptolu (MK 41). *Vulcinula*, hrvatska osnova s romanskim deminutivnim sufiksom *-ula*
- VULETA — 1333. u Zadru *vinea heredum Vuleta* (CD X 76). U obliku *Vuleta* iščezao je spomen na osnovni suglasnik *k*. — 1948. *Vuleta* u više mjesta (PH 739)
- Slijede *patronimici na -ić* ili prezimena prve descendencije, kad su se djeca zvala i pisala po očevu krsnom imenu. U ono vrijeme srednjega vijeka, kojim se ovdje bavimo, nisu potomci svih koljena, osobito u neplemićkim obiteljima, nosili isto prezime, već su redovito sinovi kao svoje prezime držali ime svojega oca. Takve smo narodne patronimike, što su nastali od *vuk*, su sreli slijedeće:
- VALKOVIĆ — 1345. u Zadru *Cosmas condam Stoislavi Valchovich* uzajmljuje novac (CD XI 200). — 1948. *Valković* u Vrbniku (Krk) (PH 703)
- VUČENIĆ — 1341. na Visu *presente . . . Cranoy Vulcenich* (CD X 638). — 1948. *Vučenić* u Zvjerincu (Knin) (PH 731)
- VUČIĆ — Do 1080. za samostan sv. Petra u Selu *testis Uilcizo* (CD I 173); 1178. u Splitu *Vilcico figliolo* (CD II 157); 1281. u Zadru *Volcov Velcig* (CD VI 392); i 1366. u Dubrovniku *ad Volchichum fratrem* (CD XIII 501). — 1948. *Vučić* u dvadesetak mjesta (PH 732)
- VUČIĆI — Do 1080. za samostan u Selu pravdaju se *Uilkiki* (CD I 174)
- VUČINIĆ — 1190. u Dubrovniku *Petrus Velcinnic* (CD II 241); prije 1251. na Braču *Dragota Vlčinić* (OP 55); i 1348. u Skradinu *Cvitanus Vulchinich* (CD XI 453). — 1948. *Vučinić* u Gornjem Segetu (Split) (PH 732)
- VUKASOVIĆ — 1249. u Dubrovniku *Vlkasović* (AB 14); i 1334. također u Dubrovniku *Žunja Vlkasovikia* (CD X 163). — 1948. *Vukasović* u preko dvadeset mjesta (PH 736)
- VUKASIĆ — 1332. još u Dubrovniku *Miloš Vukašić* (AB 23); i 1333. pri predaji Rata Dubrovniku među svjedocima je i *Miloš Vulkasić (Vlkazich)* (CD X 79 i 81)
- VUKČIĆ — 1228. u Škripu na Braču plemići *Šimun i Matija Vukčić* (PB 94)
- VUKEŽIĆ — 1368. u Ninu *filii Marchi Vulchexig* (CD XIV 152)
- VUKIĆ — Do 1080. za samostan u Selu: *emi a Uilkizo terram* (CD I 175); 1367. u Dubrovniku *Volchich eius fratrem* (MR IV 90); i 1370. *gospodinu banu Vulkiću* (HS I 86). — 1948. *Vukić* u više mjesta (PH 736 i 737)
- VUKMIRIĆ — 1249. Humljanin *Predislav Vlkmirić* obećaje prijateljstvo s Dubrovnikom (CD IV 415). — 1948. *Vukmirović* u pet mjesta (PH 737)

- VUKOJEVIĆ — 1343. u Splitu *Stoisa Volcoevich* (CD XI 98, 99). — 1948. *Vukojević* u desetak mjesta (PH 737)
- VUKOJIĆ — 1190. za Sv. Petra u Klobučcu *testis Vilcoiz Caciz* (CD II 241); i 1291. na otoku Ižu *Bogdano, filio Velcoy* (CD VII 54)
- VUKOSEVIĆ — 1289. u Zadru *iuxta domum filiorum Dominic Uelcoscevig* (ZT 155)
- VUKOTIĆ — 1290. u Zadru međašnik zemlje *Dominic Uelcotig* (ZT 196). — 1948. *Vukotić* u tri mjesta (PH 738)
- VUKOVIĆ — 1129. u Zadru *testis Vilcovic* (CD II 40); 1249. u Dubrovniku *Bratoslav Vlković* (AB 15); i 1347. na Pagu *Disislaus Vulzchovich* (LN III 16). — 1948. *Vuković* u vrlo mnogo mjesta (PH 738—739)
- VUKSANIĆ — 1249. Humljanin *Vlksanić Gale* obećaje prijateljstvo s Dubrovnikom (CD IV 415)
- VUKTIĆ — 1249. Humljanin *Vojmir Vlktić* obećaje prijateljstvo s Dubrovnikom (CD IV 415); i 1360. u Zadru *Budisclavus filius condam Jurislavi Velctigh* prima miraz svoje žene (CD XIII 77)
- VULETIĆ — 1330. u Zadru *coram Matheo Vuletich* (CD IX 529); i 1339. u Bibinju *Johanni Vuletig* (CD X 504). — 1948. *Vuletić* u preko dvadeset mjesta (PH 739—740)
- Još moramo nabrojiti priličan niz *složenica* u službi antroponima, u kojima je imenici *vuk* prema narodnom ukusu dodana neka druga imenica ili pridjev. Takvi su slučajevi:
- VUČEDRUG — 1287. u Hvaru *Volcedrugi Vidosius iudex* (CD VI 601)
- VUČEDRUGA — 1271. u Trogiru sinu pokojne *Volchedruge* (TS I 1 199)
- VUČIMIR — 1235. u Omišu (?) *Volcimir testis* (CD III 434)
- VUČISKLOZIN — 1368. *Vlcisclozin* je tukao župnika u Ostrošću (CD XIV 128). *Vučisklozin* je složenica nejasna značenja
- VUČISLAV — 1327. u Splitu spomen plemića *Vucisle Luce* (CD IX 364)
- VUKMIR — Oko 1090. Petar, sin Crnoga, kupio je *de Uilcmiro curtem* (CD I 19); poslije 1090. isti je kupio *vineas de Uilcumiro* (CD I 195); 1235. u Omišu je *iuratus Volcmir* (LM I 52); i 1321. u Bribiru *filios olim Wlkmiry* (CD IX 22). — 1948. *Vukmir* u Stilju (Metković) (PH 737)
- VUKOBRAT — 1272. u Trogiru *habet vites Uulcobrat* (TS I 1 316); 1279. također u Trogiru *Stanisse filio quondam Vulcobrat* (TS I 2 213); i 1282. još u Trogiru *Volcobrat* (TS II 1 229). — 1948. *Vukobrat* u Plavnom (Knin) (PH 737)
- VUKOBRATIĆ — 1292. u Trogiru *iuxta Stossam Velcobratić* (TS I 2 302)
- VUKODRAG — 1236. u Zadru *Staneç filius Velcodrassi* (CD IV 5); i 1272. u Trogiru *Vulcodraghe filius Dragoneghe* (TS I 1 386)
- VUKODRUG — 1129. u Zadru *testis Vilcodruga* (CD II 40); 1171. *Vilcodrug nauclerus* (CD II 129); i 1330. u Dubrovniku *condura Pauli de Vulcodruco* (MR V 300)
- VUKOMIR — 1194. u Tinju *Vilcomiro zupan* (CD II 270); 1279. u Trogiru kod posjeda *Vulcomiri* (TS I 2 220); i 1295. u Senju *tempore domini Volcomearii* (CD VII 212)
- VUKOMIRIĆ — 1274. u Trogiru *Thollen filius Vitlchomerichi de Faro* (TS I 2 25)

VUKOSAVA — St. XIV *gospođa Vukosava* (RS I 82). — 1948. *Vukosav* u osam mjesta (PH 737)

VUKOSER — 1120. kod Biograda na moru *Vilcoser* (CD II 40)

VUKOSLAV — 1235. u Omišu *Uelcoslav de Miroslav* (CD III 434); 1239. također u Omišu *Vlcoslavus* (CD IV 77); 1271. u Trogiru *terra Uulcoslavo* (TS I 1 269); 1306. u Zadru *vinea Volcoslavi* (CD VIII 130); i 1372. opet u Zadru *Vlatco condam Valcoslavi* (CD XIV 432)

VUKOSLAVA — 1281. u Dubrovniku: *ego Volcoslava uxor Barbii de Crossio* (DK 224)

VUKOSLAVIĆ — 1284. u Dubrovniku pljačkaši *tres Volcoslavich* (SD 125). — 1948. *Vukosavić* u Dubrovniku (PH 737)

VUKOSTANA — 1294. u Zadru: *vendo ... vobis Machaçe et Vulcostane Oriente matri et filio ... vineam* (CD VII 168)

Iz mnoštva citiranih mjesta se uvjeravamo da je čitavo vrijeme našega ispitivanja, osim vrlo rijetkih iznimaka, još uvijek bio prisutan sonant *l* u imenu zvijeri koju danas zovemo *vuk*.

Ista se zvijer u našem narodu nazivlje i *kurjak*, pa je bilo i osoba i rodova koji su se i tim imenom dičili. U latinskim spomenicima oni dolaze u slijedećim oblicima:

KURJAK — 1282. u Dubrovniku *Prodanus de Curiaco* (SD 81); 1298. u Vrani *Churiachus comes Corbaviae* (CD VII 322); 1333. u Dubrovniku *comes Gregorius de Curiach* (MR II 347); iste 1333. godine također u Dubrovniku spominju i *comitem Gregorium de Coriach* (CD X 98); 1334 *Gregorii comitis Curiacy* (CD X 162); i 1349. u Ninu *Curiacho nato quondam comitis Dissisclavi* (CD XI 523). *Kurjak* je fig. grabežljiv i krvoločan čovjek (RH II 823). Međutim Petar Skok tvrdi da *Kurjak*, muško ime kod katolika, nema nikakve veze sa *kurjak* »vuk« nego je to grčko svetačko ime *Kyriakos*, kojemu odgovara na zapadu *Dominicus* (ER II 243). — 1948. *Kurjak* u dva mjesta splitske općine (PH 349)

KURJACI — 1346. neka bosanski ban nešto poruči *Curiachis* (AB 27)

U dalmatinskim gradovima nisu rijetki ni romanski oblici za pojam vuka u osobnim imenima. *Vuk* je latinski *lupus*, a Skok upozorava da su te dvije riječi u prasrodstvu (ER III 635). Romanski oblici, na koje smo se namjerili, glase ovako:

LUPANA v. LUPINUS

LUPE — 1205. u Zadru među svjedocima na zakupnom ugovoru je i *Lupe* (CD III 50). *Lupe*, vjerojatno hip. od *lupus*

LUPICINUS — 1268. u Trogiru se pravdao *Lup(p)icin(n)us* (TS II 1 38); i 1352. u Zadru *presente Phillipu condam Johannis Lupicini* (CD XII 123). *Lupicinus* dem. od *lupus*

LUPINUS — 1200. *Lupinus Lupanae nobilis Catarensis* (CD II 341). *Lupinus*, vučji (DG 974)

LUPIS (de) — 1291. u Dubrovniku *Manfredus de Lupis notarius* (CD VII 17). Hvarska plemićka obitelj *Lupi* imala je u grbu vuka (WD 56). — 1948. *Lupi* u Starom Gradu (Hvar) (PH 378)

LUPIC — 1286. u Dubrovniku *presbyter Rogerius de Lupizo* (CD VI 545—547). *Lupizo*, ovdje u ablativu, glasio je u nominativu *Lupic*, kao što su ablativni oblici *Costizo* (CD III 386) i *Prasizo* (CD I 176) glasili u nominativu *Kozlic* i *Prasic*. Samo što nam ovdje *Lupic* pruža još jedan primjer romanske osnove s hrvatskim patronimičkim sufiksom *-ic*. — 1948. *Lupic* u četiri mjesta (PH 378)

LUPOLUS — 1271. splitski kanonik Duje, sin *Cebri Lupoli* (TS I 1 199—200); i 1272. u Trogiru *dompno Luca Lupolo* (TS II 1 100). *Lupolus*, *lupulus*, srednjovjekovna izvedenica od *lupus* (DG 975)

LUPUS — Poslije 1076. jednu zemlju Sv. Ivana Rogovskoga *emit abbas Lupus* (CD I 1 56); i 1106. *Lupus episcopus Arbensis* (CD II 17)

Kako vidimo dalmatinski su Romani znali više puta svojoj djeci ublaživati zastrašujuće vučje ime deminutivima i hipokoristicima.

Svršavamo vučje antroponime s romanskom složenicom:

CAČALUPI — 1289. u Zadru *cum voluntate filie condam Dobri Caçalupi* (ZT 102). *Caçalupi* vjerojatno prema tal. imperativu *caccia* (lovi!) + *lupi* (vučke)

c — U registriranju zvijeri po ljudskim imenima još nam iz zoologijske obitelji pasa preostaje *lisica*. Lisica je utjelovljena lukavština, podmuklost i drskost (BŽ 117). Vjerojatno je zbog toga susrećemo u priličnom broju hrvatskih i romanskih oblika.

Hrvatski bi oblici slijedili ovako:

LESICA — 1272. u Trogiru *Petrossus filius Luce Lesiča iz Splita* (TS I 1 321); 1289. u Zadru *coram Çorçio Lessice* (CD VI 163); i još u Zadru *presente Lesiča Georgii de Lesiča* (CD VI 658). — 1948. *Lesica* u sedam mjesta na Krku (PH 363)

LIJA — 1281. u Trogiru rasprava *cum Lia fratre Marini* (TS II 1 237). *Lia* je ovdje vjerojatno *lija*, hip. od lisica, jer da je to žensko biblijsko ime *Lia*, ne bi ga nosio muškarac

LISICA — 1201. u Splitu *Dobre Lisizze testis* (CD III 5); 1247. u Zadru *Gube de Lisiza* (LM I 73); 1259. također u Zadru *Marinus condam Desse Lissize* (CD XI 467); i 1357. u Dubrovniku *Cranoe Lisiča asinarius* (MR II 201). — 1948. *Lisica* u desetak mjesta (PH 368)

LISIČAJ — 1070—1076. u Biogradu na moru je *Lisiča* i svjedok (CD I 148)

Romanski pak oblik lisičjih antroponima, slijedeći isti abecedni red, glase:

BOLPE — 1358. u Dubrovniku *Nicolaus Bolpe* (MR II 214). *Bolpe* dijalektalno mjesto *volpe*, lisica (DV 68)

BULPICELLO — o. 1266. ubijen je Splitsanin *Dabro Bulpicello* (AT 31). *Bulpicello* = *Vulpicello* v. *Vulpicella*

VOLPECELLA — 1273. u Trogiru *iuxta terram matris Dobre Uolpecelle* (TS I 1 472). *Volpecella* dem. od tal. *volpe*

VULPE — 1348. u Krku *de Vulpe Cecilia vidua* (CD XI 476); i 1352—1354. u Dubrovniku *Nicolaus Vulpe* (SR 462)

VULPICELLA — o. 1243. u Dubrovniku *Jacobus Vulpicella* (LM I 64). *Vulpicella* dem. od lat. *vulpis*

VULPINUS — 1275. u Trogiru *Vulpinus* sudac (TS I 2 108). *Vulpinus*, tal. *volpino*, lisičji (DG 1969)

VULPES — 1190. u Dubrovniku *Vitalis Vulpis* (LM I 15). *Vulpis* gen. od *vulpes*, lisica (FL IV 576)

Lisica se koji put pojavila i grčkim imenom:

CINDRO — 1266. u Splitu *prope terram Joannis Zindri* (VD L 280); i 1287. također u Splitu *iuxta terram heredum Johannis Cindri* (CD VI 606). *Cindrus* ili običnije *Cindro* je obitelj, koja je dobila ime po lisici. Grčki naime pojam *kynidion* je mali pas, a lisice su članovi zoološke obitelji malih pasa (FL 406). Zato je na grbu starih splitskih plemića *Cindro* naslikana lisica u trku (WD 35). — 1948. *Cindro* u Splitu (PH 95)

CENDRUS — 1280. u Dubrovniku *filius Joannis Cendri de Spaletto* (DK 112). *Cendrus* v. *Cindro*

CINDRE — 1237. u Rabu je jedan od fundatora crkve sv. Martina *Cindre Antas* (CD IV 26). *Cindre* je vjerojatno hrv. završetak hipokoristika od *Cindro*

CINDRINO — 1198. u Krku je stanovnik *Cindrino* (CD II 300). *Cindrino* je dem. od *Cindro*

3 — I zvijeri iz obitelji *kuna* su dale nekoliko oblika ljudskih imena. Jedni su naime bili kršteni po običnoj kuni, drugi po lasici, a treći po jazavcu.

a — Po običnoj kuni su uzeta slijedeća imena:

KUNA — 1239. u Krku je *Quirinus de Cuna* (CD IV 89); i 1282. u Zadru *iuxta vineam Cunne de Lisiča* (CD VI 406). *Kuna* je ljudima primjer nepovjrljive i oprezne, krvožedne i okrutne zvijeri (BŽ 135), dok metaforično označuje negdje lukava, a drugdje malena čovjeka (ER II 233). — 1948. *Kunovac u Splitu* (PH 348)

KUNICA — 1310. u Dubrovniku *Cuniza uxor quondam Michaelis* (LM I 246). Ta se udovica zvala *Kunica*, ali je ona to ime mogla dobiti ne po zvijeri kuni (*mustella*) već po glodavcu kuniću (*lepus cuniculus*) iz obitelji zečeva. — 1948. *Kunica* u dva mjesta (PH 348)

b — Od lasice imamo:

LASIČIĆ — 1275. u Zadru *sententia lata per Tolsam Lassicich* (CD VI 12). *Lasica* je sitan ali smion napadač (BŽ 143—144). *Lasičić* je patr. i mlado od lasice (AR V 904; ER II 271). — 1948. *Lasica* u Dubrovniku (PH 358)

VLASICA — 1279. u Trogiru *presente Innocencio filio Blassicçe* (TS I 2 202); i 1279. također u Trogiru *presente Ivanco filio Martini de Vlasticça* (TS I 2 232). *Blasicça* je nerijetka pojava u konsonantizmu mjesto *Vlasticça*, a *vlasica* je isto što i *lasica* (AR XXI 179)

MUSTELLUS — 1301. u Dubrovniku muško osobno ime *Mustellus* (MR V 1). Međutim su *mustellidae* latinsko stručno ime za životinjsku skupinu kojoj pripadaju i kune i lasice (DG 1095), pa se u dnevnom govoru istim imenom *mustella* zove sada obična kuna, a sada opet lasica.

Kad smo malo prije govorili o *Lisicama*, među njih smo a ne među lasice uvrstili i *Lesicu*, jer lesica ne pripada zoološkoj obitelji lasica (ER II 306)

c — Jazavca smo susreli smo pod latinskim imenom *meles*:

MELES — 1124. u Kotoru *cum Mele priore* (CD II 38). *Jazavac* je fig. onaj koji grabi tuđe, izrabljivač (RH II 429), iako je po stojoj tromosti uzor lijenosti i mlitavosti.

4 — Nastavljajući sa zvijerima dolazimo na kraju do *medvjeda*. Poslije vuka ljudi su od svih divljih životinja najradije i najviše uzimali u srednjovjekovnoj Dalmaciji medvjedovo ime, manje u hrvatskim, a više u romanskim osnovnim oblicima.

Doznali smo za ove hrvatske oblike:

MEDJE — 1206. na Rabu je vinograd *Dragi Angulini Mede* (LM I 24). *Mede* je gen. od *Medo* i hip. od medvjed (ER II 398), koji je smatran glupom zvijeri (BŽ 159). Prema drugima je medvjed simbol osorna i nedruštvena čovjeka (DG 1169)

MEDOJE — 1327. u Kotoru *apud Medoye, hominem Belcatii* (KS 134—135); i 1342. također u Kotoru, gdje je crkva sv. Križa primila dar *a Medoe Schabalo* (KK 85). *Medoje* je narodno ime (MI LXXXII 121)

MEDOŠ — 1285. u Kotoru je prokuratur općine *Medossius Thome Dragonis* (CD VI 542). *Medoš* je hip. od medvjed kao npr. *Vukoš* od vuk. — 1948. *Medoš* u Biovičinu Selu (Knin) (PH 414)

MEDOŠEVIĆ — 1374. u Dubrovniku *Milloe Medossevich nuntius iuratus* (UD 278). *Medošević* prezime od osobnog imena *Medoš*

MEDVEĐAK — 1278. u Dubrovniku *Paulus Gisla habebat placitum cum Bogdano Medueiac* (SD 18). *Medueiac* je Čremošnik transkribirao Medvegjak n. mj.)

MEDVEĐEVIĆ — 1335. u Kotoru je *Iuroe Medvedevich* podmirio dug (KS 409)

MEDVET — 1335. u Kotoru: *afficto Iuroe filio Medvet territorium meum* (KS 417). *Filius Medvet* je malo prije ovdje spomenuti *Iuroe Medvedevich*

MEDVID — 1365. u Zadru *Dragoslavus vocatus Medvid* prodaje vinograd (CD XIII 416). *Medvid* ikavskim govorom. — 1948. *Medvid* u pet mjesta (PH 415)

METVET — 1281. u Dubrovniku *vendidi gondulam Leonardo marito Bratosti Metveto* (DK 175). *Metvet* se prema G. Čremošniku ima čitati *Medved* (DK 450)

Mnogo su brojniji romanski osnovni oblici i izvedenice od medvjedova imena, s jedne strane od latinskoga *ursus* i s druge strane od talijanskoga *orso*.

Od latinskoga *ursus* su ovi:

URSA — 1227. zapovjednik je Klisa Petar, sin župana *Urse* (PS I 105). 1299. u Skradinu je banica *Ursa* (LM I 190); i 1373 u Zadru *Ursa Joannis* (CD XIV 519). *Ursa*, medvjedica (FL IV 564). — 1948. *Ursa* u Splitu (PH 699)

URSANA — 986 (?) u Zadru *Ursana Tribunus* (CD I 46); i 1070—1076. u Bio-

- gradu na moru *Ursanna svjedok* (CD I 149). Prma Skoku je *Ursana* dalmatinsko-romanski oblik hrv. augmentativa *Ursonja* (ER III 548)
- URSANUS — 1050—1055. u Dubrovniku *frater Ursani* (CD I 81)
- URSATIUS — 1050—1055. u Dubrovniku *signum manu Ursacii diaconi* (CD I 81); i 1124. u Kotoru biskup *Ursatius* (IS VI 433)
- URSENA — 1279. u Trogiru *Sclava relicta Duymi Vrsene* prodaje zemlju (TS I 208)
- URSICA — 1271. u Trogiru *Nicola Ursicce* (TS I 1 267). *Ursica* dem. sa hrvatskim sufiksom *-ica* na latinskom imenu
- URSICO — 1227. u Splitu *zupano Ursico* (CD III 265)
- URSIVS — 1355. u Cresu *Andreas Ursii* (LM I 458)
- URSO — 1338. u Trogiru *in presentia Ursonis* (CD IV 47). *Ursonis* je gen. od augmentativnoga latinskog nominativa *Urso* (ER III 548)
- URSONE — Poslije 1020. u Splitu *questi testimoni: don Ursone abbate, Ursone tortori* (CD I 61)
- URSULA — 1316—1320. u Zadru opatica Sv. Marije *Ursula* (BH III 333). *Ursula* dem. od *ursa*, mala medvjedica
- URSULINUS — 1259. u Zadru *coram Pelegrino de Ursulino* (CD V 138); i 1315. također u Zadru *coram Marino filio condam Damyani Ursulini* (CD VIII 408). *Ursulinus* s dvostrukim deminutivnim nastavkom: *urs + ul + inus* (ER III 548)
- URSUS — 1018. iz Osora *Ursus diaconus* (LM I 2); i 1264. u Trogiru *Silvester de Urso examiner* (CD V 315)

Od *orso* neki su oblici talijanski bez padežnog nastavka, dok drugi slijede latinsku deklinaciju:

- ORSANA — 1281. u Dubrovniku *Petrus, filius Mathei de Orsana* (DK 203)
- ORSATO — 1194. u Dubrovniku *Orsato figliolo di Melicio* (CR 66). Tal. *Orsatto*, mali medvjed (DG 1169)
- ORSE — 1371. u Dubrovniku *Paulo de Zunliego* prodaje zemlju *a Orse Zamgnio* (ST XI 9)
- ORSETA — 1361. također u Dubrovniku *Marino di Orseta* prodaje zemlju (ST XI 9). Tal. *Orsetta*, dem. od *Orsa* (DG 1169)
- ORSI — 1280. u Dubrovniku *bastardus Marini de Orsi* (SD 34)
- ORSINUS — 1281. još uvijek u Dubrovniku *Desa uxor Orsini* (DK 131). *Orsino*, medvjedi (DG 1169)
- ORSO — Poslije 1020. u Splitu *Orso Abbate* (CD I 60). U Kotoru je plemićka obitelj *Orso* imala u grbu medvjeda (WD 67). *Orso*, medvjed (DG 1169)
- ORSUS — 1327. u Kotoru: *ego Grube Orsi confiteor* (KS 116)

Imena ostalih sisavaca

S medvjedima smo zaključili zoologijski red zvijeri koje su svoja imena darivale srednjovjekovnim stanovnicima Dalmacije pa nastavljamo s ostalim sisavcima. Zato ćemo se za istu svrhu pod ovim naslovom pozabaviti s kukcožderima, glodavcima, kopitarima, dvopapkarima preživačima i dvopapkarima nepreživačima, da bismo svršili s vrlo kratkim osvrtom na polukopitare, kitove i na nekoliko oblika što zahvaćaju više skupina sisavaca.

1 — Najprije uzimljemo *kukcoždere*. Jedini njihov zastupnik u našem ispitivanju jest *jež*. Za ježa kaže Brehm da je malo ograničen ali dobroćudan momak koji bezazleno gleda u svijet (BŽ 180).

Ovdje dolazi u hrvatskim osnovama kao:

JEŽ — 1249. u Dubrovniku *Jež Občenovičenović* (CD 387); i 1378. također u Dubrovniku *de providendo Marculino de Gex 30 hiperperos* (MR IV 181). *Jež* fig. surovo i osorno čeljade (DG 1297). — 1948. *Jež* u dva mjesta (PH 264)

JEŽEVIC — 1338. u Splitu posjed *Stoiani Jesevich* (CD X 433); i 1355. u Šibeniku *actum presente Givota Yezevicg* (CD XII 148)

JEŽINA: — 1279. u Zadru *actum est coram Radoscio filio Georgii Jessina* (CD VI 291). *Ježina* aug. od jež. — 1948. *Ježina* u pet mjesta (PH 264)

I u romanskim osnovama:

RICCIUS — 1275. u Splitu *presente Matheo Dese Ricçi* (CD VI 104); i 1287. također u Splitu *presente Leonardo Riççii* (CD VI 605). Sredovječni lat. *riccius* i tal. *riccio* (DG 1444) su od klasičnog lat. *ericius*, a to znači jež (ER I 781)

RIZZI — 1227. u Splitu *iuxta terras Rizi* (CD III 268); 1286. također u Splitu za istu osobu *presente Leonardo Rizzi* (CD VI 505); i 1308. u Zadru *coram teste Damiano filio Andree Riçi* (CD VIII 245). — 1948. *Rizzi* u dva mjesta (PH 562)

2 — *Glodavci* su zastupljeni zečevima i miševima.

a — U obitelj *zečeva* spadaju obični zec i kunić.

Obični zec je vrlo plašljiv i spas traži samo u bijegu pred pogibelju, pa je fig. čovjek plašljivica i kukavica. Od ovoga glodavca imamo više manje po jedno osobno ime hrvatsko, latinsko i talijansko. Hrvatsko je *Zajac*, *Zec* ili *Zeko*, talijansko *Lepro*, a latinsko *Lepus*:

ZAJAC — 1278. u Dubrovniku *Zaicus zupparius* nije bio zarobljen (SD I 17); i 1279. također u Dubrovniku je Rosin jamac *pro Zayco zuppario* (DK 24). *Zaicus*, *Zajac*, *Zajca*, *zec* (ER III 647)

ZEC — 1277. u Trogiru *presente Petrosse filio Seç* (TS I 2 167); i 1279. također u Trogiru *Petrossium filius Martini Çeçç* (TS I 2 212). — 1948. *Zec* u više mjesta (PH 747—748)

ZEKO — 1261. u Splitu *ai tempi di Pietro Zaeco giudice* (BD VIII 152). *Zeko* hip. od zec

LEPRO — 1360. u Dubrovniku *Milce de Lepro* (MR III 56). Hvarska obitelj *Leporini* imala je u grbu zeca (WD). *Leporinus*, zečji (LJ 651). — 1948. *Lepri* u Dubrovniku i Janjini (PH 363)

Od *kunića* su uzeti hrvatski imenski oblici:

KUNČE — 1346. na Lastovu *testis Radoslav Chunceh* (CD XI 328). *Kunče* hip. od kunac

KUNČIĆ — 1345. u Zadru samostan sv. Nikole daje *Cersevano Cuncig* vinograde (CD XI 198). *Kunčić* dem. od kunac. — 1948. *Kunčić* u dva mjesta (PH 347)

- KUNICA — 1310. u Dubrovniku *Cuniza uxor Michaelis* (LM I 246). *Kunica* je ovdje ženka glodavca kunića, ako nije možda zvijer kunica o kojoj smo već govorili — 1948. *Kunica* u dva mjesta (PH 348)
- KUNIC — 1236. *Radovanus Kunic* (CD IV 5). *Kunić* je poslovičan zbog velike plodnosti, a fig. malen i plašljiv čovjek (ER II 235; RH II 815). — 1948. *Kunić* u pet mjesta (PH 348)
- KUNICEVIĆ — 1323. na Pašmanu *Radovanus Cunicevig* (CD IX 108). *Kunićević* prezime od *Kunić*

I romanski oblik:

- CUNILIA — 1262. u Dubrovniku *Dimitrio de Cunilia civi Jadrensi* (CD V 238). *Cuniglius, conigla*, tal. *coniglio, kunić* (LJ 278)

b — Pohlepni i proždrljivi *miševi* (BŽ 208—209) dolaze u slijedećim hrvatskim oblicima:

- MIŠE — 1272. u Trogiru *iuxta Misce nepotem Mascare* (TS I 1 449); i 1337. na Braču *tempore Mixe Dragoslavi iudicis* (CD X 347). *Miše* hip. od *miš*, lat. *mus* (ER II 433), ali bi mogao biti i hip. od *Mihailo* (AR VI 770). — 1948. *Miše* u desetak mjesta (PH 437)
- MIŠETIĆ — 1228. u Škripu na Braču plemić *Mihovil Mišetić* (PB 94). *Mišetić* prezime od *Miše* (AR VI 770). — 1948. *Mišetić* u desetak mjesta (PH 437—438)
- MIŠICA — 1338. u Splitu *terra Dobre relicte Grgorii Misice* (CD X 416). *Mišica* fem. od *miš* (AR VI 770). — 1948. *Mišica* u Kaštel-Kambelovcu (Split) (PH 438)
- MIŠIĆ — 1375. na Braču sudac *Radovan Mixich* (SB 37). *Mišić* dem. i patr. od *miš* (AR VI 771); fig od dragosti: dječak sitna stasa (DG 1839). — 1948. *Mišić* na više mjesta (PH 438)
- MIŠKA — 1198. u poslu hvarske biskupije *per manus Petri filii Miska* (CD II 310)
- MIŠKO — 1282. u Trogiru *Amblasius advocatus Mischo* (TS II 1 55); i 1296. u Dubrovniku *Xurco de Misco* (SD 163). *Miško* se mogla zvati i koja druga životinja mišje boje (AR VI 777—778). — 1948. *Miško* u Bobovišćima (BRAČ) (PH 438)
- MIŠKOVIĆ — 1345. u Dolu na Braču *Vladigna Miscovich*, prokurator splitskoga nadbiskupa (CD XI 214, 215). — 1948. *Mišković* u više mjesta (PH 438)
- ŠTAKOR — 1281. u Dubrovniku *vinea Desice sororis Stacor* (DK 152). *Štakor*, *Mus rattus* (AR XVII 747—748)

f složenica:

- PLATMIŠA — 1040. u Splitu *diaconus Platumissa testis* (CD I 74); do 1080. za samostan u Selu *actum ante notitiam Formini Platimisse* (CD I 173); do 1080. za isti samostan *coram Formino Platimissa* (CD I 177); Od složenice predane nam u tri različita oblika uzimljemo treći sa čakavskim izrazom: *Plat miša!*, što odgovara štokavskom: *Plati miša!* Skoku nije jasno značenje složenice jer da drugi elemenat toga prišvarka može biti lat. *missa* »Služba božja« (SK 259)

I miš u romanskim oblicima:

MUSCULUS — 1337. u Skradinu *Andreas Musculus Epicopus Scardonensis* (FI IV 19). *Musculus* dem. od *mus*, mišić

SORCHA — 1372. iz Dubrovnika poslan poslanik *a Obrad Sorcha, cephalia de Tribigna et de Canal* (CD XIV 396). *Sorcha* ili *sorcja*, vjerojatno kao ženski oblik od *sorcio* (miš, DG 1675), označuje mišicu

SORCINUS — 1198. u Krku *Ciprianus Sorcinus* (CD II 300). *Sorcinus*, tal. *sorcino*, mišji (DG 1675)

SORICIUS — 1180. u Splitu *Sorizius clericus* (CD II 167). *Soricus* pridjev os *sorex*, *-icis*, tekunica (vrsta miša) (DR 995). — 1948. *Sorić* u dvadesetak mjesta (PH 605)

3 — Među *kopitarima* su bili kod nas počašćeni ljudskim imenjacima: konj, magarac i mazga

a — Iako je *konj* poučljiv, stvoren za trku i sposoban za sva uzbuđenja (BŽ 228—229), narodna mudrost zna nazvati konjem glupa čovjeka (RH II 669).

Ta se životinja susreće u slijedećim antroponimskim oblicima na hrvatskom jeziku:

KABELIĆ — 1339. u Zadru dijeli se baština [*Cernote*] *Cabellich* (CD X 445). *Cabellich*, *cabella*, kobila; ali tal. *gabella* od arapskoga *qabala* znači i poraz (RA 386; LJ 145; DG 729)

KOBILAČ — 1183. u Zadru *cum Saraceno Cobilaci* (CD II 185)

KOBILJAČIĆ — 1362. u Dubrovniku *Cobigliacich cum familia* (MR III 178). — 1948. *Kobila* u Dubrovniku, a *Kobilić* u četiri mjesta (PH 304)

KONJE — 1366. u Zadru *tempore domini Kogne regnorum Dalmacie et Croacie bani et civitatis Jadre comitis generalis* (CD X 546). Nije nam jasno značenje riječi ni oblik imena *Konje*. — 1948. *Konje* u Pučišćima (Brač) i *Konjik* u Blatu (Korčula) (PH 312)

KONJEVIĆ — 1322. u Šibeniku *Damianus Radovani Cognevich* (LM I 334); i 1398. također u Šibeniku *presente Johanne condam Radovan Conevich* (CD XII 461). — 1948. *Konjević* u pet mjesta (PH 312)

KONJOVIĆ — 1322. također u Šibeniku za istu osobu *Damianus Cognovich* (LM I 335)

ŽDRIBAC — 1341—1342. u Splitu stanuje krojač *Dujam Ždripac* (PS I 254, 428). *Ždrijebac*, ovdje ikavski *ždripac*, ždrijepece, mlado konjče, *pullus* (ER III 673); fig. mlado čeljade puno životne snage (DG 1363)

Prema narodnim imenima za konje mrke boje imamo antroponime:

GALAC — 1316. u Splitu drvodjelac *Galac Bosinović* (PS I 429); i 1369. u Zadru je Stošica, žena *Stephani aurificis condam Galci* (CD XIV 215). — 1948. *Galac* u dva mjesta (PH 180)

GALČIĆ — 1348. u Lastovu svjedok *Budan Galicich* (CD XI 495); i 1349. također u Lastovu zemlja u međašu *cum Budano Galcich* (CD XI 552) *Galčić* dem. ili patr. od *Galac*

GALEC — 1364. u Dubrovniku *Galec Paulovic cursor iuratus* (CD XIII 377; UD 128)

GALIUS — 1376. u Zadru *actum presentibus Thomaseo et Galio preconibus*

- (CD XV 236). *Galius*, gale, galin (IŽ 10). — 1948. *Gale* u desetak mjesta (PH 180)
- VRANČIĆ — 1293. u Zadru *Pribinus Vrancius* potvrđuje neku pogodbu (CD VII 125); i 1358. u Zadru *presente Nicola Vrancich caligario* (CD XII 470). *Vrančić* dem. od vranac (ER III 618), crni konj (IŽ 11). — 1948. *Vrančić* u sedam mjesta (PH 727)
- A po konju zekaste boje:
- ZEKALJ — 1311. u Splitu je za otvaranje samostana sv. Klare i kanonik *Zekal* (CD VIII 277). *Zekalj* hip. od zelenko, a to je ime konju (IB II 837)
- Prema načinu konjskoga hoda nastalo je ime:
- PRUSEC — 1362. u Dubrovniku *de liberatione Prusec* (CD XIII 255). *Prusec* ili *prusac* je konj, koji visoko podiže noge pri hodu (ER III 60)
- I u romanskim osnovnim oblicima konj je davao ime ljudima kao:
- BROCUS — 1345. u Zadru *Blaxinus Brocus . . . civitatis Jadre iuratus notarius* (CD XI 237). *Brocus*, tal. *brocco*, kljusina, mrcina (RA 123); fig. čovjek bez vrijednosti (DG 252). — 1948. *Brok* u Istu (Zadar) (PH 75)
- CABALLUS — 1279. u Trogiru *iuxta terram Helie filii Čanči Caballi* (TS I 2 202). Lat, vulg. *caballus*, konj (LJ 145)
- CAVAL — o. 1235. u Splitu *captus est Leonardus Caval* (TA 106). Tal. *cavallo*, konj (RA 167). — 1948. *Cavallo* u Rijeci (PH 89)
- CAVALCABO — 1282. u Dubrovniku *filius quondam Bonarditi Cavalcabo* (DK 283). Lat, vulg. *cavalcabo* može značiti ili, ako je ovdje futur od *cavalcare* (RA 167), *jahat ću na konju*, ili, ako je ovo složenica od imperativa *cavalca* + *bo* (= *bo* stari oblik za *bove*, vol, DG 231), *jaši na volu*
- CAVALLINO — 1198. u Krku *Petravula de Cavallino* (LM I 18). Tal. *cavallino*, konjski (DG 331); fig. osoba nenosna, dosadna, nametljiva (DG 331)
- CAVALLUS — 1276. u Trogiru muž *Domincie Janci Cavalli* (TS I 2 131). *Cavallus*, prema tal. *cavallo*, mjesto *caballus* ne pruža specijalnu dalmatinsku pojavu u pismu. Tako se u ono vrijeme pisalo i drugdje (SK 242)
- CAVALUCCIUS — 1313. također u Trogiru *de consensu Johannis Cavaluccii* (CD VIII 476). Tal. *cavaluccio* mali umiljati konj (DG 331).
- CORSER — 1345. u Dolu na Braču u vrijeme suca *Luce Corser* (CD XI 215). *Corser*, tal. književno *corsiero*, lijep i plemenit trkači ili bojni konj (DG 460)
- EQUILINUS — 1264. u Zadru *archipresbytero Equilino* (CD V 306). *Equilinus* cf. *equile*, staja za konje (FL II 188)
- POPINUS — 1068. u Splitu *ante notitiam presbiteri Popini* (CD I 112). *Popinus* je dem. od *popus*, a *popus* je mali konj (FL VI 628)
- RAGA — 1290. u Trogiru *Marcus Stefani Raghe* (CD VI 690). *Raga* je kljuse, kljusina (ER III 98)
- RONČINUS — 1278. u Dubrovniku *uxor Antonii de Rončino* (DK 4). *Rončinus*, obični konj, kljuse (LJ 1015)

Iz raznovrsnih navedenih oblika doznajemo da se konj od svih domaćih četveronožnih životinja iza goveda javljao u najbrojnijim antroponimima.

b — Po ustrpljivom, jakom, ali tvrdoglavom i budalastom *magarcu* (BŽ 230) ljudi su uzimali ova hrvatska imena:

KENJA — 1198. u Krku *filia de Kenna* (CD II 300). Kenja je u Dalmaciji magarica, dok je masculinum kenjac (ER II 351; RH II 542)

OSL — 1345. u Kninu *cum nobili Johanne filio Osl* (CD XI 20). *Osl*, osao, osel, magarac (ER II 569). Osao ili magarac je psovka, koja se upravlja čeljadetu slabe pameti (AR VI 361)

SIVAC — 1347. u Pagu Sivaz Saratino (LM I 16). U Dalmaciji je *sivac* ili *si-vonja* redovito magarac, dok drugdje može biti i konj (ER III 246—247)

Na popisu 1948. Pulić u četiri mjesta (PH 538), ako tu Pulić označuje mlado magare

Romanska osobna imena po magarcu:

BURELLUS — o. 1200. u Splitu kanonik *Burellus* (MK 100); i 1300. u Dubrovniku tražba *Filipo Burello pro yperperis XXVII* (SD 176). *Burellus* vjerojatno ima istu osnovu kao i *buricus*, magarčić (FL IV 592)

BURINUS — 1266. u Trogiru zastupnik *Elie Burini de Spalato* (TS II 29). I *burinus* je iste osnove kao i *buricus*, ali spomenimo da *burin* na našem primorju označuje i malu buru, slabi vjetar sjevernjak. — 1948. *Burin* u šest mjesta (PH 84)

ČIUCHO — 1357. u Dubrovniku *Ciucho fabro longo* (MR II 186). *Čiuco* tal. magarac (RA 187); fig. neznačica i grubijan (DG 378) v. *Čiucus*

ČIUCUS — 1359. također u Dubrovniku *Čiucus Nicole capitaneus* (MR 259) i 1367. isto tako u Dubrovniku je razgovorao *Jurech logofet cum Ciuco Longo* (CD XIV 9) i *Giucho Longo* (CD XIV 7)

SOMARUS — 1251. u Dubrovniku *clerico Damiano Somari* (CD IV 452). *Somarus* prema tal. *somaro*, magare, tovar (RA 1012). — 1948. *Somarelli* u Malom Lošinj (PH 604)

c — Po izdržljivom ali kapricioznom križancu između magarca i kobile, koji se u Dalmaciji zove *mazga* ili *mul(a)* (ER II 479—480), nastala su osobna imena:

MULA — 1375. u Pagu *emit salinas a Ticha relicta Mule Bonisich... partim emit a Mula Polisich* (CD IV 102). *Mula*, ženski oblik od *mulus*, *Eequus mulus* (ER II 479), ovdje je upotrebljen i za muško kao što također muški oblik *mulo* označuje i mazgu (RA 630). — 1948. *Mula* u Sratoku (Split) (PH 448)

MULČIĆ — 1266. u Trogiru tužba sudu *adversus Mulciciium* (TS II 1 23). *Mulčić* dem. od *mulac*, nezakoniti sin (ER II 480); a znači i deran, fakin. — 1948. *Mulac* u dva mjesta (PH 448—449)

MULICA — 1332. u Dubrovniku *Marinus Mulica* (MR V 368). *Mulica* fem. od *mulac* (ER II 479); i ovdje je upotrijebljena *mulica* za muškarca

MULIĆ — 1348. također u Dubrovniku *filius expurius Mulić* (MR II 30). *Mulić* dem. od *mul*; *filius expurius* (= *spurius*), nezakoniti sin (LJ 435). — 1948. *Mulić* u dva mjesta (PH 449)

4 — U zoologijskom redu *dvopapkara* moramo se pozabaviti i preživačima i nepreživačima

Najprije nas od *preživača* zanimaju jeleni, ovce, koze i goveda

a — Među narodnim imenima uzetim iz obitelji ponosnog, vitkog i impozantnog *jelena* (BŽ) susreće se:

KOŠUTA — 1167. u Zadru *coram Stephano Cosuti* (CD II 115); 1190. također u Zadru i vjerojatno o istoj osobi *Stephano Cossuti* (CD III 244); i 1328. u Dubrovniku *Laurenzus de Cosuta* (MR I 76). — 1948. *Košuta* u tri mjesta (PH 321)

A među romanskim imenima su se našla:

CEREVA — 1339. u Dubrovniku *Sime de Cereva camerlengus comunis* (CD X 507) v. CERVA

CERVA — 1160. u Dubrovniku *Matteo Cerva* (CR 54), *Cervus* i *cerva* = jelen i košuta

CERVIA — 1243. također u Dubrovniku *Petrus de Cervia* (CD VII 144). *Cervia* je u pučkom lat. govoru isto što i *cerva*, košuta (DG 346). Kotorska plemićka obitelj *Cerva* imala je u grbu jelena (WD 33).

Fig. jelen je kukavičko, plašljivo čeljade (RA 174)

b — Mirne, blage, glupe i bojažljive *ovce* (BŽ 269), što znamo, dale su sljedeća narodna imena:

BRAV — 1198. u Krku *Denna soror de Bravo* (LM I 17). *Brav* je stara kolektivna imenica za sitnu stoku: za ovna, ovcu, kozu i jarca (ER I 202; LJ 132). Fig.: »Tko je neumić, ni človik nego brav« (Marulić; AR I 611)

BRAVINEC — 1280. u Dubrovniku *ad petendum Slavomiro de Bravinec* (DK 60)

JANJICA — 1242. u Trogiru *Janicha examinador* (CD IV 144); 1264. također u Trogiru *domus prope paratingnam Thome domini Janniche Casiocti* (TS I 1 36); i 1271. još u Trogiru za isto ime *iuxta domum Marie uxoris Thome domini Čanničča Casocti* (TS I 1 210, 531). *Janje* fig. krotko, mirno i nedužno čeljade (AR IV 411). — *Janjić* 1948. u desetak mjesta (PH 257)

KLANICA — 1271. u Trogiru *a Claniče filio* (TS I 1 172). *Klanica* je ovca ili koza, koja se hrani za klanje (RH II 565)

ŠILJEŽ — 1285. u Dubrovniku je optužen za grabež *Silez* (CD VI 518). *Šiljeg* je mlad ovan, lanjsko muško janje (ER III 392). — 1948. *Šiljeg* u osam mjesta (PH 640)

Imamo još nekoliko romanskih oblika, ponajviše izvedenica od *agna* = janjica (ER I 746):

AGNA — 1315. u Senju *domine Agne comitisse* (CD VIII 382)

AGNES — 1289. u Zadru se u oporuci spominje majka *condam Agnetis* (ZT 60)

AGNESA — 1281. u Trogiru na sudu *pro parte Agnese uxoris Radosclavi* (TS II 1 177)

AGNESINA — 1357. u Zadru *soror Agnesina* (CD X 345)

AGNETTA — 1336. još u Zadru *domina soror Agnetta* (CD X 248).

LANATA — 1270. u Trogiru *presente Slava filia Bive Lanate* (TS I 1 109). *Lanata*, ovca (LJ 640)

PECORINUS — 1331. u Kotoru *Petrus, filius Pasque Pecorini* (KS 235). *Pecorinus*, ovčji (LJ 825) od *pecus*, -oris, ovca (FL III 350)

I još jedna složenica:

SKOČIBRAVINA — 1279. u Trogiru *terra Radovan Scoccibravina* (TS I 2 215). Saljiva složenica od *skoči* + *bravina*. Bravina je bravetina, bravlje meso, ovčetina (RH I 253)

c — Živahna, hirovita i radoznala koza (BŽ 272) osim *brava* i *klanice* (kako se nazivaju pojedini komadi sitne stoke tj. ovce i koze) bila je prisutna još u ovim narodnim imenima:

JARICA — 1279. u Dubrovniku *Petrus Jarica* prodaje kuću (DK 23). *Jarica* je mlada koza, koja nije bila skozna (ER I 755), ali može jarica biti i mlada kokoš (AR IV 470)

KOZA — 1278. u Zadru je plemić *Cosa Saladinus* (CD VI 230); i 1297. u Šibeniku *tempore iudicis Cosa Helie* (CD VII 281). *Koza* je pogrdno ime za čeljade, kad što dobro ne umije uraditi ili kad je nemirno (AR V 414). Ali tal. *cosa* znači *stvar*, a ista riječ pročitana kao *kosa* znači vlasi ili poljoprivredno oruđe, pa nam ta višeznačnost ne dokazuje sigurno da su citirani *Cosa Saladinus* i *Cosa Helis* dobili ime od koze

KOZAN — 1194. u Zadru je bio svjedok *Cozan Piletcig* (CD II 268); i 1313. također u Zadru *assensu fratris Marini de Cosane* (CD VIII 364). *Kozan* je isto što i kozle (AR V 415 i 422)

KOZANIĆ — 1298. u Zadru *vinea Radoy Cosanich* (CD VII 311). *Kozanić* patr. od *Kozan*

KOZEL — 1296. u Dubrovniku *puer Prodani de Cosel* (SD 160). *Cosel*, kozel, *hircus*, jarac (SV I 287)

KOZICA — 1273. u Trogiru *presente Nicola Cosizze* (CD VI 49); 1281. također u Trogiru *Cosiča* (TS I 244) i *Cosicče* (TS I 1 340). *Cosiča* je *kozica* dem. od *koza*, ako nije *kosica* dem. od *kosa*

KOZINA — 1274. u Trogiru *Ceprena filius Cosine* (TS II 2 85). *Kozina* aug. od koza, ali *kozina* može značiti i kozje meso (ER II 173). — 1948. *Kozina* u pet mjesta (PH 326)

KOZNICA — 1373. u Trogiru *presente teste Niaco Coznica* (CD XIV 542). *Koznica* je izvedenica od koza, usporedi *koznik* (AR V 422)

KOZOMOR — 1335. u Kotoru *ad latus Grube de Cosomor* (KS 432). *Kozomor* je rđavo proljetno vrijeme zbog kojega koze pogibaju (RH II 713; ER II 173)

Isto tako i kozji maskulinumi u deminutivima i patronimicima:

JARČIĆ — 1323. pristav *Stjepan Jarčić* (HS I 79). *Jarčić* dem. od jarac

JARIČIĆ — 1318. u Dubrovniku *Blasius Jaricich testis* (CD VIII 489). *Jaričić* dem. od jarica

KOZIĆ — 1323. u Krku *vineam quam tenebat Cosich* (CD IX 164). — 1948. *Kozić* u tri mjesta (PH 326)

KOZLIĆ — u Ninu (?) *presente Coslizo presbitero* (CD III 386). *Kozlić*, mladi jarac (ER I 173). — 1948. *Kozlić* u Vrgorcu (PH 327)

Romanski antroponimi nastali po kozu:

BECBEC — 1272. u Trogiru *iuxta vineam Elie Becbec* (TS I 1 351). *Becbec* je šaljivo udvojenje skraćene imenice *becco* (RA 107) ili iste imenice vencijskim dijalektom *beco* (DV 73), jarac

BECUS — 1282. u Dubrovniku: *ego Andreas de Beco de Cataro* (DK 301). *Becus*, jarac (LJ 112)

CAPERALBUS — 1320. u Rabu *Vollena filio Caprialbi* (LM I 313). *Caperalbus* je složenica od *caper* + *albus* = jarac bijeli

CAPRIA — 1289. u miru između Raba i Pule *testis Alberghetus de Capria* (CD VI 644)

Kako vidimo, i ovca i koza su bile zastupane dosta velikim i po prilici jednakim brojem ljudskih imena.

d — Veliko, snažno i tromo *govedo* (ili *vol*) poslije vuka je dao od svih životinja daleko najveći broj i narodnih i romanskih osobnih i obiteljskih imena. Fig. vol je tupoglav i glup čovjek (DG 258)

Najprije se vol često spominje u hrvatskim augmentativnim antroponimima, kao što su:

BIČINA — 1359. u Zadru *Radichus filius Clapci de Bicina* (CD XII 594). *Bičina* je aug. od bik, koji fig. označuje pohotljiva čovjeka (RH I 182)

TELINA — Do 1080. za samostan u Selu *coram Nyciforo filio Telina* (CD I 177). *Telina* je aug. od tele

VOČINA — 1171. u Splitu *Volcinna firmavit* (CD II 130); 1227. u Zadru *Domaldo de Volcina* (LM I 45); 1294. također u Zadru *Fredericus filius Volcinne* (CD VII 132); i 1364. još uvijek u Zadru unajmljuje se zemlja *Gregorio condam Volzine* (CD XIII 381). Plemička obitelj *Volčina* u Trogiru je imala u grbu bika (WD 89).

VOLINA — 1320. u Rabu *Vollena*, sin *Caprialbi* (LM I 313). *Volina* aug. od vo(l)

Vol se još češće susreće u deminutivima i hipokoristicima, kakvi su:

BAČIĆ — 1315. u Zadru Rabljanin *Vulcicho Bachiç* (CD VIII 412). *Bačić* je dem. od bak, bik (RH I 412). — 1948. *Bačić* u više mjesta (PH 15—16)

BIKOVIĆ — 1332. u Lastovu zemlja graniči *cum Pasculino O. Bikovit* (CD X 30). *Biković* je prezime od *Bik*

BIVOLIČIĆ — 1357. u Skoplju car Stjepan Uroš daruje *Basetu Barinčelu Bivoličiću otok Mljet* (CD XII 404). *Bivo(l)* je vrsta goveda (RH I 195)

BOLICA — 1066—1067 (?) u Zadru *Dabro priore filio Bolize* (CD I 105); i 1324. u Kotoru izabiru *Sergium filium Domane de Bolizza* za rektora crkve sv. Lovre (CD IX 201). *Bolica* (= niže *Volica*) je hipokoristik od *vol*. U Kotoru je plemićka obitelj *Bolizza* imala u grbu vola (WD 30)

DRAGULJA — 1284. u Dubrovniku ostavlja se legat *Anne Dragulia* (CD VI 466). *Dragulja* je ime kravi (IB I 257)

VOLCE — 1322. u Dubrovniku sinovi *Nicchole de Volze* (MR I 65); 1320. također u Dubrovniku *Nicchole de Volce camerarius* (CD VIII 575); i 1364. u Dubrovniku građanin *Giucus de Volçe* (UD 136)

VOLČIĆ — 1281. u Dubrovniku Nikola, sin *Nate de Volchich de Antibar* (SD 70). *Volčić* dem. od volak, mali vol

VOLE — Do 1080. za samostan u Selu *a Suatico de nepote de Uole* (CD I 176)

VOLEK — 1070. u Ninu Radovanov djed *Ualeco* (CD I 115). *Volek* hip. od vo (ER III 610)

VOLEŠA — 1272. u Trogiru *iuxta vites Uolessçe* (TS I 1 367); i 1357—1358. također u Trogiru *Volesa Slovigne* (CD XII 443)

VOLICA — 1068, 1080. u Splitu *V(u)aliz(z)a prior* (CD I 110, 137, 178); o. 1080. također u Splitu i za istu osobu *Voliza* (CD I 179, 184); i 1279. u Trogiru Nikolica sin *Vollicçe* (TS I 2 208). Prema Skoku je ovdje sufiks *-ica* na latinsko ime Valius, Valens, Valerius (SK 260), što je teško složiti sa samoglasnikom *o* u primjerima *Voliza* i *Vollicçe*

VOLIN — 1337. u Dolu na Braču *Radovanus cognomine Volinus* (CD X 347). Ovdje je kasnolatinski deminutivni sufiks *-inus* u jadranskoj zoni na hrvatsku imenicu *vol* (ER I 722)

VOLOTA — 1322. u Šibeniku *Volota Gregorii* (LM I 335); i 1326. u Kotoru *Dragoso, filius Volocte, habitator Catari* (KS 33). Hipokoristik na *-ota* ovdje je valjda od dvočlanog osobnog muškog imena *Voloslav* (ER II 576)

VOLUČINA — 1283. u Zadru plemić *Volucina de Ginnanis* (BD XII 183). *Volučina* aug. od *vol*, običniji je oblik *volusina* (ER III 610)

TELICA — 1273. u Trogiru *Raddoslava consentiente Boghidano filio Teličçe de Scibinico* (TS I 1 484). *Telica*, junica (ER III 455)

TELIĆ — 1290. u Zadru vinograd *condam Privoslai Telič* (ZT 196). *Telič* dem. od *tele*; fig. glupan (RA 1201)

S obzirom na neku vanjsku svojstvenost goveda susreli smo ova osobna imena:

BOKAN — o. 1200. u Povljima na Braču *Bokan mu da četvrti* (OP 48); i 1237. u Zadru vinograd smješten *iuxta vineam Boccanni* (CD IV 24). *Bokan* je danas na Krku ime volu određenog vanjskog izgleda (IŽ 24). — 1948. *Bokan u šest mjesta* (PH 58)

GALEŠA — 1339. na Hvaru u vrijeme suca *Danielis Gallecxe* (CD X 462) i 1341. također na Hvaru međašnik *Galessa Uidossi* (CD X 639). *Galeša* je vol (ali može biti i konj) crne dlake (RH II 14)

KRASONJA — 1294. u Zadru je u međašu *vinea Petri, filii Crasogne* (CD VII 176). *Krasonja* je ime volu (AR V 469)

MRKO — 1353. u Zadru *a Dimincio dicto Mercho de Pago* (CD XII 173). *Mrko* je ime dano mrkome volu (IŽ 25)

I napokon dva složena narodna nadimka:

SKOČIVOLKO — 1338. u Zadru: *ego Ivane prenomnatus Scocibolco condam Miligosti do . . . meam terram* (CD X 397). U složenici *Scocibolco* drugi dio *bolco* je isto što i *volko* (hip. od *vol*, AR XXI 187) kao što je *bolica* isto što i *volica*

VRTIVO — 1359. u Trogiru *actum presente domino Johanne de Vertivo* (CD XII 577)

Romanska ljudska imena po govedu:

- BOCCIGNOLO — 1291. u Dubrovniku *Marinus de Boccignolo* (CD VII 39). *Boccino* je tele (SV I 233), a *boccignolo* dem. od *bocin(o)*. Dubrovačka plemićka obitelj *Buzignola* imala je na grbu tri teleta (WD tabl. 72)
- BOCIN — 1253. u Dubrovniku *večnik od velega veća Bočin Prasetić* (CD IV 532—533); 1281. također u Dubrovniku: *ego Franciscus qui vocabar Bocinus* (SD 58); i 1378. isto tako u Dubrovniku *Bochčin Priboevich cursor* (UD 372). *Bočin* v. *Boccignolo*. — 1948. *Bučin* u Rijeci (PH 78)
- BOCINOLUS — 1215. u Dubrovniku *testis Damianus Bosinoli* (CD III 134); 1231. također u Dubrovniku za istu osobu *testis Damianus Bocinole* (CD III 345); i 1236. još u Dubrovniku *consiliarius Grubessa Gundule Bocinoli* (CD IV 1). *Bocinulus* = *bocinus* + deminutivni sufiks *-olus*
- BONDA — 1249. u Dubrovniku pred sudom je *Petrana de Bonda* (CD IV 399). U grbu je dubrovačke obitelji *Bonda* bio vol na valu: *bos* (vol) + *onda* (val) (WD 5)
- BOS — 1281. u Zadru *presente Madio Bovis* (CD VI 392). *Bos*, *bovis* je lat. vol (FL I 328)
- BUBALUS — 1237. u Dubrovniku sudi knez sa zakletim sucem *Boxino Bubalii* (CD IV 37); i 1371. također u Dubrovniku prodaje se zemlja a *Biagio Bobali* (ST XI 15). *Bubalus* je u srednjovjekovnoj latinštini bivol (LJ 136)
- BUBULUS — 1273. u Trogiru *vendiderunt paratineam iuxta Boghidanum Bubul* (TS I 1 501); i 1305. također u Trogiru *actum... presente... Zubriano Bubulo* (FI IV 362). *Bubulus*, goveđi (FL I 334)
- BUCIGNOLUS — 1279. u Dubrovniku *Pasqua de Bucignolo* (DK 29). Usporedi BOCCIGNOLO i BOCINOLUS
- BUFALIS (de) — 1377. u Trogiru *nobilis vir Domny de Bufalis* (CD XV 327). U Trogiru je plemićka obitelj *de Buffalis* imala u grbu bivolju glavu (WD 32)
- BUFALO (de) — 1239. također u Trogiru *nobilis Pietro de Bufalo* (CD IV 86); 1239. u Trogiru ima i oblik *Bufalni Saladinus* (CD IV 80); i 1271. još uvijek u Trogiru *iuxta terram Catene Cerneche Bufali* (TS I 1 182). *Bufalus* (LJ 138), tal. *bufalo* (RA 132) od *bubalus* (ER I 164), bivol. — 1948. *Bufalo* u Blatu (Korčula) i *Bufalino* u Zadru (PH 79)
- BUGULA — 1171. u Splitu *testis Johannes Buzule* (CD II 131); i 1178. također u Splitu *Bugula Andriga* (CD II 157). *Bugula*, *bucula* je mala krava (FL I 336)
- BUVINA — 1214. u Splitu je *Andrija Buvina* izdjelao vratnice na katedrali (PS I 440). *Bovinus*, *-a*, *-um*, volujski, goveđi (FL I 329). — 1948. *Buvinić* u Pražnicama (Brač) i Podgori (Makarska) (PH 86)
- MANCINUS — 1201. u Baru *Leo Mancinus Barensium iudex* (CD III 1). *Mancinus*, *junac* (LJ 690), ali tal. *mancino* je i ljevoruk (RA 572)
- MANSULA — 1245. u Splitu *testis presbyter Martinus Mansulae* (CD IV 271). *Mansula* provincijalni dem. od *manza*, telica
- MANZIO — 1198. u Splitu *Manzio de Paulo* (CD II 292). *Manzius*, jednogodišnje tele (LJ 698)
- MANZUS — 1201. također u Splitu *existente Manzo vicario* (CD III 13). *Manzus* (tal. *manzo*) ili *manzius* je mlado govedo (RA 579; LJ 698)

- MAZONUS — 1376. u Krku *presente Duymo nuncupato Mazono* (CD XV 216). *Mazonus* mjesto *manzonus*, *mançolus* (LJ 691), junac, tele. — 1948. *Manzon* u Rijeci, i *Manzoni* u osam mjesta (PH 393)
- MUC(CH)A — 1178. u Splitu *testis Bratta Muca* (CD II 137); i 1376. u Krku *Nicolaus de Muccha* (CD XV 216). *Mucca* je tal. krava muzara (RA 629), ali bi ovdje *Mucca* mogla biti i hrvatska riječ sa značenjem *mūka* (stradanje, AR VII 137), a i *mūka* (brašno, AR VII 141)
- MUC(C)O — 1294. *Lucas de Muco ambassator civitatis Ragusii* (CD VII 175). *Muco* ili *mucco*, junac, ali i sluz (RA 629)
- VACCA — 1198. u Krku građanin *Vacca* (CD II 300). Tal. *vacca* je krava, a u prenesenom značenju previše debela ili lijena žena (RA 1168; DG 1912)
- VACHINNA — 1076. za rogovski samostan *testis Uachinna postiuppo* (CD I 147). *Vachinus*, kravljji (LJ 1230)
- VITELLUS — 1234. u Dubrovniku se daje zemljište *Vitello et uxori suae Radizae* (CD III 401). *Vitellus* dem. od *vitulus*, malo tele (FL IV 529); fig. glupan (RA 1201, 1202). — 1948. *Vitelli* u Rijeci (PH 719)
- VITULUS — 1300. u Krku *Blasius de Vitulo* (CD VII 366); i 1365. u Zadru *Vitullus marangonus* (CD XIII 434). *Vitulus*, tele u prvoj godini života (FL IV 532). — 1948. *Vitulić* u dva mjesta (PH 720)

Možemo dodati i dva patronimika oblikovana na osnovi volujskoga imena:

- BUCINJOLIĆ — 1318. u Dubrovniku opatica Sv. Tome *Tihoslava Bucinjolić* (BH III 346). — 1948. *Bučinović* u Zadru (PH 78)
- GALEŠIĆ — 1320. u Hvaru se kupuje zemlja *nomine Danielis Galisic* (CD VIII 559); i 1352. u Trogiru *contra Gregorium Galexich* (CD XII 162). *Galešić* patr. od *Galeša* — 1948. *Galešić* u šest mjesta (PH 180)

I konačno jedna romanska složenica:

- MANDUCAVACCA — 1198. u Krku *filius de Grigoro de Manducavacca* (LM I 18); 1320. u Rabu *Androxius sartor Magnavacha* (LM I 322); i 1336. u Krku *Manzavacha* (LM II 8). Svaki od tri navedena slučaja donosi složeno ime, koje se na hrvatski može prevesti ili: jedi, kravo! ili: jedi kravu!

5 — Među *dvopapkarima nepreživačima* davala je svoje ime ljudima zoolo-gijska obitelj proždrljivih i besprimjerno nečistih *svinja* (BŽ 285). Unatoč takvim karakteristikama popela se svinja među onih deset vrsta životinja kojih su se imenom naši srednjovjekovni pređi na najviše načina nazivali.

Najprije, poznati narodni antroponimi:

- GRNUG — 1206. u Zadru se ustupa zemlja *usque ad maceriam uxoris Cirnugi* (CD III 56); i 1240. također u Zadru *teste Cernugo Çambara* (CD IV 106). *Crnug*, crn krmak (IB I 133)
- GUDE — 1271. u Trogiru *testis Gude* (CD V 592). *Gude* hip. od *gudan* ili od *gudin*. — 1948. *Gude* u Blatu (Korčula) (PH 184)
- GUDEC — 1282. u Dubrovniku priznanica na miraz *filie quondam Milçe Gudeç* (DK 270). *Gudec* vjerojatno isto što i *gudac*, prasac (AR III 493) — 1948. *Gudac* u sedam mjesta (PH 209)
- GUDIĆ — 1183. u Zadru *Prodanus Gudici* ili *Prodanus de Gudizo* (CD II 188). *Gudić* dem. od *gude*. — 1948. *Gudić* u tri mjesta (PH 209)

GUGO — 1303. u Zadru je međašnica *Mira relicta condam Francisci de Gugo* (CD VIII 53). *Gugo* bi mogao biti hip. od *gugan*, a to je ime prascu (AR III 495). — 1948. *Gugo* u Kninskom polju (PH 209)

KRME — 1331. u Ninu *filia olim Cherme* (AN 36). Deminutivni oblik *krme*, mlado svinjče (RH II 763; ER II 205). — 1948. *Krmek* u šest mjesta (PH 337)

PRAČIĆ — 1274. u Trogiru *Desa de genere Pracichi* (TS I 2 84). *Pračić* isto što i *praščić* (AR XI 352)

PRASAC — 1289. u Zadru *occasione mortis filii condam Prasci* (CD VI 668). *Prasac* je uvredljiva riječ za muškarca (ER III 23); fig. osoba koja govori ili čini sramotne stvari (DG 1297)

PRASE — 1277. u Trogiru *presente Leonardo Prase* (TS I 2 170). *Prase* gen. *prasetā*, sufiks *-e* za mlado (ER III 23)

PRASETIĆ — 1253. u Dubrovniku *večnik od velega veća Bočin Prasetić* (CD IV 532—533). *Prasetić* patr. od *Prase*

PRASICA — 1358. u Trogiru je suđeno *Stephano Brasize* (CD XII 517). *Brasica* je ovdje vjerojatno *Prasica*, jer je na početku riječi stavljeno zvučno *b* mjesto bezzvučnog *p*. *Prasica* je uvredljiva riječ za žene (ER III 23)

PRASIĆ — Do 1080. za samostan sv. Petra u Selu *emi terram a Prasizo* (CD I 176). *Prasić* dem. ili patr. od *prase*

Romanski antroponimi po svinji:

PORCA — 1274. u Trogiru *Obrad filius Porče* (TS I 2 82). *Porca*, krmača (RA 747)

PORCUS — Do 1080. za samostan u Selu *Grube filio Purci* (CD I 177). *Porcus*, *prase* (LJ 882)

SCROFA — 1331—1335. u Dubrovniku *Scrofa preco comunis* (MR V 406). *Scrofa* je tal. *prасica*, krmača (RA 955); fig. žena bludnica (DG 1584)

SUININIUS — 1300. u Krku *Paulus Suinini* (CD VII 365). *Suininius* dem. od *suinus* (LJ 1147), tal. *suino*, i pridjev svinjski i imenica svinja (RA 1082)

6 — Namjerali smo se samo na jedno ime uzeto iz reda *polukopitara* i to od golemoga i nespretnog *slona* pod nazivom:

LEOFANTE — 1360. u Dubrovniku *Lillo de Leofante* (CD XIII 41). *Leofante* stara ukrštena riječ *leone s elefante* (DG 942); fig. simbol snage i veličine (AR XV 582). — 1948. u Rijeci *Slonović* (PH 598)

7 — Dva smo imena našli nazvana po zoološkom redu *kitova*, i to po *dupinu*:

DULPHYNUS — 1267. u Trogiru u parnici je *Dulphyni* (TS II 1 35). *Dulphynus*, *dupin*, *pliskavica*. — 1948. *Dupin* u Splitu (PH 148), a *Delfin* u Dubrovniku, Šibeniku i Zadru (PH 125)

DULFINELLUS — 1296. u Zadru *Drega filia condam Johannis Dulfynelli* (CD VII 255 i 256). *Dulfynellus* dem. od *dulfyn(us)* (ER I 459)

8 — Time svršavamo popis antroponima uzetih od sisavaca, ali prije nego prijeđemo na preostale razrede kralježnjaka, navedimo tri zoologijska naziva koji su obuhvaćali više vrsta sisavaca

Jedan je pod narodnim osobnim imenom većeg broja domaćih životinja:

STOKA — 1233. u Trogiru *datum teste Nicolao Stoca* (CD III 378); 1246. također u Trogiru *Nicolaus Stocca Matica* (CD IV 288); i 1271. opet u Trogiru *presente domino Mauro Stocche* (TS I 1 132). Stoka je marva, a fig. čovjek benav, blesast (AR XVI 613)

I ostala dva naziva pod romanskim izrazima:

MANDRA — 1272. u Trogiru *per filium Laurentii Mandra* (TS II 1 81). Tal. *mandra* je skup životinja iste vrste koje sačinjavaju jednu cjelinu; stado, krdo, čopor (RA 573; AR XVI 334); fig. skup ljudi u prezirnom smislu (DG 996)

SALMARIUS — 1283. u Trogiru *actum presente Adam Salmario* (CD VI 436). *Salmarius*, teretna stoka (LJ 1031)

Imena ptica

Najvažniji razred kopnenih kralježnjaka iza sisavaca jesu *ptice*. I neke su od njih davale ljudima svoje ime, pa je red i njih ovdje pobrojiti. Zbog preglednosti su prirodoslovci ptice svrstali u nekoliko hrpa ili skupina po njihovoj srodnosti. Budući da se ti stručnjaci ne slažu u svojim sustavima, mi ćemo se ovdje držati više nekog praktičnog negoli određenog znanstvenog rasporeda.

Prije toga navodimo slučaj u kojemu je žena nosila hrvatsko ime ptica bez neke posebne oznake. To je:

TICA — 1371. u Trogiru *Thicca filia Radovani* prima u ime miraza vinograd (TS I 1 254). U ovoj hrvatskoj Radovanovoj obitelji *Thicca* je isto što i *tica* ili ptica (AR XVIII 283); fig. je ptica ponekada naivnik, budala (DG 1892). — 1948. *Tica* u pet mjesta (PH 676)

Zatim dodajemo da je čovjek nosio romansko ime goliša neodređene ptice grabilice:

SORUS — 1271. u Trogiru Ratko i žena mu Rada obećavaju novaca *domino Jacobo Sori de Spalato* (TS I 1 143); i 1322. također u Trogiru su građani *Matheus Sori i Dobre Sori filius Sori* (CD IX 67). Tal. *soro* je mlado ptice grabilice uhvaćeno u gnijezdu; fig. neiskusna, smetne priglupa osoba (RA 1020)

1 — Pojedine ptičje redove počinjemo s *kukavkama*, među kojima smo u našam poslu susreli kukavicu i pupavca.

a — *Kukavica* dolazi u narodnim imenima:

KOKAVICA — 1272. u Trogiru *contra Crancum qui vocatur Cocaviçça* (TS II 1 69). *Kukavica* je nesretno, vrlo žalosno čeljade, a i nevaljan čovjek kao suprotan junaku (AR V 757). — 1948. *Kukavica* u pet mjesta (PH 345)

KUKUČA — 1243. u Dubrovniku *presente Cernota Desse Cucuce* (CD IV 136). — 1948. *Kukučević* u dva mjesta (PH 346)

I s druge strane u romanskim imenima:

CHUCHULUS — 1328. u Splitu u vrijeme plemića *Johannis Chuchuli* (CD IX

423). *Cuculus*, kukavica (GP I 273; DG 483). — 1948. *Cuculich* u Rabu i Rijeci (PH 346)
CUCCA — 1060. u Biogradu na moru je obrađivao zemlju *Bis de Cucca* (CD I 90). Vjerojatno je *cuculus* dem. od *cucca*

b — *Pupavca* susrećemo jednom pod imenom

BOŽJAK — 1292. u Zadru stranka imenuje prokuratorom *Paulum de Bosiaco* (CD VII 79). *Bosiacus*, božjak, božji pijevac, pupavac, *upupa* (GP I 282; IB I 91). — 1948. *Pupavac* u desetak mjesta (PH 539)

2 — Iz ptičje obitelji *sova* možemo navesti hrvatske antroponime:

ĆUK — 1372. u Splitu u prisutnosti splitskoga suca *Jacobi Čuĉii* (CD XIV 391); i 1373. u Zadru *Čuc mercator* (CD XIV 489). *Ćuk* je sinonim *sove* (ER I 362). Kod starih Grka je slovio kao vrlo pametna ptica (BŽ 348), dok se kod nas kaže nezalici: pravi si ćuk (AR II 151). — 1948. *Ćuk* u šest mjesta (PH 119)

SOVICA — 1267. u Trogiru je *Sovic(ca)* tužen zbog krađe (TS II 1 33, 34). *Sovica* dem. od *sova*, *noctua* (ER III 30). — 1948. *Sović* u Splitu (PH 605)

SOVINA — 1028. u Obrovcu *Zovinna centurio testis* (CD I 67); i do 1080. u Kartularu Petra Crnoga *Çovinna filius Negomir* (CD I 150). *Sovina* aug. od *sova*

SURINA — 1237. u Rabu građanin *Bettce Surina* (CD IV 26). SURINA v. SURKA. — 1948. *Surina* u Pernatu (Cres-Lošinj) (PH 624)

SURKA — 1237. također u Rabu *Stephanus de Surica* (CD IV 26). I *surina* i *surka* su isto što i kukuvija, *sova*, ćuk (GP I 127)

Od stranih ljudskih imena po sovama:

BARBAGIANNI — 1084—1085. u Splitu *Maion Barbagianni* (CD I 183). *Barbagianni* je buljina, sovuļjaga; fig. bukvan, budalina (RA 101)

BARBAZANI — Do 1080. također u Splitu za istu osobu *presbyter Madius Barbazani* (CD I 174); i 1341—1342. u Splitu *Stojan Barbacanov* (PS I 254). *Barbagianni* je i to što i *Barbazani*, jer su *Gianni* i *Zani* dva oblika istoga tal. imena *Giovanni* (hrv. Ivan)

BUBELUS — 1266. u Trogiru tužitelj zove za svjedoka *Bogdanum Bubelum* (TS II 1 15). *Bubelus* od *bubo*, sovuļjaga, buljina (FL I 334). — 1948. *Bubelj* u Kaštel-Starome (PH 77)

CIVETA — 1301. u Zadru *mihi Civethe accidit una pecia terre* (CD VIII 2); i 1378. u Dubrovniku *Don Ćiocho de Civeta* (MR IV 154). Tal. *civeta*, ćuk; fig. žena namiguša (RA 187), dok je praznovjerac smatra prorokom bolesnikove smrti (GP II 130)

CUCUVAIA — 1198. u Krku *Barba de Cucuvaia* (LM I 18), *Cucuvaia* je dalmatoromanski pojam istoga značenja kao i *civetta* (ER II 229) tal. književno *cuccoveggia* (DG 482), a hrvatski kukuvija

GUFFULINUS — 1198. također u Krku osuđen *Guffulinus* (LM I 18). Tal. *gufo*, ušara, sovuļjaga (RA 426) sa dva deminutivna sufiksa: *-ul* + *-inus*

GUVO — 1315. u Trogiru *assensu fratris Petri Guvo* (CD VIII 397—398). *Guvo* je vjerojatno tako izgovorio Hrvat talijansko ime *gufo* (HR II 135), koje fig. označuje osobu nedruštvenu, mračnu (DG 792). — 1948. *Guvo* u tri mjesta (PH 211)

STRIGIUS — 1200. iz Rima piše splitski kanonik Gvalterij svojemu prijatelju *Strigio* (CD III 102). *Strigius* pridjev od *strix*, -*igis*, sova (DR 1012)

STRIGULA — 1180. u Zadru *Micha Strigula* (CD II 234). *Strigula* lat. dem. od *strix*, kukvija, noćna sova (RA 1072). *Striga* fig. zla, ružna starica (DG 1749). — 1948. *Striguljica* u Vrani (Benkovac) (PH 619)

Ovdje smo čitavu obitelj noćnih sova mekana nabuhla perja i neugodnih glasova traktirali kao jednu vrstu, a to su u antroponimima zapravo tri različite ptice: *ćuk*, *kukuvija* i *ušara*.

3 — Od reda danjih *grabilica* dolazi u obzir obitelji sokolovki, orlova, lunja i škanjaca.

a — Iz obitelji *sokolovki* uzeta su imena:

KOBAC — 1275. u Trogiru *Drago Cobeče* (TS I 2 122); i 1292. također u Trogiru sin pokojnoga *Dragi Cobči* (TS I 2 289). *Kobac* je ptica koja kobi i najavljuje *bonum* ili *malum omen* (ER II 116), a označuje i grabljiva čovjeka (RH II 601)

KRAGUJ — 1189. u poslu samostana sv. Petra u Klobučcu *testis presbiter Cragui* (vjerojatno mjesto *Cragui*) (CD II 241); 1330. u Kotoru tužba proti *Micho Cragui* (KS 185); i 1335. *čovjek bosanskoga bana Kraguj* (CD XII 291). *Kraguj* je vrsta sokola, isto što i kobac (RH II 717). — 1948. *Kragulj* u Otišiću (Sinj) (PH 328)

SOKOL — 1271. u Trogiru *Perve Soccoli testis* (TS I 1 165). *Sokol*, fig. junak, simbol snage i hrabrosti (ER III 303; GP II 10). — 1948. *Sokol* u nekoliko mjesta (PH 603)

Slijedi nekoliko romanskih oblika za imena po sokolovkama:

FALCO — 1060. u Rabu *Falconi Abbati* (CD I 85). *Falco*, -*onis*, sokol, jastreb (LJ 443—444)

FALCON — 1346. u Zadru *Ventura de Falcon* (LM II 358). Tal. *falcone*, sokol (DG 649). — 1948. *Falconi* u Dubrovniku (PH 161)

FALCUCIUS — 1339. također u Zadru i vjerojatno za istu osobu *presente Ventura Falcucii* (CD X 507)

FALCULUS — 1119. u Splitu *Jura Falculi advocator* (CD II 32). *Falculus* dem. od *falcus*

FALCUS — Krajem XI st. u poslu Sv. Petra u Selu *testis Falcus* (CD I 212). *Falcus* vjerojatno isto što i *falco*

NISA — 1281. u Trogiru *Nisa uxor Barone* tuži svojega brata (TS II 1 154). *Nisus* je vrsta sokola, kobac (LJ 762), ovdje je uzet ženski oblik *Nisa* vjerojatno jer je govor o ženi

SPARAVERI — 1198. u Krku stanovnik *Vulcinna filius Marco de Sparaveri* (CD II 299). *Sparavarius*, *sparverius*, tal. *sparviere*, jastreb, soko (LJ 1108). Jastreb je najkrvoločnija i najsmionija grabljivica (GP II 94)

SPURVERUS — 1350. također u Krku *presente ser Mauro dicto Marco quondam Spurveri* (CD XI 617). *Spurveri* je ovdje mjesto *Sparveri* v. *Sparaveri*

b — Iz obitelji *orlova* susreli smo samo dva slučaja:

ORLE — 1270. u Trogiru *Sterislaus Orle* (TS I 1 93); i 1290. u Zadru: *tu dictus*

Petrus, Orle vocatus (ZT 232). *Orle*, hip. od orao; fig. genijalan čovjek (RA 63). — 1948. *Orlić* u nekoliko mjesta (PH 471)

c — Osobna imena iz obitelji *lunja*:

LUNJA — 1257. u Rabu građanin imenom *Porugga Lunne* (CD IV 26). *Lunja* fig. čeljade, koje sve njuši i ludasto pregleda (AR VI 218). — 1948. *Lunja* u Biljanama Donjim (Benkovac) (PH 378)

MILVA — 1322. u Dubrovniku *Radosclavam filiam de Milva* (MR I 123). *Milvus* je lunja (GP II 45). Vjerojatno i *Milva* s nastavkom udešenim za ženu ovdje označuje istu grabilicu

d — Iz ornitološke obitelji *škanjaca* su dva oblika istoga imena:

MOSCARDELLUS — 1249. u Zadru *Moscardellus testis* (CD IV 378); i 1264. u Trogiru *magister Moscardellus* (TS I 1 22). *Moscardellus* dem. od tal. *moscardo*, ptica piljug (RA 627)

MUSCARDELLUS — 1314. u Zadru *vinea Čuane de Muscardello* (CD VIII 356). *Muscardellus* isto što i *Moscardellus*. — 1948. *Muscardin* u četiri mjesta na Cresu i Lošinj (PH 450)

4 — U redu *pjevica* uzimala su se imena iz obitelji drozdova, kosova, ševa, zeba, češljugarka, vrabaca, lasta i čvoraka.

a — Najprije iz obitelji *drozdova*:

SLAVIĆ — 1072. u Ninu *Slaviz* (ili *Slavizo*) *de civitate Nona* dariva samostanu sv. Krševana u Zadru svoj dio posjeda u Obrovcu (CD I 126, 128). *Slavić*, *Slavic*, *luscinia*, slavuj (AR XV 465, 466; GP I 63); fig. izvrstan pjevač. *Slavic* prema deminutivnom tipu konjic (ER III 283, 414), običnije *Slavić*. — 1948. *Slavić* u mnogo mjesta (PH 597)

GROZ — 1304. papa odrješuje Dubrovčanina *Marinum de Grose* (CD VIII 81). *Groz* je grozdač, drozd, *turdus* (GP I 87)

TORDACATUS — Prije XII st. u Splitu *filius domino Tordacati* (VD LXXII—LXXIII, 206—207). *Tordacatus* je složenica od *torda* + *catus* = drozd + oprezan; fig. domišljat i oprezan čovjek

TORDOSO — 950. *Tordoso* od kralja prima Vranjic kod Splita (CD I 40). *Tordoso*, pridjev od *tordo* (RA 1125), drozgovlji (RH I 593)

b — Iz srodne obitelji *kosova*:

KOS — 1375. u Zadru *replicabitur per ser Johannem Cosse* (CD XV 112). *Kos*, *merula* (GP I 87), živahna ptica i dobar pjevač (BŽ 421). — 1948. *Kos* u nekoliko mjesta (PH 317)

KOSIĆ — 1264. u Trogiru *Nicola Cosić* (TS I 1 84). *Kosić* dem. od kos. — 1948. *Kosić* u nekoliko mjesta (PH 318)

KOSOVIC — 1344. na Ižu *Marinus Cossovich* (CD XI 127). *Kosović* prezime s oba patronimička sufiksa. Trogirska obitelj *Kosović* je imala u grbu kosa (WD 37). — 1948. *Kosović* u nekoliko mjesta (PH 319)

c — Iz obitelji *ševa*:

LAUDULA — 1080. u Kartularu Sv. Petra u Selu *coram Dabro Laudula* (CD I 177). *Laudula*, tal. *lodola*, ševa (RA 551). Za ševu je praznovjerica da donosi nesreću i smrt (ER III 389). — 1948. *Ševa* u Komiži (Vis) (PH 639)

CALANDRA — 1277. u Zadru obavezuje se *Yvanus Calandra* samostanu sv. Krševana glede nekih zemalja (CD VI 218). *Calandra* je livadna cipica pjeвица srodna ševi; fig. brbljavac (RA 137). — 1948. *Kalandruš* u Splitu (PH 276)

d — Iz obitelji *zeba* navodimo običnu zebu, pa češljugarku i vrapca. Naj-prije *obična zeba*:

PEPPOLA — 1372. na Rabu u popisu rapskih vijećnika *ser Pepolus de Forma* (CD XIV 479). *Pepolus* je masculinum od *peppola*, žuta zeba, *fringilla montifringilla* (GP I 150—151), vrlo živahna ptica. — 1948. *Zebić* u pet mjesta (PH 747)

e — Češljugarka:

GARDELIUS — 1377. na Krku presente *Petro de Gardello* (CD XV 257). *Gardelius, carduelis*, grdelac (GP I 159), češljugar, grdelin. Nemirna je to pjeвица, lukava i ustrajna u pjevanju (BŽ 441); fig. dobar pjevač (DG 306)

GARDELLO — 1289. u Zadru presente *Çanne Gardello* (ZT 183. Tal. *gardello* v. *gardelius*)

STIGLIC — Do 1080. u Kartularu Sv. Petra u Selu *Lutizo dedit se in servum coram Stiglizo* (CD I 178). *Stiglic, Fringilla carduelis*, češljugar (ER III 414). — 1948. *Stiglić* u tri mjesta (PH 661)

f — Vrabac:

ARABIZO — Poslije 1090. u Kartularu Sv. Petra u Selu *a ecclesia sancti Maximi que fuit Arabizo* (CD I 195). Po nagađanju Petra Skoka riječ *Arabizo* je pogrešni spoj od prijedloga *a* i imenice *rabizo*, pa u drugom njezinu dijelu vidi *rabiz* ili *rebac* (SK 225) tj. vrabac

PASSARINUS — 1233. istraga *contra Passarenum presbiterum Jadrensem* (CD III 391); i 1374. u Rabu presente *Passarinno condam Jacobi* (CD XV 42). *Passarin(n)us* vjerojatno prema tal. *passerino*, vrapčić; fig. nestašno i obijesno čeljade (ER II 612)

REBAC — 1347. u Pagu *Rebaz Protocich* (LM III 16). *Rebac*, vrabac, *Passer domesticus* (GP I 152; ER III 615); fig. vrabac je brbljav čovjek. — 1948. *Rebac* u dva mjesta (PH 555)

g — Lasta:

GREGORELLUS — 1189. u Splitu *in buccaratu filii Gregorelli actum est* (CD II 236 i 240)

GREGURINO — 1198. u Krku stanovnik *Gregurino* (CD II 300); i 1237. u Rabu fundator crkve sv. Martina *Preste Gregurini* (CD IV 26), *Gregurino* ili *Gregorellus* bi moglo biti isto što i greguričica, lastavica (GP I 247). — 1948. *Lasta* u Dubrovniku (PH 558)

h — Čvorak

STURNA — 1343. u Zadru *Nicolotta relicta Radovani Sturne* (CD XI 77). *Sturna* fem. od *sturnus*, čvorak (GP I 182; ER III 276); fig. mali i brbljav čovjek (RH I 425). — 1948. *Čvorak* u Piramatovcima (Šibenik) (PH 118)

STURNELLUS — 1343. također u Zadru iste godine za istu prethodnu osobu *ad petitionem Nicolette relicte Sturnelli* (CD XI 33). *Sturnellus* dem. od *sturnus*. — 1948. *Sturnella* u tri mjesta (PH 621)

5 — Iz ptičje obitelji *vrana* davala su se ljudima imena obične vrane, gavrana i svrake.

a — Osobna imena po *običnoj vrani*:

VRANA — 1266. u Zadru *iuxta vineam Dragosclavi de Vrana* (CD V 398); i 1282. u Trogiru *Radda vocata Vuranna* (CD VI 409). *Vrana* ne umije ugodno pjevati (BŽ 449); fig. je dosadna, brbljava i zlokobna osoba (DG 453). — 1948. *Vranić* u nekoliko mjesta (PH 727)

GAČIĆ — 1253. u Dubrovniku *većnik od velega veća Palma Gačić* (CD IV 532). *Gačić*, vrana gačac, *Corvus frugilegus* (GP I 195). — 1948. *Gačić* u dva mjesta (PH 179)

b — Osobna imena po *gavranu* u hrvatskim oblicima:

GALIĆ — 1330. na Lastovu *prope Bogdanum Galliç* (CD IX 500). *Galić* sinonim gavrana (ER I 551). — 1948. *Galić* u nekoliko mjesta (PH 181)

GAVRAN — 1311. u Splitu *Gavranus Petr(i)* (CD VIII 277); 1341—1342. također u Splitu je stanovnik *Prveša Gavranov* (PS I 254); i 1348. u Dubrovniku *vinum quod Laure Gavran habet* (MR II 30). *Gavran* je u pučkom vjeronju vjesnik tužnih događaja (AR III 115). — 1948. *Gavran* u četiri mjesta (PH 184)

KARVANIĆ — 1357—1358. u Trogiru *Juanus Carvanich* (CD XII 444, 713). *Karvanić* patr. od karvan. garvan, gavran (GP I 189)

Osobna imena po *gavranu* u romanskim oblicima:

CORBUS — 1198. u Krku *Fuscla de Corbo* (LM I 18); i 1248. u Splitu *Desa Corbi canonicus* (CD IV 373). *Corbus* mjesto *corvus*

CORVO — 1050-1060. *don Pietro Corvo* u Splitu (CD I 94). *Corvo*, gavran; fig. u nekim mjestima čovjek grabljivac (RH II 23), a u drugima osoba koja donosi ili ispoljuje dosadni pesimizam

CORVUS — 1248. opet u Splitu za istu osobu *Desa Corvi canonicus* (TA 203)

GALCIUS — 1333. u Zadru *domus Galcii marinari* (CD X 100); i 1338. također u Zadru primljeno *a Galcio condam Georgii mercatore* (CD X 410)

c — Iz iste je obitelji i vrlo brbljiva *svraka*:

SRAČIN — 1188. u Zadru *Raddicha... dimissus pristaldus a Stephano... et Sracinno Besanni iupanis* (CD II 218). *Sračin* je pridjev od sraka, a sraka je isto što i svraka, *Corvus pica* (AR XVI 160)

PICA — 1198. u Krku stanovnik *Pica* (CD II 300); i 1296. u Zadru *Nicolaus de Piçca examiner* (CD VII 228). *Pica*, svraka (GP II 98); fig. brbljavac i kradljivac nespojivih predmeta (DG 1254)

PICINA — 1198. u Krku građanin *de Pizina* (CD II 300), *Pizina* dem. od *pica*

PIZULA — 1198. također u Krku *filia de Pizula* (CD II 301). *Pizula* dem. od *pica*. — 1948. *Picula* u Šibeniku (PH 507)

6 — Iz obitelji *vuga*:

VUGA — 1339. u Zadru *actum est coram teste... Nicolao condam Vulge* (CD X 509). Ovdje možemo spomenuti priču o *Vugi*, koja je sa sestrom i petero braće dovela Hrvate u današnju Hrvatsku. *Vuga*, *Oriolus galbula* (CP I 230). Za vugu neki misle da zove kišu (ER III 635). — 1948. *Vuga* u dva mjesta (PH 733)

7 — Iz roda svračaka:

STRAKONJA — 1198. u Krku građanin *Berco Stracogna* (CD II 300). *Strakonja*, veliki svračak, veliki stračak, *Lanius excubitor* (GP I 236). Svračci spadaju među najhrabrije ptice željne ubijanja (BŽ 454)

SVRAČIĆ — 1249. u Dubrovniku prvak bosanski *Svračić* (AB 14). *Svračić*, dem. od svračak, *lanius* (GP I 235—240); fig. plačni, bolni pijev (DG 176). — 1948. *Svračak* u Biranju i Šibeniku (PH 627)

8 — U ornitološkoj obitelji *golubovki* nalaze se golubovi i grlice.

a — Iz obitelji *golubova* susreli smo narodne antroponime:

GOLUB — 1129. kod Biograda na moru *Golube testis* (CD II 40); 1300. u Krku bratim *Golub* (CD VII 365); i 1322. u Hrašćanima *presente Dragano filio Golubi* (CD IX 53). *Golub*, *columba* (GP II 138). Golub je simbol sloge, mira i ljubavi. — 1948. *Golub* u pet mjesta (PH 194—195)

GOLUBA — 1264. u Trogiru *a domina Goluba uxore Osren* (TS I 1 16). Ali *goluba* zbog plave boje negdje nazivaju i kravom i kozom (ER I 587)

GOLUBIĆ — 1361. u Dubrovniku *de dando fidem Yvano Golubich* (MR III 102). — 1948. *Golubić* u Splitu (PH 195)

I romanske antroponime:

COLUBACIUS — 1267. u Trogiru *Tattarus* je navodno udario *Colubacium* (TS II 1 32)

COLUMBANUS — 1255. papa imenuje *fratrem Columbanum episcopum Traguriensem* (CD IV 602). *Columbanus* od lat. *columba*, golub (FL I 506) — 1948. *Colombani* u Imotskom (PH 97)

PALUMBELLA — 1234. u Splitu *Dese nepotis Palu[m]belle vicarii* (CD III 408). *Palumbella* dem. od vulg. lat. *palumba*, golub (DG 1190)

PALUMBELLO — 1171. u Splitu *firmaavit Petrizo Palumbello* (CD II 130). *Palumbello* cf. *Palumbella*

PALUMBO — 1300. u Krku bratim *Bano dictus Palumbo* (CD VII 366). *Palumbo* prema lat. *palumbus*, divlji golub (GP II 145)

b — Ovamo pripada i *grlica* s hrvatskim osobnim imenima:

GRLICA: — 1360. u Dubrovniku *Ratcho filio Grlice* (MR III 49). *Grlica* je fig. mila ženska osoba (RH II 118). — 1948. *Grlica* u Oskorušnom (Korčula) (PH 206)

GRLIČIĆ — 1348. u Senju *presente Chiurillo filio Pauli Gherlicich* (CD XI 108)

I s romanskim osnovnim oblicima:

TORTOR — 1020. u Splitu *testimonio Ursone Tortori* (CD I 61). Lat. *turtur*, tal. *tortora* (RA 1127), *grlica* (GP II 146). — 1948. *Tortora* u Rijeci (PH 685)

TORTORVIĆ — 1349. u Lastovu prodaje zemlju *Tortorovich de Curçulla* (CD XI 552). *Tortorović* hrv. prezime na romanskoj osnovi

9 — Iz obitelji *grličara* i *vivaka*:

GAMBETTA — 1251. u Rabu *Dimigna Gambeta iudex* (CD IV 456); i 1331. u Krku *Matheo dicto Gambitta teste* (CD IX 547). *Gambetta*, *grličar*, *pa-*

- voncella pugnax*. Mužjaci u proljeće vode žestoke međusobne dvoboje (GP II 266). — 1948. *Gambeta* u Kninu i Šibeniku (PH 182)
- KLEPEC — 1198. u Krku bratim *Clepez* (CD II 300). Vjerojatno je *klepec* isto što i klepavac, vivak, *vanellus* (GP II 271). Klepavac je inače star čovjek koji nema uspravan hod ni držanje (RH II 271). — 1948. *Klepec* u Rabu (PH 299), a *Klepac* u tri mjesta (PH 298)
- TRINGA — 1318. u Trogiru *dompnus Andreas Tringi solvit grossos IIII . . . pro collecta* (CD VIII 475). *Tringi* bi mogao biti gen. muškoga oblika od *tringa*, a to je lat. ime ptice kovačić (GP II 269)
- 10 — Iz obitelji *galebova*:
- GALEB — 1356. u Dubrovniku *capitaneus Domagna de Galebo* (MR II 163); i 1378. u Zadru *Madius ser Nicolai Galeb* (CD XV 360). *Galeb, larus* (GP 284) je vrlo oprezna, pohlepna i proždrljiva ptica (BŽ 485, 486) Usporedba: vrtjeti se kao galeb na kotvokaži (AR III 93). — 1948. *Galeb* u dva mjesta (PH 180)
- KAČIĆ — 1102. *Chroates . . . miserunt . . . comitem Gurram de genere Chacitorum* (CD II 8); 1182. u Zadru *Miros Caciclus* (CD II 180); i 1361. također u Zadru u prisutnosti *testis Radinich de genere Chacigh* (CD XIII 108). *Kačić* je galebovka, *sterna* (GP II 281). Po zvuku glasa *ga* (ili *ka*) galeb je nazvan *gak* (AR III 91), a kako je *galeb* isto što i *kaleb* (AR III 93; IV 769), tako držimo da je i *kačić* u jezičnoj vezi sa pticom *gačić* (AR III 83). Skok naprotiv misli da se u riječi *kak*, od deminutiva koje je nastao *Kačić*, radi o jednoslovčanoj avarskoj imenici (VD L 138—139). — 1948. *Kačić* u desetak mjesta (PH 274)
- KALEBOVIĆ — 1365. u Zadru *vice Milesse Calebonich de insula Melada* (CD XIII 480); i 1377. također u Zadru *Milessia Calebovich de Insula Magna* (CD XV 246). *Kaleb* je *galeb* (ER I 546). — 1948. *Kalebić* u desetak mjesta (PH 277)
- 11 — U redu *kokošaka* davale su ljudima svoja imena obitelji kokoši, oreba i pauna.
- a — Od svih ptica najviše je osobnih imena, uz pokoje prezime, dala ljudima *kokoš*, bilo u hrvatskim bilo u romanskim oblicima, posebno kokošnjim potomstvom i kokošnjim složenicama.
- U hrvatskim oblicima:
- KOKAN — 1311. u Krku *presente Cochán de Castromusclo* (CD VIII 274). *Kokan* je šaljiv naziv za pijevca (AR V 168). — 1948. *Kokan* u šest mjesta (PH 305)
- KOKOŠEVIĆ — 1129. u Splitu *Raiesda Cocosevich* (CD II 39)
- KOKOT — 1271. u Trogiru *iusta terram Dessam Cocote* (TS I 1 151); iste godine također u Trogiru *presente Dessa Quoquot* (TS I 1 154); 1278. opet u Trogiru u prisutnosti *Desse Cocoti* (TS I 2 180); još u Trogiru o istom imenu *Serecla de Desa de Cocot* (TS II 1 229); i 1296. uvijek u Trogiru *Jaco Cocoti vendidit quartam partem de paratinea* (CD VII 220). *Kokot* ili pijetao je slika bezobzirno strastvena čovjeka (BŽ 489—490). — 1948. *Kokot* u dva mjesta (PH 306)

PETELIN — 1289. u Zadru *presentibus Martino de Ritesa et Ivanno Petelino Jadrensisibus* (ZT 108). *Petelin* s deminutivnim sufiksom *-in*, koji je u jadranskoj zoni posuđen od lat. *-inus* ili tal. *-ino* (ER I 732). označuje pijetla (AR IX 811). — 1948. *Petelin* u tri mjesta (PH 501)

Kokoš u romanskim oblicima:

GALLELLUS — 1268. u Zadru *Vitus de Cerna Galellus examinador* (CD V 458); 1283. također u Zadru plemić *Madius de Gallellis* (BD XII 184); i 1291. još u Zadru *Madius Gallellus de Cerna* (CD VII 28). *Gallellus* dem. od *gallus*, kokotić (RH II 610)

GALLI — 1358. *domino Nicolao Galli vicario Segnie* (CD XII 446). — 1948. *Galli* u tri mjesta (PH 181)

GALLINA — 1300. u Krku bratim *Gallina* (CD VII 365). *Gallina*, kokoš (FL II 365). Kokošja pamet fig. čovjek kratkouman.

GALLIS (de) — o. 1141. u Zadru biskup *Lampridius ex nobili familia Jadertina de Gallis sive Gallellis* (FI V 56); i 1370. također u Zadru *Benedikta de Gallis*, opatica Sv. Marije (BH III 334). *De Gallis* v. *Gallus*

GALLO — 1343. u Zadru *consilio Nicolai Gallo* (CD XI 103); i 1368. u Dubrovniku *Giuccho de Gallo* (UD 192). Tal. *gallo*, kokot, pijevac (RA 388). — 1948. *Gallo* u Rijeci (PH 181)

GALLONE — 1145—1153. u Splitu *Desa Gallone* (CD II 60); i 1272. u Trogiru *presente Gallone Petri* (TS I 1 243). *Gallone* aug. od *gallo*. — 1948. *Gallone* u Rijeci (PH 181)

GALLONUS — 1272. u Trogiru je kupio zemlju *Gal(l)onus* (TS II 1 65)

GALLUS — 1075. u Zadru *Madius Gallus* (CD I 138). Lat. *gallus*, pijevac (FL II 366)

GALONIUS — 1285. u Trogiru je općina platila *Galonio* 35 solida (TS II 1 243). *Galonius*, *Gallone*, *Gallonus* možda i nisu izvedenice od ptice *gallus* nego od teretnoga broda *galio*, *-ionis* (LJ 499)

Kokošje potomstvo

PILČE — 1281. u Trogiru na sudu zastupnik *pro parte Pilce et Radde sue uxoris* (TS II 1 145). Pilče kao hip. osobnoga imena sa sufiksom *-e* izražava maleno pile (AR IX 848). Pile je simbol naivnosti (DG 1290). — 1948. *Pilčić* u desetak, a *Pilić* u petnaestak mjesta (PH 508)

PILENIĆ — 1345. na Lastovu *Martinus Pilenich* (CD XI 193)

PILIČINA — 1363. u Krku svjedoči *Domicellus de Pilicina* (CD XIII 274). Možda je ovdje lat. *Pilicina* u značenju *Pilčina*, aug. od pilče

POLLA — 1342. u Mlecima *Articus condam Thome de Polla de Čadra* (CD X 663). *Polla* iz Zadra je vjerojatno femininum od *pollus* i znači pilica, piplica. — 1948. *Polla* u Rijeci (PH 520)

POLLASTER — 1338. u Trogiru *actum presente Rugerino Pollastri* (CD X 410). Tal. *pollastro*, pile, pilence (RA 744); fig. neiskusna i lakovjerna osoba (DG 1290)

POLLUS — Prije 1320. na Visu *frater Pollus abbas condam sancti Nicolai* (CD VIII 562). Lat. *pollus* (LJ 876), tal. *pollo*, grčki *polos*, pjevčić. *Poli* su imali četiri pijevca u grbu (WD tabl. 66), a trogirski *Pollini* tri (WD 73). — 1948. *Polli* u Rijeci (PH 520)

POLUS — 1367. u Zadru *Johannes de Polis, publicus . . . notarius* (CD XIV 22). *Polus* v. *Pollus* i *Polla*

PULASTER — 1371. u Trogiru *presente Bertano condam Pulastri* (CD XIV 366). *Pulaster*, mladi kokot, pile (LJ 938) v. *Pollaster*

Evo i nekoliko kokošnjih složenica:

BUCIGALLO — 1313. u Dubrovniku *Damianus de Buzigallo factus fuit scribanus* (MR I 25); i 1344. također u Dubrovniku *heredum Pasque de Bucigallo* (MR I 164). *Bucigallo* je sastavljeno od *buci[nare]* trubiti + *gallo* pijevac

CAPALBO — 1315. u Zadru Pažanin *Nicolaus Capalbo* (CD VIII 412). *Capalbo* sastavljeno od *capo* kopun (LJ 173) + *albo* bio (RA 37).

LIPOPILIĆ — 1341—1342. u Splitu stanovnica *Bilava udoва Pedraca Lipopilić* (PS I 255). Ovdje je ovoj složenici mjesto, ako drugi njezin dio *pilić* označuje kokošje pile.

MEZAGALLINA — 1068. u Splitu *testis Mesagalina* (CD I 111); 1178. također u Splitu *Rado Mezagalina* (CD II 157); i 1214. isto tako u Splitu *existente Thoma nepote Mesegaline vicario* (CD III 127). Tal. *mezza* + *gallina* u prijevodu: pola kokoši (RA 388 i 603)

SOROGALLUS — 1303. u Dubrovniku *dominus Marinus Sorogallus* (MR V 48) *Sorogallus* = *Soro* + *gallus*. Prvi elemenat ove složenice, kako već na drugom mjestu rekosmo, označuje goliša iz gnijezda, a drugi pijevca. Tal. *soro* fig. čovjek prost, nedotupan, priglupe (RA 1020)

b — Kokoškama pripada i *oreb*, koji je ljudima dao ova imena:

JAREB — 1290. u Zadru *Dominic vocatus Iareb* (ZT 204). *Jareb*, orebica (GP II 173; ER I 758). — 1948. *Jareb* u četiri mjesta (PE 258)

OREBINA — 1189. u Trogiru *fundator ecclesie Stance Orebina* (CD II 239). *Orebina* aug. od oreb(ica), *Perdix* (GP II 167). — 1948. *Oreb* u desetak mjesta (PH 469—470)

c — Među kokoške se ubraja i *paun* s nazivima:

PAO — 1374. u Senju *presente ser Jacobo ser Nicolai Paonis* (CD XV 67). Provincijalno *pao*, *-onis* mj. *pavo*, *-onis*, hrv. paun

PAONUS — 1319. u Senju u kući *Nicolai Paoni* (CD VIII 544). *Paonus* mj. *pavo*, hrv. paun

PAUN — 1198. u Krku bratim *Petrus de Pauno* (CD II 301). *Paun* fig. gizdav, ohol čovjek (DG 1223). — 1948. *Paun* u Zlarinu (PH 485)

PAVO — 1330. u Kotoru u jednoj oporuci se spominje *Pavo de Paragay* (KS 221). Lat. *pavo*, *-onis*, paun (FL III 344)

d — Na koncu dodajemo pticu mravara s imenom:

VRTIGLAV — 1205. u Rabu *Uertiglavi* (CD III 48, 49). Mravar vrtoglav, *Jynx torquilla* (GP I 311). Nadimak za čovjeka koji poput te ptice vrti glavom

12 — Iz reda *ždralovki* javljaju se *ždral*, *roda* i *čaplja*.

a — *Ždral* u hrvatskom obliku:

ŽDRALOVIĆ — 1271. u Trogiru *Pribese Sdralovic vere fuit contentus* (TS I 1 264). — 1948. *Ždralović* u Dubrovniku (PH 758)

I u romanskom obliku:

GRUANUS — 1197. u Dubrovniku *Petrus Gruanus* (CD II 285). *Gruanus*, pridjev od *grus*, ždral (ER III 672); ždral je lukava i oprezna ptica (GP II 211). Ždralovo pero je bilo nekada ures i čelenka na kalpaku hrabroga vojnika (RH I 380)

b — *Roda*, narodna imena:

RODIN — 1232. među Zadranima nalazi se i *Rodin Saxo* (CD III 360). *Rodin* je posvojni pridjev od ptice rode. — 1948. *Rodin* u desetak mjesta (PH 563)

ŠTRK — 1314. u Zadru *vinea Cypriani filii condam Sterch* (CD III 362). *Štrk*, roda, *Ciconia* (ER III 153). Prema nordijskoj legendi roda donosi novorođenu djecu (DG 365). — 1948. *Štrk* u Kukljici (Zadar) (PH 663)

I romanski oblici:

CICHONA — 1370. u Bribiru *coram teste Johanne sartore nomine Cichona* (CD XIV 280). *Cichona* vjerojatno isto što i *cicogna*

CICONIA — 1324. u Zadru *Dominicus Ciconia* (LM I 349). *Ciconia*, roda (GP II 228). Prema pučkom vjerovanju čuva kuću od groma (AR XIV 85)

CIGOGNA — 1290. u Zadru *Maria de Cigogna aduc vivit* (ZT I 218). *Cigogna*, tal. *cicogna*, roda (RA 182)

c — *Čaplja*:

ARDEA — 1198. u Krku *Petrus de Ardis* (CD II 300). *Ardea*, čaplja (GP II 213); fig. osoba koja hoda na gugaljama (GP II 212). Poput ždralova perja i čapljino je kitilo perjanicu na kalpaku junaka (GP II 223)

BUKAČ — 1290. u Zadru *Iareb, filius condam Dominice Bucaç de Pago* (ZT 204). *Bukač*, noćna čaplja, *Botaurus stellaris* (GP II 225—226)

ČAPLJIĆ — 1290. u Zadru vinograd *Radomiri Čapliçi* (ZT 210). *Čapljić* dem. od čaplja (ER I 294)

13 — U ptičjem redu *gušçarica* ima antroponima iz dviju obitelji: gusaka i pataka.

a — Iz obitelji *gusaka*:

GUSA — 1356. u Dubrovniku *Tripe Gussa* (MR II 153). *Gusa* hip, od guska, *Anser*, Guska je fig. pej. glupa žena (RH II 147, 148)

GUSIĆ — 1076. u poslu samostana Rogovo *Nassemir Gussichius* (CD I 151); 1102. Hrvati su poslali kralju Kolomanu comitem de genere *Gussithorum* (CD II 8); 1252. u Zadru svjedok *Raça Gusik* (CD IV 505); i 1290. također u Zadru *uxor Iurse, filii Desinne Gusig* (ZT 214). Plemići Gusići su imali u grbu gusku, ali P. Skok sa svim tim misli da je kao Kačić tako isto i Gusić nastao od neodređenoga avarskog imena (VD L 140). — 1948. *Gusić* u četiri mjesta (PH 210)

GUSKO — 1329. u Zadru *vinea Anthonii de Guscho* (CD IX 458); i 1347. također u Zadru *coram teste Anthonio de Gusco* (CD XI 350). — 1948. *Gusak* u Rijeci, a *Guska* u Dubrovniku (PH 210)

GUSO — 1277. u Splitu *presente Yvanne Guso teste* (CD VI 203); i 1330. također u Splitu *teste Michaele primicerio condam Johannis Gusi* (CD IX 497). *Guso* i *Gusko* hip. na -o od guska (ER II 534)

GUŠČICA — 1323. u Zadru *coram Petro filio Johannis Guscice* (CD IX 141). *Guščica* dem. od Guska. — 1948. *Guščić* u četiri mjesta (PH 211)

b — iz obitelji *pataka* imena:

PAČICA — 1332. u Kotoru *super vineam filii Lore de Paciça* (KS 316). *Pačica* dem. od patka (AR IX 549). — 1948. *Pače* u dva mjesta (PH 475)

RACA — 1252. u Zadru već citirani svjedok *Raça Gusik* (CD IV 505). *Raca*, patka, *Anitra* (GP 302). Patri slični gegavo čeljade (RH II 26)

14 — U redu ronilica, močvarica i plivačica dolaze ova imena:

a — u redu *ronilica*:

MERGA — 1260. u Zadru *actum presente nobili viro Cerne de Merga* (CD V 159). *Merga* fem, od *mergus* v. *Mergula*

MERGIA — 1239. u Rabu *coram teste... Mergia, filio Blasii* (CD IV 91). *Mergia* vjerojatno isto što i *Merga*

MERGULA — 1289. u Zadru se ima platiti dug Ninoslavi, *uxori Mathei Mergule* (ZT 133); i 1306. također u Zadru *Micha de Mergula* (CD VIII 253). *Mergula* dem. od *Mergus*, gnjurac, ronac (GP II 314). Gnjurac fig. čovjek dobar ronilac (RH II 63). — 1948. *Ronac* u Šibeniku (ako je to ime nastalo po ptici) (PH 565)

b — u redu *močvarica*:

LISKA — 1167. u Zadru svjedok *Andreas Lisce* (CD II 115); i 1365. u Dubrovniku *Lischa homo domine comitisse* (CD XIII 473). *Liska, fulica* (GP II 243) je ptica močvarica

VISULINUS — 1318. u Zadru: *ego Marinus filius condam Damiani de Visulino* (CD VIII 487); i 1361. također u Zadru Dobra, žena *Marci de Visolino* (CD XIII 196). *Visulinus* ili *Visolino*, vizlinić, *Ortygometra parva* (GP II 251), ptica koja kod nas živi u močvarnim mjestima

c — Poznato nam je još jedno osobno ime, ali ne znamo u koju bismo klasifikaciju skupinu stavili njegova problematična ptičjega imenjaka koji leti nad morem i pliva morem. To je:

BERTA — 1198. u Krku stanovnik *Johannes de Berta* (CD II 30L). *Berta* bi mogla biti ptica plivačica zovoj, *Puffinus* (GP II 291), ali moramo priznati da je *berta* bio i naziv starinskog ženskog ogrtača (DG 215). — 1948. *Berta* u Rijeci (PH 43)

15 — Na koncu bismo u Imenik ptičjih antroponima možda mogli uvrstiti i jednu složenicu sa slijedećim podacima:

BELOTICA — Do 1080. za samostan Sv. Petra u Selu *Raccana dedit filium suum Belotiza* (CD I 178). *Belotica* složena od *belo* + *tica* mogla bi značiti *bijela ptica*, kao što *beloriba* složena od *belo* + *riba* znači *bijela riba*. Međutim prema Skoku je *Belotica* dem. od *Belota* (SK 252)

Imena vodozemaca, zmija, guštera i
bajoslovnih bića

1 — Od vodozemaca smo susreli samo *žabu*:

ŽABICA — 1347. u Zadru ... *presbitero Andrea de Sabiça* (CD XI 431, 731); *Žabica* je dem. od žaba, *ranula* (ER III 669); fig. žaba je simbol napuhana i gadna čovjeka (AR XXIII 214). — 1948. *Žabica* u četiri mjesta (PH 756)

2 — Kod *zmije* nam je poznato šest vjerojatnih antroponima:

BIPIRELLA — Poslije 1090. u Kartularu samostana u Selu *coram Grubo filio Bipirelle* (CD I 195). Skok tvrdi da je *bipirella* romansko-dalmatinski deminutiv od *vipera*. Takve zamjene labijala *b* mjesto *v* imaju na početku antroponima u našem Imeniku još imena *Bolica* (CD I 105), *Bolpe* (MR II 214) i *Bulpicello* (AT 31) mjesto *Volica*, *Volpe* i *Vulpicello*. *Vipera* je zmija otrovnica (SK 263); fig. rđav i himben čovjek (AR XXIII 22)

BIŠIĆ — 1372. u Hvaru (?) *relinquo meum commissarium presbiterum Zaninum Bisich* (CD XIV 416). Tal. *biscia* je zmijica (SV I 191), pa je kotorska obitelj *Bisichi* imala u grbu zmiju (WD 29). — 1948. *Bišić* u Supetarskoj Drazu (Rab) (PH 49)

KAČA — 1292. u Trogiru nešto prodaje *Cachia filia Bogdani* (TS I 2 297—298). *Kača*, dijalekatski zmija (RH II 474)

LJUTICA — 1280. u Dubrovniku *Radossius de Liutiça* je primio novaca (DK 97). *Ljutica*, zmija (AR VI 332); fig. opaka i nepošteta ili razdražljiva osoba (DG 1956)

POGANICA — 1273. u Trogiru *Bractina et Poganiça filie Stane* dijele zajednički posjed (TS I 1 476). *Poganica* je narodni eufemizam za zmiju, kad se ne voli spomenuti njezino pravo ime (AR X 368)

ZMIJAN — Do 1080. u Kartularu samostana sv. Petra u Selu *emimus Semianum* (CD I 173 i 175). Prema Skoku je *Semianum* nerazumljiva izvedenica od *Semidrag* (SK 237), iako opaža da se u tom Kartularu z pisalo *s* (SK 237). Ako zbog toga i mi pročitamo u riječi *Semianum* prvo slovo kao *Z*, a izostavimo *e*, koje je latinska grafija u hrvatskim riječima često umetala između dva suglasnika, i ako odbacimo akuzativni nastavak *-um*, dobijemo čisto hrvatsko ime *Zmijan* sa sufiksom *-an*, koji često označuje hipokoristik (ER I 36). Uostalom to narodno ime kod nas i danas postoji (AR XXIII 23). — 1948. *Zmijanović* u Šibeniku (PH 751)

3 — Zmiji je sličan *blavor*, gušter bez nogu (RH I 208). Njemu pripisujemo ime:

BLAVARICA — 1273. u Trogiru ima zasađen vinograd *Raddoslavus Blavaricce* (TS I 1 487). *Blavarica* je vjerojatno ženski hipokoristik od *blavor*, *glavor*, *Ophisaurus apus* (ER I 169). — 1948. *Glavor* u šest mjesta (PH 491)

4 — Ovdje bismo smjestili i dva bajoslovna bića prikazana u obliku letećih životinja, kojih su se imena u srednjem vijeku i kod nas ljudi znali nazivati.

To su *grif* i *drakon*:

GRIF — 1205. u Hvaru *Hermes Griffius* kupuje zemljište (CD III 53); i 1300. u Dubrovniku *cartam dedit Prudencio de Grifo* (SD 175). *Grif* je u antičkoj mitologiji orao i lav ujedno, zapravo krilati lav s orlovskom glavom (ER I 616). U grbu ga je uz neke druge nosila i zadarska obitelj *Calcina* (WD 32). Ali, *grif* se zove i ptica lešinar, sup (KR 458)

DRACCULUS — Do 1080. za samostan sv. Petra u Selu *dedimus Petrum Dracculum* i, malo dalje, *comparavi Zorzi Dracculum* (CD I 177). *Dracculus* je pozniji romanski oblik, što isto znači kao i klasični *dracunculus* (FL II 131) tj. *parvus draco*, mali zmaj

DRACUL — 1331. u Kotoru *testis Prodasa Dracul* (KS 227). *Dracul* je apokopirani *Dracculus*

DRAGO — 1272. u Trogiru parnica *contra Pervam filiam condam Dragoni* (TS II 1 100). Grčki *drakōn*, lat. *draco*, tal. *dragone*, zmaj (RA 305). — 1948. *Dragon* u Splitu (PH 140)

DRAGUN — 1178. u Splitu *Brato figliolo di Dragun* (CD II 157). *Dragun* je tal. *Dragone* s pohrvaćenim završetkom cf. hrv. *liun* prema tal. *lione*. — 1948. *Dragun* u više i *Dragunić* u dva mjesta (PH 140)

DRAKON — 1264. u Trogiru *Draconi canonico* (TS I 1 57). *Drakon* je mitološko folklorno biće u obliku krilatoga (ognjenoga) zmaja (ER III 657).

Uz ostala značenja zmaj je fig. čovjek junak (AR XXIII 12).

Ovdje moramo primijetiti da su romanski tekstovi vrlo često hipokorističke od hrvatskoga pridjeva *drag* zbog sličnosti tumačili ili htjeli tumačiti kao izvedenice od latinske imenice *draco* (zmaj). Odatle je nastalo da su plemićke obitelji: u Trogiru *Dragac*, u Kotoru *Drágo* i u Šibeniku *Dragojević* u svoje grbove uvrstili zmajeve (WD 9, 41)

Imena riba

Mnogi su se ljudi nazivali i po ribama, pa bi bio red ovdje navesti sve te vodene stanovnike za koje smo doznali da su čovjeku posuđivali svoje ime. Međutim se moramo sjetiti kako nije uvijek jasno je li čovjek uzimajući zoologijsko ime imao na pameti suhozemnu životinju ili pak ribu, koja se često nazivlje jednako kao i neki član kopnene faune. Osobito, ako je taj čovjek bio mornar ili ribar, koji je glavninu svojega radnoga zanimanja proveo na vodi. Drugim riječima, nije jasno označuje li njegovo osobno ili obiteljsko ime istoimenu životinju na zemlji ili ribu u moru.

Na to se danas gotovo ni u jednom slučaju ne može odgovoriti. Zato smo sve takve jednačice već pripisali suhozemnim životinjama, pa ih među ribama nećemo više spominjati iako je vrlo vjerojatno da su se neke od njih odnosile na ribe, kao što se i danas odnose. Ta, na svojim mjestima u svim hrvatskim i stranim oblicima u Imeniku obrađena imena, jesu slijedeća: *Čuk*, *Golub*, *Groz*, *Jež*, *Kokot*, *Konj*, *Lesica*, *Lisica*, *Mačka*, *Mišić*, *Mulčić*, *Orao*, *Osal*, *Pas*, *Pauk*, *Prasac*, *Prasica*, *Sokol*, *Sovica*, *Vol*, *Volina*, *Vuk*, *Zec*, *Zmaj* i *Zmija*. Nadalje, budući da među ihtiolozima postoje razlike u klasicificiranju riba, i budući da više puta u raznim mjestima isto ime označuje različite vrste, smatramo uputnijim na ovom mjestu popisati sve riblje antroponime abecednim slijedom bez obzira na to kojemu redu ili kojoj zoologijskoj obitelji pripadaju. Pri tom se pomažemo trećom knjigom *Hirtzova Rječnika zooloških naziva (Ribe)*.

Prema tome naš bi se popis odvijao ovako:

- BARBAGIRIĆ — 1298. u Krku *mulier de Barbagirici* (CD II 300). *Barbagirić* smatramo patronimikom od *barbagira* i složenicom od *barba* + *gira*. *Barba* je brada, a *gira* vrsta sitne morske ribe zvane *Smaris* (HR 105)
- BARBO i BARBUS — 1133. u Zadru *diaconus Barbo* (CD II 41); i 1361. također u Zadru prodaja kuće *Matheo condam Johannis Barbi de Jadra* (CD XIII 146). Tal. *barbo* ili lat. *Barbus* je riba bradac ili mrena (RA 102; HR 243). — 1948. *Barbo* u Rijeci (PH 26)
- BAŠAK — 1293. u Zadru *actum presente teste Paulo Stephany Bossaçi* (CD VII 137); i 1302. također u Zadru *coram teste Paulo de Basaco* (CD VIII 37). *Bašak* je riba *Blennius vulgaris* (HR 32)
- BILICA — Do 1080. u Kartularu sv. Petra u Selu *testis Bilza* (CD I 173); i 1323. u Zadru *vinea Michovilli generis Bilice* (CD IX 150). *Bilica*, skuša bjelica, *Scomber colias* (HR 39). Prema Skoku je 1080. godine citirani *Bilza* hip. od Beloslav (SK 252). — 1948. *Bilica* u Blatu (Korčula) (PH 47)
- BOCA — Do 1080. u spomenutom Kartularu Sv. Petra u Selu *diaconi Duymi Boce* (CD I 173). Prema Skoku ovdje je *boca* ime ribe običnije poznate pod imenom *bukva* (SK 261), *Box boops* (AR 61). — 1948. *Boca* u tri mjesta (PH 54)
- BONCIUS — 1198. u Krku građanin *Boncius de Motta* (CD II 300); i 1249. u Dubrovniku je prodana sol *Nyciforio Bontii* (CD IV 380). *Boncio* je riba, a fig. u pučkom govoru zvekan, bezjak, budala (RA 122; ER III 666). — 1948. *Bonc* u Malom Lošinju (PH 59)
- BRENA — 1190. u Dubrovniku među Kačićima *jupanus Brena* (LM 14). Ako je ovdje ime Brena uzeto po ribi, onda je to *Mugil capito*, koja nalikuje na cipla (HR 52)
- BUĆA — 1348. u Kotoru zakleti sudac *Paulus Buchie* (CD XI 474). *Buchia* se zove riba *Trygon pastinaca*, (HR 58, 59), ali ista riječ označuje i potrepištinu za pučku igru i tikvu (HR I 281). — 1948. *Buća* u tri primorska mjesta (PH 78)
- BUNCHUS — 1300. u Krku bratim *magister Bunchus* (CD VII 365). *Bunchus* je vjerojatno isto što i gore spomenuti *Boncius*. — 1948. *Bunk* u Splitu (PH 83)
- CACALLO — 1198. u Krku građanin *Calcina de Cacallo* (CD II 300). *Cacallo* mala ribica kagalo, *Blennius trigloides* (HR 147)
- CAROCULUS — o. 1192. u Splitu *Gaudius clericus erat nepos Caroculi* (TA 63); 1192. također u Splitu *tempore Grubesse bucaratu filii Caruchuli* (CD II 257); i 1208. još u Splitu *existente Dobre nepote Carochole vicario* (CD III 80). *Caroculus* dem. od *carroco*, vrst morske ribe (FL I 395), možda karoc, pic, *Charax* (HR 156)
- CHIRNELLA — 1300. u Krku bratim *Franciscus Chirnella* (CD VII 366). *Chirnella* dem. od *chirna*, *Cerna gigas* (HR 159 i 162) v. *Kirnula*
- ČEPUK — do 1080. u Kartularu Sv. Petra u Selu *Sabatius subdiaconus filius Cepuci* (CD I 175). *Cepucus*, valjda čepukar, prilipak, *Lepadogaster gouani* (HR 77)
- FELUN — 1274. u Šibeniku *Fellone Nicolai* CD VI 75). *Felun*, *Seriola dumerilii* (HR 96). Tal. *fellone*, vjerolomac, izdajica (RA 346; ER I 510)

- FIGICA — 1327. u Zadru *vinea Stanci vocati Figica* (CD IX 335). *Figica* dem. od *figa*, *Grenilabrus cinereus* (HR 96). Tal. *figo*, smokva (RA 353), pa se ta riba zove i smokva (HR 380)
- FILUSINUS — 1198. u Krku *mulier de Filusini* (CD II 301). *Filusinus* je možda nastao od *felun*, što se zove i *filun* (HR 96); ovdje u prijevodnom ili deminutivnom obliku
- FRANKUL — 1344. u Zadru *actum coram... Andrea Francul(i) villano* (CD XI 145); i 1377. u Krku *in presentia Margarite uxoris Franculi* (CD XV 258). *Frankul*, *Sargus rondeletii* (HR 96)
- FRANKULIĆ — 1342. u Zadru Ivan Varikaša daje zemlju *Andree Franculich villano* (CD XI 12). *Frankulić* je dem. od *Frankul* (HR 96), ali ima i ptica *francolino* (DG 711)
- GAVUN — 1290. u Zadru: *ego Stephanus vocatus Gavonus* (ZT 190). *Gavonus*, tal. *gavone*, *gavun*, *Atherina hepsetus* (HR 101)
- GIGA — 1324. u Kotoru *testis Cerce de Giga* (CD IX 202). *Giga*, *gavun*, *Atherina* (HR 104). — 1948. *Giga* u Šibeniku (PH 188)
- GIRICA — 1193. u Zadru *Girrizza Andreas* (CD II 261); i 1217. također u Zadru *Andreas Giriza* (CD III 44). *Girica* dem. od *gira*, *girra* (LJ 507), *Smaris* (HR 105); fig. mali čovjek. — 1948. *Gira* u Bačevu Dolu (Dubrovnik) i *Giričić* u Brguljama (Zadar) (PH 188)
- GIRIČINA — 1198. u Krku građanin *Andrea de Gircina* (CD II 300). *Gircina* čitamo *Giričina*, i uzimljemo da je *Giričina* aug. od *girica* s pejorativnom intonacijom, ali dopuštamo da bi se ista riječ mogla pročitati i kao *Grčina*
- GLAD — 1339. u Ninu Ivan, sin *Iohannis Glada* (AN 39). *Glad* bi ovdje mogao biti naziv za sitne ribice, koje pohlepno pojedu s udice meku, a zakvačit se ne mogu jer imaju mala usta. Naziv u tom značenju je utvrđen na sjevernom dalmatinskom Jadranu (HR 105). — 1948. *Gladić* u Zadru i Žmanu (PH 190)
- GOLČIĆ — 1306. u Ninu *Domaldus Golcig de Polla* (AN 23); i 1329. u Zadru posjednik *Stephanus Golcig* (CD IX 459). *Golčić*, mala skuša, *Scomber* (HR 112). — 1948. *Golčić* u Rijeci (PH 194), a *Golac* u sedam mjesta (PH 193)
- GOLIĆ — 1347. u Pagu *Rados Golich* (LM 16). *Golić*, *Ammopleurops lacteus* (HR 113). — 1948. *Golić* u Ceri (Drniš) (PH 194)
- GRONCO — 1278. u Krku građanin *Micha de Gronco* (LM I 114). Tal. *gronco*, *grongo*, *gruj*, ugor (RA 421), lat. *Conger* (HR 121). — 1948. *Groncević* u Zadru (PH 206)
- GRONCUS — 1332. u Zadru pred svjedokom *Pele de Gno(n)go* (CD X 28). Nejasnu riječ *Gno(n)go* čitamo *Grongo* od *Grongus*, ugor (LJ 521)
- GUJIĆ — 1374. u Dubrovniku se u oporuci ostavlja 100 hiperpera *Dechusse filie Guichi de Marculino* (CD XV 20). *Guich*, *gujić*, dem. od *guj* (ER I 630), još nedorasli *golčić*, *Scomber* (HR 123). — 1948. *Gu(j)ić* u tri mjesta (PH 209, 210)
- GULJ — 1366. u Zadru *Johannes Guli, mercator civis Jadre* (CD XIII 520). *Guli* vjerojatno označuje genitiv od *gulus*, *gulj*, *Gobius glamac*, *glamoč* (HR 124). — 1948. *Glamoč* u Vodicama (Šibenik) (PH 190)

- GUO — 1198. u Krku *Andrea de Guo* (CD II 300). *Guo* je vjerojatno netom spomenuti gulj, *Gobius* (HR 124). — 1948. *Gulić* u Supetarskoj Drazi (Rab) (PH 210)
- IGLICA — 1294. u Zadru *coram teste Radoslao Igliča* (CD VII 171). *Iglica*, *Belone acus* (HR 130). — 1948. *Iglić* u Bibinjama (Zadar) (PH 240)
- KANAC — 1371. na Rabu međašnik *Creste Canaç* (CD XIV 312). *Kanac*, (običnije kanjac, od kanj, ER II 36), *Serranus* (HR 150, 152), proždrljiva riba. — 1948. *Kančić* u Kraljevici (PH 279)
- KARAS — 1282. u Dubrovniku izdaje se zemlja na obrađivanje *filiis Bratosclavi Caras de Juppana* (DK 312). *Caras* riba karas, *Carassius* (HR 155). — 1948. *Karas* u Rijeci i Trogiru (PH 282)
- KERNA — o. 1106. u Splitu *testificavit filiis Kerns* (CD II 17). *Kerna*, kijerna, kirna, *Cerna gigas* (HR 159), dok je prema Skoku *Kerna* na citiranom mjestu nadimak *Krnjo* (SK 258)
- KERNJA — 1263. u Trogiru *Dobre de Chergna* prodala je zemlju (TS I 1 4) *Kernja* isto kao gore *Kerna*
- KIRNULA — prva pol. XIII st. u Splitu *Chatena Kirnula dedit terram* katedralnom kaptolu (MK 41). *Kirnula* dem. od *Kirna*
- LAMPREDIA — 920. u Zadru opatica *Lampredia* navodno je povećala samostan sv. Marije (BH II 73). *Lampreda*, *lamprida*, *Petromyzon marinus* (HR 192), riba slična jegulji (DG 926)
- LAMPREDIUS — 986—999. u Zadru *Lampredius tribunus* (CD I 50); 1238. također u Zadru svjedok *Lampredius Arbore* (CD IV 47); i 1261. u Dubrovniku svjedok na darovnici *Marinus filius Lampridii* (CD V 187). *Lampredius*, *Lampridius* v. *Lampredia*
- LAMPRUS — 1251. u Dubrovniku među svjedocima je i *Mengatia Lampri* (CD IV 452). *Lamprus* hip. od *Lampridius*; ostali hip. *Lompri*, *Lumbri* i *Lumpri* (CD VI 77, 356, 661)
- LAMPRINUS — 1260. u Dubrovniku *Calenda Triphonis de Lamprino* obdaruje svoju nećakinju (CD VI 437). *Lamprinus* dem. od *Lamprus*
- LANČA — 1357. u Kotoru izvršitelj oporuke *Matheus de Lança* (CN XII 436). *Lanča*, *Coryphaena hippurus* (HR 192)
- LASCA — Do 1080. za samostan u Selu *coram presbitero Lasca* (CD I 173). *Lasca* je riba jaz, vujun; fig. znak zdravlja i svježine (RA 529)
- LISA — 1198. u Krku među stanovnicima je i *Licca* (CD II 300); i 1295. također u Krku svjedok *Cristae di Lica* (CD VII 203). *Lica* je od mletačkog *liza*, lat. *Lichia* (HR 198; ER II 293). — 1948. *Lica* u Cavtatu (PH 366)
- LOKARDA — Do 1080. za samostan Sv. Petra u Selu kupljeno mjesto od *Vukana*, sina *Mratino Locarda* (CD I 176). *Lokarda*, *Scomber* (HR 203)
- LOMPRE — 1283. u Zadru plemić *Lompri (Lampre) de Daria* (BD XII 184) v. *Lampredius*
- LOMPRIDIC — 1253. u Dubrovniku plemić *Dobronja Lompridić* (CD IV 532) *Lompridić* patr. od *Lomprid(a)* v. *Lampredius*
- LOMPRINOVIĆ — 1253. u Dubrovniku plemić već spomenuti *Kolenda Lomprinović* (CD IV 532). *Lomprinović* prezime od *Lomprin* v. *Lamprinus*
- LOMPRIŽIĆ — 1253. u Dubrovniku plemić *Lomprižić* (CD IV 533) v. *Lampredius*

- LUBEN — 1339. u Zadru *vinea Draghe relicte Lubeni piscatoris* (CD X 445). *Luben*, lubin, *Labrax lupus* (HR 15, 206; ER II 323)
- LUBIN — 1296. u Zadru kupcu *Lubino prodaje se zemlja* (CD VII 254, 255). *Lubin*, isto što i luben, *Labrax lupus* (HR 206). — 1948. *Lubin* u Splitu (PH 374)
- MATAN(A) — Do 1080. za samostan Sv. Petra u Selu *coram Prozano nepus de Mattana* (CD I 176). *Matan*, bukva, *Box boops* (HR 218). Prema Skoku *Mattana* je hrv. aug. od *Matheus* i ima se čitati *Matonja* (SK 265). — 1948. *Matan* u pet mjesta (PH 406)
- MATHELINUS — 1338. u Zadru posjeduje neku zemlju *Gregorius Mathelini* (CD X 378). *Matelin* je vjerojatno isto što i *matelan*, mala bukva, *Box boops* (HR 218)
- MORICA — 1198. u Krku *Moricca de Johanne* (CD II 301). *Morica*, *Maena vulgaris* (HR 235), ali *morica* može biti crna ovca ili crno pseto (AR VII 7)
- NARIKLIĆ — 1253. u Dubrovniku plemić *Vlasi Nariklić* (CD IV 532). *Nariklić* patr. od *Narikla*, a *narikla* je u Dubrovniku neka morska riba (IB I 764)
- OBLICA — 1281. u Dubrovniku *Obelliça de Rudine* (SD 45); i 1299. u Skradinu kupljena je zemlja *Gregorio cognomento Oblica* (i *Obliza*) (CD VII 335). *Oblica*, girica *oblica*, *Smaris alcedo* (HR 258) i *maena vulgaris* (ER II 535); ali ime *oblica* nose i razne stvari koje nisu ribe (AR VIII 393)
- OBRAT — 1235. u Omišu *iuratus Obrat* (LM I 52). *Obrat*, komarča, *Chryso phrys aurata* (HR 259); ali je *obrat* i imenica od glagola obratiti (AR VIII 442). — 1948. *Obratov* u četiri mjesta (PH 465)
- ORFANELLO — 1346. u Rabu vijećnik *Ambroxio de Orfanello* (LM II 390). *Orfanello*, orfanić, *Labrus turdus* (HR 267); ali tal. i siročće (RA 670)
- PALUNDUZULUS — poslije 1090. za samostan sv. Petra u Selu *Paulus et Petrus filii Palunduzuli* (CD I 194). Petar Skok nagađa da je *Palunduzuli* dalmatinsko-romanski refleks grčkoga naziva ribe palamide (SK 262), *Euthynnus pelamys* (HR 274)
- PASARA — Krajem XI st. u Splitu kupljeno *de Mariano Passara* (CD I 210). *Pasara*, pašara, *Pleuronectes flesus* (HR 281). U Kotoru plemićka obitelj *Passara* imala je u grbu istoimenu ribu (WD 69). — 1948. *Pasarić* u tri mjesta (PH 482) i *Pašara* u Šibeniku (PH 483)
- PERAK — 1332. na Lastovu *dominus comes Peraz Grisoni* (CD X 30). *Perak*, *Serranus cabrilla* (HR 152 i 292). — 1948. *Perak* u desetak mjesta (PH 495)
- PERKA — 1280. u Dubrovniku *Zibranus de Perca riparius* (DK 83). *Perka* je isto što i *perak* (HR 292)
- PERKOVIĆ — 1323. u Zadru: *ego Dragoslave Percovig de insula Pastumano* (CD IX 107); i 1374. također u Zadru *Buticus condam Percovich* prodaje zemlju (CD XV 87). *Perković* prezime od *Perak*. — 1948. *Perković* u nekoliko mjesta (PH 498)
- PEŠTAČ — 1326. u Dubrovniku je nešto kupio *Andrea de Pestaç* (CD IX 305). *Peštač* su svježe srdelice, koje se zgnječene bacaju u more kao mamac (HR 54, 294). Tal. *pestare*, tući, gnječiti (RA 722)
- PICUS — 1171. u Splitu *testis Petrana Pici* (CD II 131). *Picus*, *pighus*, pika, *Labrus bimaculatus* (HR 297; LJ 651)

- PINCULIĆ — 1357. u Trogiru *Niculiza Pinzulich* (CD XII 444). *Pinculić*, kanjeva majka, *Paracentropristis hepatus* (HR 153 i 298)
- PIRAK — 1373. u Splitu se čini inventar *Dmika Pirka* (PS I 258). *Pirak*, *Serranus scriba* (HR 298). — 1948. *Pirak* u Makarskoj (PH 510)
- PIŠKOR — 1281. u Dubrovniku u oporuci Rade: neka se služe mise *pro anima fratris mei Piscoris* (DK 125). *Piscoris* po ribi piškori, *Misgurnus fossilis* (HR 299). — 1948. *Piškorić* u Splitu (PH 511)
- PIŠKOREVIĆ — 1281. u Dubrovniku *Miloe Piscorevich* (SD 70). *Piscorevich* prezime od imena *Piškorić*
- PLAČIČINIĆ — 1347. u Zadru posjeduje zemlju *Cosmas Plachichinich* (CD XI 366). *Plačičinić* je nastao od *plačika* i dvaju posesivnih sufiksa (-in + -ić). Od prvoga je nastala izvedenica *Plačičin*, koja s dodanim patronimikom tvori *Plačičinić*. *Plačika* je riba *Rodeus sericus amarus* (HR 301)
- PLANTAVEC — 1282. u Zadru *presente teste Micha Plantavec* (CD VI 406). *Plantavec* je vjerojatno isto što i *plancavac*, orfan, orhan, gof, *Seriola* (ER 267 i 301)
- PLAT — 1066. ili nešto poslije, u Zadru je govor o četvrtini *destructae domus Plati* (CD I 103). *Plat*, iver, *Rhombus maximus* (RH 302)
- PLATICA — 1271. u Trogiru *Doymus vendidit Todero Platice vites et arbores* (TS I 1 135). *Platica* je riba *Blicca argyroleuca* (AR X 16)
- PLAVIČIĆ — 1343. na Pagu *actum presente Meduano Plaficig* (CD XI 64); i 1352. *presente Medoano Plavcich* (CD XII 130). *Plavičić*, *Scomber colias* (HR 305)
- PLAVIĆ — 1357—1358. u Trogiru građanin *Nicola Plavich* (CD XII 444). *Plavić* je ista riba što i *Plavičić*; ali ime *Plavić* nosi i neka plavetna ptica (AR X 28). — 1948. *Plavić* u Rijeci (PH 513)
- POLANDA — 1249. u Zadru *actum est coram Stephano filio Polandi* (CD IV 378). *Polanda*, palamida, *Euthynnus pelamys* (HR 317)
- PUNDRULUS — 1040. u Splitu *Dominicus Pundrulo* (CD I 74). *Pundrulus* dem. od pundra, pundrica, *Blennius pavo* (HR 337 i 338)
- RAŽA — 1232. u Zadru parnica *inter Duimum de Ragia et Pellegrinum de Ualle* (CD III 366). *Ragia*, *raž*a (ER III 97; LJ 963)
- RIBICA — 1296. u Dubrovniku je tužitelj na sudu *Petrus Mathei Ribice* (SD 163); 1318. također u Dubrovniku *Dominicus de Ribiča canonicus* (CD VIII 488); i 1371. još u Dubrovniku *Marino Ribiza* prodaje zemlju (ST XI 9). *Ribica* dem. od riba — 1948. *Ribičić* u više mjesta (PH 560)
- RIBUŠA — 1343. u Stonu postavljen za kapetana *Matias de Ribuxa* (MR I 147). *Ribuša*, sufiks -uša dodan u hipokorističkoj funkciji augmentativnoga značenja (ER III 550)
- SARAČIĆ — 1253. u Dubrovniku *većnik od velega veća Pavl Saračić* (CD IV 533). *Saračić* dem. od ribe sarak, sarčić, *Sargus* (HR 365). — 1948. *Saračić* u Dubrovniku (PH 580)
- SARAČINIĆ — 1332. u Zadru *Petrus Saracinich* nije pošao s mornarima put Cipra (CD X 19). *Saračinić* prezime od sarake (HR 365)
- SARAK — 1292. u Zadru *est derrus condam Madii Sarrachi* (CD VII 115); i 1314. također u Zadru *actum coram teste Marino Simonis de Saracho* (CD VIII 378). *Sarak*, sarag, *Sargus* (MR 364, 365)

- SARAKA — 1291. u Dubrovniku *iudice Dimitrio de Saracha* (CD VII 38). Dubrovačka obitelj *Saraka* je u svojem grbu imala leteću ribu *sara* (WD 20). *Saracha*, *saraca*, ukljeva, *Alburnus alburnus* (LJ 1037). — 1948. *Saraca* u Dubrovniku i *Saraka* u Lastovu (Korčula) (PH 580)
- SCURPUNA — Do 1080. za samostan sv. Petra u Selu kupljena je zemlja pred Petranjom *Scurpune* (CD I 176). *Scurpuna* je starodalmatinski oblik za ribu *Scorpoena*, škarpina, škarpina (SK 362). — 1948. *Skarpona* u Zadru (PH 594) i *Škarpona* u dva mjesta (PH 645)
- SEGA — 1070—1072. u Zadru na popisu zemalja Sv. Marije *testis Sega* (CD I 129). Tal. *sega*, riba pilan, *Pristis pectinatus* (HR 422); ali tal. *sega* znači i oruđe za piljenje (RA 962)
- SERGONJA — 1273. na Rabu *presente Madio filio Aconi de Sergogna* (CD VI 33). *Sergogna* vjerojatno pejor. od *serg*, *Sargus* (HR 364, 368) — 1948. *Sergo* u Zadru (PH 587) i *Sargo* u tri mjesta (PH 580)
- SILURINUS — o. 1366. u Trogiru *Andreas Siluri(ni)*, splitski kanonik (CD IX 440; X 130, 136, 139). *Silurinus* dem. od *Silurus*, ako se tako ima popuniti manjkavi zadnji slog (MK 111). V. *Silurus*
- SILURUS — 1310. u Trogiru *testis Bartholus Siluri* (CD VIII 266); i 1372. u Splitu *actum presente ser Johanne Silluri* (CD XIV 391). *Silurus glanis*, som (HR 383)
- SINJ — 1198. u Krku *filius de Signe* (CD II 301). *Signe* je vjerojatno riba sinj, *Trygon pastinaca* (HR 370); ali bi sinj mogao biti i određeni komad gvožđa potrebit u mlinu (AR XV 43)
- SCOBLA — 1298. u Zadru *Barthe de Scobla* advokat gradske kurije (CD VII 293). *Scobla* v. niže *Scomba*
- SKOBLIĆ — 1290. u Zadru *filius condam Dragoscii Scoblig de Pago* (ZT 225). *Skoblić* patr. od *skobla*
- SKOMB — 1344. u Zadru *Jacobus Nicolai de Scomb* (CD IV 219). *Scomb* skraćeno od *scomber* ili *scombrus* (LJ 1057), skuša
- SCOMBA — 1289. u Zadru *presente de Barte de Scomba* (CD VI 668). *Scomba* hip. od *Scombro*, skuša, lokarda (RA 944)
- SCOMBOLA — 1274. u Zadru *coram teste Nicola de Scombola* (CD VI 76). *Scombola* hip. od *Scombro*
- SKOMBRIČIĆ — 1326. u Zadru *vinea Tolse Scombriçic* (CD IX 288). *Skombričić* patronimik ili dem. od *Skombrić* (HR 375), a *Skombrić* od *Skombar*, skuša (HR 377)
- SKORPINA — 1327. u Zadru Krševan *filius Tolci Schorpine* (CD IX 361). *Skorpina*, škarpina, *Scorpaena* (HR 373 i 376)
- SKUŠELJ — 1296. u Zadru *vinea Miche de Scuscela* (CD VII 219), *Skušelj*, *Scomber scomber* (HR 48 i 378)
- SMUDOVIĆ — 1315. u Zadru na mirovnom ugovoru između Raba i Paga je i Rabljanin *Smolec Smudovic* (CD VIII 412), *Smudović* je prezime od *Smud*, a *smud* je riba u Jadranskom moru (AR XV 818)
- SPARINUS — 1356. u Zadru *actum presente Ventura Sparino condam Reco-uri de Florencia habitatoris Jadre* (CD XII 351). *Sparinus* dem. od *sparus*, špar, šparić, *sargus annularis* (LJ 1108). — 1948. *Spar* u nekoliko mjesta (PH 654)

- SURIANUS — 1308. u Trogiru *procuratio per capitulum Farensis de Suriano (canonico)* (CD VIII 175). *Surianus* vjerojatno od *suro*, šarun, šnjur (LJ 1159). — 1948. *Surijan* u tri, i *Surjan* u osam mjesta (PH 624)
- SILO — 1284. u Dubrovniku je nadbiskup *primio fideiussorem Petrum de Scillo canonicus* (CD VI 505); i 1344. također u Dubrovniku *terre confinant cum Marino de Scilo* (CD XI 173). *Šilo* je riba *Syngnathus acus* (HR 24 i 405), ako u citiranim primjerima nije debela igla za bušenje bez uši (AR XVII 588). — 1948. *Silović* u nekoliko mjesta (PH 640)
- TRILJA — 1070—1072 (?) u Zadru kupljena zemlja a *Teone Trilie filio* (CD I 129). *Trilja* tal. *triglia* (DG 1872), *Mullus barbatus* (HR 429; ER III 501)
- TROTICUS — 1198. u Krku *Menco filius Johannis Trotici* (CD II 301). *Troticus* je valjda pridjev od *trota*, pastrva (RA 1151)
- TROTTUS — 1350. u Senju *Joachim filius condam Trotti prodaje kuću* (CD XI 580). *Trottus* masc. od tal. *trota*, lat. *trutta*, pastrva (HR 286; ER III 316)
- TRPINJA — 1289. u Zadru *iuxta terram Drusciche filii Tirpigne* (ZT 186); 1327. također u Zadru *coram Damiano Stephani Terpigna* (CD IX 330); 1338. i dalje u Zadru *vinea Damiani de Torpigna* (CD X 379); i 1346. još uvijek u Zadru, i vjerojatno za istu osobu, *coram Damiano de Tarpigna* (CD XI 287). *Trpinja*, drhtulja, *Torpedo marmorata* (HR 89 i 451), riba koja čini da čovjek protrne (KR 1259)
- TUN — 1257. u Dubrovniku *cum uxore Petri Tunii* (CD V 70); i 1273. također u Dubrovniku *testis Michael Tunii* (CD VI 220). *Tun*, tunj, *Orcynus thynnus* (HR 433). — 1948. *Tunjina* u Stankovići (Korčula) (PH 693)
- TUNA — 1311. u Krku *ante domum Nicolijçe de Tunne* (CD VIII 274). *Tuna* isto što i tunj, *Thynnus* (IB II 1069)
- TUNELLA — 1198. u Krku *Tunella de Zampa* (CD II 310). *Tunella* dem. od *tuna* (HR 433). — 1948. *Tunjić* u Dubrovniku (PH 693)
- ZUCCA — 1198. u Krku stanovnik *Zucca* (CD II 300). *Zucca*, ako to nije na talijanskom povrtna biljka *tikva* (RA 1218), mogla bi na hrvatskom biti morska riba *Zuka*, *Galeus canis* (ER III 474). — I u novije vrijeme *Zuka* je narodno ime (AR XXIII 149)

Popis ljudskih imena po ribljim nazivima svršavamo sa dva složena prišvarka:

- PAPAMULLE — 1237. u Rabu fundator neke crkve je *Damianus Papamulle* (CD IV 26), *Papamulle* je složenica od *pappa* jedi (ER II 601) + *mulli* trilje (HR 429). *Mulle* je ovdje romanski plural *mulli* pretvoren u hrvatski akuzativ s padežnim nastavkom -e
- SKOČILIČA — 1337. u Dubrovniku je svjedok *Nicola de Scocilicha iuratus et examinatus* (CD X 333, 761). *Scocilicha* je složenica od skoči + liča. *Liča* je i danas u Dubrovniku riba *Lichna amia* poznata s apozicijom *liča skočarica* (HR 199)

I kod riba smo opazili da su nam neki rodovi ostavili uspomenu u više od jednoga antroponima, bilo u narodnim bilo u stranim oblicima. Takve slučajeve navodimo niže pod oznakom prve polovice dvočlanoga znanstvenog naziva, s opaskom da su sve to jestive ribe, kojih su ukus i čud naši ribari vrlo dobro poznavali.

Najviše smo ih susreli iz roda *scomber*. To je plava riba koju su naše ribarske družine lovili tradicionalnim spravama u mrakovima ljetnih noći bez mjesečine. Po danu je pak družina lovila mrežama potegačama, u prvom redu girice (*smaris*) i bukve (*Box*), pa su nam i ta dva roda sačuvala veći broj ljudskih imena. Ostalu ribu su lovili ili pojedinci ili u društvu jednoga ili dvaju drugova bilo mrežom stajačicom bilo udicama. S toga područja su najviše oblika sačuvanih antroponima dali rodovi šarag (*Sargus*) ili kanjac (*Serranus*). Kirna (*Cerna*) je zastupljena sa pet oblika. Nije tome doprinijela česta njezina lovina nego istaknutost u veličini među ostalim morskim jestivim ribama kod nas.

Iza navedenih nabrajamo ostale skupine, kod kojih smo susreli više od jednoga oblika ljudskih imena, sve to kako slijedi:

Scomber: Bilica, Golčić, Gujić, Lokarda, Plavičić, Plavić, Scobla, Scomba, Scombola, Skoblić, Skomb, Skombričić i Skušelj

Smarris: Barbagirić, Girica, Giričina i Oblica

Box: Boca, Matan i Mathelinus

Sargus: Frankul, Frankulić, Saračić, Sarak, Sergonja i Sparinus

Serranus: Kanac, Perak, Perka, Perković i Pirak

Cerna: Cerna, Chirnella, Kerna, Kernja i Kirnula

Atherinus: Gavun i Giga

Blennius: Cacallo, Bašak i Pundrus

Conger: Gronco i Grongus

Euthymus: Palunduzulus i Polanda

Gobius: Gulj i Guo

Labrax: Luben i Lubin

Labrus: Orfanić i Picus

Lichia: Lica i Skočiliča

Mullus: Papamulle i Trilja

Petromyzon: Lampredia, Lampredius, Lamprinus, Lamprus, Lompre, Lompri-
dić, Lomprinović, Lompričić, Lumbrus i Lumprus

Thunnus: Tun, Tuna i Tunella

Sve su to morske ribe. Od riječnih riba možemo navesti samo po dva oblika i to neutvrđenih i nesigurnih rodova:

Salmo: Tropicus i Trottus

Silurus: Silurinus i Silurus

Prema gornjem popisu je 111 sigurnih i vjerojatnih imenskih oblika nabrojanih u Imeniku pripadalo pedesetak vrsta riba, za koje smo doznali da su davale ime čovjeku na dalmatinskom primorju. Ponavljamo da se u tom broju ne nalaze antroponimi, koji znače i ribu i neku drugu životinju koja nije riba, jer nismo mogli ni jedan takav slučaj odrediti, pa ih nismo pokušali ni iznositi.

Imena nekralježnjaka

1 — Svršivši popis ljudskih imena dobivenih po kralježnjacima prelazimo na nekralježnjake, po kojima su se inače kod nas ljudi rijetko nazivali. Iza riba najprije ispitujemo njihove vodene susjede glavonošce i rakove.

Po *glavonošcima* smo doznali samo za jedno ljudsko ime:

SIPICA — 1264. u Zadru je kućevlasnik *Gotta de Sipica* (CD V 289). *Sipica* dem. od *sipa*, *Sepia* (ER III 240); fig. za čovjeka, koji je zameo sebi trag, kaže se: ispustila sipa crnilo (DG 1608). — 1948. *Sipina* u Ninu (PH 592)

A po *rakovima* imamo ova hrvatska imena:

HLAP — prva pol. XIV st. u Dubrovniku *Hlap Valetić* (UD XIX. *Hlap* je morski rak, rarog, *Homarus vulgaris* (RH II 185); fig. čovjek neotesan (ER I 671)

HLAPAC — 1373. u Ninu pred kaptol stupi *nobilis vir Hlapac* (AN 53); i 1374. u Dubrovniku je nosilac sudskoga poziva *Clapax Boghisich* (UD 289). *Hlapac* je dem. od morskoga raka hlapa (AR III 628)

HLAPČIĆ — 1361. u Zadru je umrla Jelena Bičina u kući *Miroy Sichira olim Clapcig* (CD XIII 178). *Hlapčić* je patr. od *Hlapac*. — 1948. *Hlapčić* u tri mjesta (PH 225)

HLAPEC — 1376. u Dubrovniku je pod imenom *Clapax* već spomenut *Chlapec Bogisich nuncius iuratus* (UD 337), a 1377. ista osoba pod imenom *Clappec* i *Clapec* (UD 348 i 349). *Hlapec* v. gore *Hlapac*

HLAPOVIĆ — 1338. u ugovoru o Ratu (Pelješcu) i Prevlaci spominje se plemić *Radoslav Hlapović* (CD X 79). Već smo kazali da je *hlap* vrsta morskoga raka, ali *hlap* označuje i slugu ili roba. Međutim, jer se u ovom i u prethodnim oblicima govori o plemićima i o primorskom kraju, dajemo prednost značenju morski rak, rarog (RH II 185)

HLAPOVIĆ — 1372. u Dubrovniku je napisano pismo o slučaju Dubrovčanina *Pauli Clappovich* (CD XIX 422). *Clappovich* je vjerojatno isto što i gore *Hlapović*

RAČICA — 1289. u Zadru u izravnom govoru: *fateor ego Petrus Raciça* (ZT 175). *Račica* je ovdje upotrebljen ženski oblik za muškarca. I dosada smo susretali da je muškarac nosio ženski rod životinjskoga imena

RAČIĆ — 1315. u Rabu građanin *Braty Raciç* (CD VIII 412). *Račić* je dem. ili patr. od *Rak*. — 1948. *Račić* u nekoliko mjesta (PH 542)

RAK — 1085—1086. za samostan sv. Petra u Selu svjedoči *Rac* (CD I 184); i 1284. u Dubrovniku *Radossius Raçi de Canali* (SD 134). *Rak* je fig. čovjek koji napreduje račjim korakom tj. koji nazaduje (AR XIII 10). — 1948. *Rak* u šest mjesta (PH 550)

RAKE — 950. jedan od onih devet Hrvata kojima je kralj Krešimir darovao otok Vranjic bio je *Racche* (CD I 40). *Racche* je hip. od *rak* (AR XII 849) ili isto tako vjerojatno romanski način transkribiranja jednosložnih hrv. imena, koja svršavaju na suglasnik

RAKO — 1190. *al cambio furono testimoni... Jura Raco et Menego Raco* (CD II 248—249); i 1219. u Splitu *Racca, civis Spalati*, sagradio je crkvu sv. Nikole na Marjanu (CD III 170—171). *Raco* ili *Racca* su hip. od *rak*. — 1948. *Rako* u desetak mjesta (PH 551)

RAKONJA — 1331. u Kotoru težak *Amarellus de Racogna* (KS 243); i do 1080. za samostan sv. Petra u Selu kupljen je sluga *nomine Raccana* (CD I 178). Skok drži da je *Raccana* ovdje *Rakonja* kao aug. od *rak* (SK 259). — 1948. *Rakonja* u Rijeci (PH 551)

I romanski oblik:

CANCER — 1308. na Visu *coram Cvetico Canchri iudice comunis Farre* (CD VIII 163). *Cancer*, kankar, rak (ER II 34).

2 — Od *kukaca*, tih daleko najbrojnijih među životinjskim stanovnicima Zemlje, zastupani su vrlo rijetko u ljudskim imenima. U toj službi smo susretali uz općenito ime bube, još samo komarce, moljce, pčele, leptire, muhe, buhe, šturke i cvrčke.

a — Najprije pod općim imenom *bube*:

BUBE — 1368. u Dubrovniku građanin *Micho de Bube* (UD 185). *Bube* vjerojatno hip. od buba, kukac; fig. pogrдна riječ za čovjeka u značenju gad, rđa (RH I 278)

b — Ljudska imena po komarcu:

ZANZARELLA — 1363. u Dubrovniku procjenitelj *Maroe Çançarella* (UD 190). *Zanzarella* dem. od *zanzara*, komar (RA 1214); fig. dosadno čeljade (AR V 236)

c — Po moljcu:

TEGNA — 1250. u Zadru *domus fuit quondam Tegne* (CD IV 426). *Tegna* (DV 739), *tenia*, *tigna*, *tinea*, moljac (FL IV 472); fig. škrt, lakom čovjek (DC 1826)

d — Po pčeli:

ČELA — 1363. u Krku *presente magistro Dominico quondam Vidennii de Cela* (CD XIII 274). *Čela* provincijalno mjesto pčela (AR I 925). — 1948. *Čelica* u Pristegu (Benkovac) (PH 108)

MATICA — 1238. u Trogiru *existente iudice Maticha* (CD IV 47); 1246. također u Trogiru već citirani podatak *Nicolaus Stocca Matica* (CD IV 288); i 1352. još u Trogiru parnica *inter ... Johannem ... et Tomasium Matiche ... canonico* (CD XII 117). *Matica* je kraljica pčela, koje fig. označuju društvo tihih i radinih ljudi. Ako bi se pak *maticha* i *matiche* imale čitati *matika* i *matike*, tada bi te riječi izražavale težakovo *oruđe motiku* (AR VI 530)

e — Po leptiru:

RUGA — 1242. u Trogiru svjedok na prodaji kuće *Marinus Ruge* (CD IV 154); i 1314. u Zadru *Petri Ruga* (CD VIII 374). *Ruga*, *eruca*, gusjenica (RA 899; ER I 635); fig. dosadan čovjek, parazit (RH II 147). Ali, *ruga* je također isto što i *rug* od *rugati* (AR XIV 237)

STRENGNA — 1378. u Dubrovniku je odlučeno otpustiti šest Lastovčana *cum Giucho de Strengna* (MR IV 172 i 286). *Strengna* ili štringa je vještica, ali i crni leptir (AR XVII 848; ER III 417). — 1948. *Strenja* u dva mjesta (PH 619)

f — Po muhi:

MOSCA — 1217. u Kotoru svjedok *Marino Moscha* (CD III 164); i 1282. u Dubrovniku *Marinus de Mosca, civis Catari* (DK 266). Tal. *mosca*, muha; fig. dosadan, kapriciozan čovjek (RA 626; ER 477). — 1948. *Mosca* u Zadru (PH 444)

MUHA — 1321. u Šibeniku *Georgius prenomine Mucha* (CD IX 34). — 1948. *Muha* u Splitu (PH 448)

MUSCA — 1292. u Zadru i Rabu *Albertus Musca* (CD VII 93). Lat. *musca* muha (ER II 476)

g — Po buhi:

BUŠICA — 1068. u Splitu znanjem svjedoka *Formini Busiçe* (CD I 112). *Bušica* dem. od buha, *Pulex* (ER I 229); fig. kao i muha: nesnosna, dosadna osoba (DG 1363). Prema P. Skoku je ovdje *Busice* romansko-dalmatinski oblik *vessica*, mjehur (SK 263). — 1948. *Buha* u četiri mjesta (PH 80)

PLAČIBUHA — 1326. u Dubrovniku je dobio skrbnika *Dime de Placibucha* (MR V 437). *Plačibuha* složeni prišvarak: plači + buha

h — Po šturku:

GRILIĆ — 1174. u Zadru *usque ad terram Miche nepotis filii Grilizi* (CD II 138). *Grilizi* je vjerojatno po hrv. formiran dem. od *grillus*, šturak. — 1948. *Grillo* u Rijeci (PH 205)

STRIČIĆ — 1347. u Splitu makarski biskup *ordinavit Laurentium Stricich suum procuratorem* (CD XI 354). *Stričić*, šturak, *Gryllus campestris* (AR XVI 726); fig. mušičava, hirovita osoba (DG 784). Ali *stričić* nekad označuje i rođaka po imenu stričevića (AR XVI 726)

i — Po cvrčku:

CICHALI — 1305. u Zadru *actum presente Damiano Miche Cichali* (CD VIII 103). Tal. *cicala*, cvrčak; fig. brbljavac, blebetaš (RA 181), i osoba koja zagušuje neprijatnim glasom (DG 363)

CIGADA — 1193. u Splitu svjedok *Pietro Cigada* (CD II 264). Lat. *cicada*, cvrčak (FL I 448)

CIGAIDA — 1322. u Trogiru građanin *Firminus Cigaide* (CD IX 67)

CIGALIS (de) — 1316. u Zadru se spominje ledina *Cusme de Cigalis* (CD VIII 408)

CIGALLA — 1344. u Zadru su međašnici baštinici *Cusme de Cigalla* (CD XI 165). Pretpostavljamo da je ovdje *Cusma de Cigalla* i gore *Cusma de Cigalis* ista osoba

CYGALLIS (de) — 1308. u Zadru *Grisogonus Damiani de Cycallis* (CD VIII 192). *De Cycallis* v. gore tal. *cicala*

ZEGALLIS (de) — 1370. u Zadru *Damianus condam Chosme de Zegallis iudex ad civilia* (CD XIV 246). *De Zegallis* v. *Cusme de Cigalis*

ZIGALIS (de) — 1316. u Zadru: *ego Michael de Zigalis Jadrensis notarius* (CD VIII 423); i 1333. također u Zadru *coram ... Michaele di Zigalis* (CD X 132). *De Zigalis* v. *de Cigalis*

j — Po gundelju:

GUNDIĆ — 1295. u Splitu u vrijeme načelnika *domini Gundicii Desconis* (CD VII 210). *Gundicius*, gundić patr. od gundo, gundelj, *Scarabaeus* (IB I 355) ili hrušt (RH II 143). — 1948. *Gundić* u dva mjesta (PH 210)

3 — Od ostalih nekraljježnjaka dolaze u obzir pauci, puževi, mekušci i crvi.

a — Od pauka:

PAUKOVIĆ — 1371. u Baški *auctoritate domini Dominici Paucovich* (CD XIV 315). *Pauković* prezime od *Pauk*. — 1948. *Pauković* u Malom Lošinj (PH 484)

RAGNO — 1224. u Zadru *Johannes Ragno* (LM 394); i 1320. također u Zadru *actum est coram Cande de Rangno* (CD VIII 576). Tal. *ragno*, pauk; fig. čovuljak (RA 817), ali i ubojica iz zasjede. — 1948. *Ranj* u četiri mjesta PH 553)

RANINA — 1302. u Srijemu dubrovački trgovac *Priasni de Ranena* (CD VIII 43). *Ranena* v. *Ranjina*

RANJINA — 1274. u Dubrovniku su zapisali *Dobroslavum nobilem Grobexam de Ragnana* (CD VI 70); i 1285. također u Dubrovniku za istu osobu dolazi *Grubessa de Ranina* (CD VI 521). Obiteljski grb Ranjinâ je imao na sebi tri pauka (WD 75)

b — Od *puževa*:

LUMACO — 1303 u Dubrovniku *Lucarus de Lumaco* (MR II 302). *Lumaco* masc. od *lumaca*, puž golać; fig. oklijevalo, lijenčina (RA 555). — 1948. *Spuzić* u Dubrovniku (PH 607)

c — Od *mekušaca* smo susreli četiri morske vrste: prstace, pučicu, svračicu i volka.

PRSTACIĆ — 1376. u Pagu *Carnochus Perstacich de Pago* prodaje jednu svoju solanu (CD XV). *Prstacić* patr. od osnovne imenice *prstac*, *dattilus marinus* (AR XII 502)

PUČICA — 1261. u Zadru se spominju baštinici *Gregorii de Puciçella* (CD V 189). *Puciçella* je vjerojatno romanski dem. od hrv. *pučica*, a pučica je jestiva školjka (IB II 280; AR XII 611)

TRUCOLO — 1361. u Dubrovniku su *Marco e Cugno fiolo de Trucolo* (CD XIII 150). *Trucolo* je dem. od *truco*, a *truco* je vjerojatno isto što i tal. književno *troco*, morski gastropod u stožastoj školjci, svračica (RA 1149; DG 1878)

Od *volka* je hrvatski oblik:

VOLAK — 1279. u Dubrovniku *Pasqua peciit Matheo de Voliaco* (DK 29). *Vol(j)ak* je morski korepnjak. Nekada su iz školjke morskoga volka vadili grimiz (DG 1092)

I romanski oblici:

MORISINUS — 1300. u Krku bratim *Andreas Morisinus* (CD VII 365). *Morisinus* je vjerojatno isto što i niže *Murisino*, mali morski volak

MURIGI — 1251. u Splitu testis *Jonius Murigi* (CD IV 449), *Murigi* talijanski oblik prema latinskom *murex*, *-icis*, morski volak (FL III 131)

MURISINO — 1198. u Krku građanin *Murisino Pletto* (CD II 300). *Murisino* dijalektalni dem. od tal. *murice*, morski volak (RA 631)

d — Od *crva*:

CRVAŠEVIĆ — 1310. u Zadru *est terra heredum condam Chervasevig* (CD VIII 269). *Crvašević* ili *Červašević* je prezime nastalo od osobnoga imena *Crvaš*, a *crvaš* od *crv*. — 1948. *Crvašija* u Rijeci (PH 100)

CRVČIĆ — 1357. u Trogiru *Matheus Cervcich* (CD XII 444). *Crvčić* dem. od *crvac*, dem. od *crv* (ER I 276); fig. crv sitan, slab i kukavan stvor (KR I 348). — 1948. *Crvčić* u nekoliko mjesta na otoku Krku (PH 100)

U čovječjem osobnom Imeniku na dva mjesta smo susreli pojam *biša*:

BARBABISSA — 1273. u Rabu apud vineam *Barbe de Barbabissa* (CD VI 33); i 1289. u Zadru *uxor Miche de Barbabisce* (ZT 149). *Barbabissa* je složenica od *barba* + *bissa*

BIŠA — 1322. u Kotoru neke zemlje graniče *cum terris Petri Bis(s)e* (CD IX 101 i 621). *Biša* je, u dalmatinskom prema venecijanskom govoru, *caries*, crvotočina (DV 83), a *bišiv* je crvotočan (RH I 191 i 352). Fig. *bišiv* znači istrošen, gnjio, truo (RH I 352). Možda je i prezime *Bišić*, što smo ga spomenuli, kad je bio govor o zmijama, nastalo od crvotoka biše.

Imena s posebnoga gledišta

1 — Nije čovjek svojemu rođaku ili znancu pridijevao samo ime neke životinje kao takve, nego i ime neke životinjske somatske osobine kao što su: boja, glas, griva, jaje, kljun, krilo, pero, rep, rog, šapa, škrge i vuna. Ponekada mu je stavljao ime i životinjske hrane, lučevine ili nastambe. Donosimo po koji primjer za svaku od nabrojanih pojedinosti.

BECON — 1298. u Zadru *Bivaldus de Becono iudex* (CD VII 293). *Becon* je venecijanski aug. od književnoga *becco*, veliki kljun (DV 73). — 1948. *Beko* u Zadru (PH 35)

BRANZA — 1075—1076. u Zadru *testis Fuscus Branza* (CD I 154). *Branza* je vulg. od lat. *branchia*, branče, škrge (KR I 198); fig. izvaditi kome branče znači ubiti ga

BRINCA — 1331. u Krku vlasnik zemlje je *Crissi filius Petri de Brinca* (CD IX 547). *Brinca* je vjerojatno isto što i *brenka*, škrge (HR 52)

CORNUTO — 1372. u Splitu *signor Giberto Cornuto conte di Spalato* (BD XI 63). *Cornuto*, rogat (RA 238), Rogovi su simbol snage, ali ako su od drugoga nataknuti, znak su sramote (AR XIV 123). — 1948. *Rogić* u nekoliko mjesta (PH 563)

CRINE — 1167. u Zadru *Petrus cum filiis Crine* (CD II 114). Tal. *crine* dlaka iz grive i repa; fig. kosa, vlasi (RA 249). — 1948. *Griović* u Dubrovniku (PH 205)

CUCILLA — 1183. u Zadru *in aspectu Cerne filii Cucille* (CD II 188); i 1306. također u Zadru *Cucilla Tomassi de Cucilla examinador* (CD VIII 122). *Cucilla* je vjerojatno dem. od *cuccia*, pasja loga; fig. nečist, prljav stan (RA 252)

CUDA — 1351. u Krku *presente . . . Paulo quondam Cude Juvanni* (CD XII 10). *Cuda* tal. vulg. prema lat. *cauda*, rep (DG 387). — 1948. v. niže *Rep*

GALEŠA — 1341—1342. u Splitu drvodjelac *Galeša Bogojević* (PS I 255). *Galeša* velika domaća životinja crne dlake (AR XII 93). — 1948. *Galešić* u nekoliko mjesta (PH 180)

GALICA — 1281. u Dubrovniku *Galliça de Croatia* (SD 45); i 1332. u Kotoru dužnik *Stoja condam Nycole Galiçe* (KS 348). I *galica* je ime domaćim životinjama crne boje (RH II 14). — 1948. *Galičić* u Dubrovniku (PH 181)

- GLADIGRIVAC — 1272. u Trogiru Milka kći *Radune Gladigrevec* (TS I 1 337). *Gladigrivac* fig. čeljade koje gladi kosu
- GNJIDICA — 1291. u Zadru vinograd *Dominici Gnidiče* (CD VII 33). *Gnjidica*, gnjida, jaje od ušiju u kosi (ER I 579); fig. čovjek slaboga karaktera, sitan (RH II 62). — 1948. *Gnjidić* u desetak mjesta (PH 192)
- JAJA — 1289. u Zadru Lovre, *filius Marini de Yaia, civis Jadrensis* (ZT 128); 1311. također u Zadru *actum coram Laurentio de Yaia, civi Jadere* (CD VIII 274); i 1374. još u Zadru *presente Nicola condam Čoili de Jaia* (CD XV 84). *Jaja* plural od jaje, *ovum* (ER I 749). — 1948. *Jajac* u pet mjesta (PH 250)
- JUBA — 1277. u Trogiru primljen novac *a Juba* (TS I 2 164). *Juba* je griva FL VI 110); fig. velika, bujna razbarušena kosa (RH II 116). — 1948. v. gore *Crine*
- KAJBA — o. 1279. — o. 1289. u Zadru: *fateor ego Smolina Cayba de Pago* (ZT 37). Tal. pokrajinski *cayba*, kavez, krletka (RH II 480); fig. zatvor (RH II 12)
- KLJUN — 1275. u Dubrovniku *coram iurato iudice Michaelae de Cluno* (CD VI 110). *Cluno*, Skok upoređuje kljun sa češkim *Kloun* (ER II 106). Fig. staviti što u kljun znači pojesti, popiti što (RH II 593). — 1948. *Kljunak* oko Dubrovnika (PH 30L)
- KRAKORICA — 1300. u Krku je bratim *Matheus filius Petri de Cracoriza* (CD VII 336). *Krakoriti* onomatopejski znači isto što i kokodakati (AR V 449); fig. vikati (RH II 609)
- KRELCE — 1280. u Dubrovniku se prodaje kuća *Dominico de Creleče* (DK 114); 1300. također u Dubrovniku tužitelj *Prodanus de Crelco* (SD 176); i 1321. u Zadru *teste Tomanno filio condam Chrelci* (CD IX 3). *Krelce* dem. od krelu u značenju malo krilo, krilce (ER II 195). Fig. su kod čovjeka krila moć, snaga, ali i oholost (AR V 544)
- KRELČIĆ — 1329. u Zadru *terre aratoris Pribci Crelcig* (CD IX 459). *Krelčić* patr. od *Krelce*
- KRELJČ — 1331. u Kotoru *venit Pribiquial Crelic de Trebigna coram curia* (KS 227). *Kreljč* patr. od *Krelo* (AR V 501). — 1948. *Krelić* u Korčuli (PH 333)
- KRILAT — 1258. u Ninu *Bogdan et Stanislaus fratres filii Chrelat* (CD V 102). *Krilat* je koji ima krila (AR V 539). — 1948. *Krile* u šest mjesta (PH 334)
- KRILOVAN — 1295. u Senju u vrijeme *Crilovani iudicis* (CD VII 212). *Krilovan*, koji pripada krilu, krilni (AR V 548; ER II 193)
- LABRANCHA — 1371. u Zadru *actum presente Francisco de Labrancha* (CD XIV 324). *Labrancha* je tal. član *la + branca* (= *branča*). Vidi *Branza*
- LANA — 1308. kod Modruša *presente fratre Petro de Lana* (CD VIII 220). *Lana, vuna* (FL II 664). Tal. fig. *una buona lana* znači ološ (RA 526)
- LICINIUS — o. 925. u Splitu u zaključcima crkvenog sabora *Licinius episcopus* (CD I 31). *Licinius* je onaj koji ima nabrane rogove (FL IV 616)
- MEKA — 1289. u Trogiru Petroš *filius Abre Mecche* (CD VI 674). *Meka* ili *mac* je hrana koja se baca ribi da se prevari i dade uloviti (HR 219). — 1948. *Mekić* u Trogiru (PH 416)

- OTRE — 1190. brojni Zadrani *cum Petriscio Otre* vraćaju samostanu sv. Krševana otok Maun (CD II 243—244). *Otre* je mješina od životinjske kože (RA 677); fig. je mješina nadut čovjek (DR 1110)
- PASCULUS — 1259. u Trogiru *Pasculus et Helias fratres filii qu(ondam) Berisii Soldani* prodaju kanonicima zemlju (FI IV 346). *Pasculus* je pašnjak (LJ 815). — 1948. *Pascul* u Rijeci (PH 483)
- PASKULIĆ — 1357—1358. također u Trogiru građanin *Andreas Pasculich* (CD XII 444). *Paskulić* je prezime od *Paskul*. Vidi *Pasculus*
- PAUČINA — 1198. među stanovnicima otoka Krka nalazi se i *Bauchina, mulier de Johanne de Barba* (CD II 301). Lako da ovdje *Baučina*, zbog poznate zamjene bilabijala *b* i *p*, znači *paučina*, paukova mreža. — 1948. *Pauk* u desetak mjesta (PH 484)
- PERINA — do 1080. za samostan sv. Petra u Selu *comparavi servum nomine Perinna* (CD I 178). *Perina* bi mogao biti aug. od *pero* (ER II 641). Prema Skoku ovdje je *Perinna* aug. od kršćanskoga imena *Pere* (SK 266). Inače je *perina* meki dušek napunjen perjem (RA 738). — 1948. *Perina* u četiri mjesta (PH 497)
- PERNA — 1242. u Trogiru je svjedok *Perna filius Bufali* (CD IV 154; V 738). *Perna* je stegno, bedro, šunka (DR 781), pa bi se latinski citat možda mogao prevesti: *stegno sin bivolov*
- REPE — 1272. u Trogiru *Stephanus Repe* (TS II 1 57). *Repe* hip. od rep. — 1948. Rep u Zadru (PH 558)
- ROGUŠIĆ — 1348. u Lastovu svjedok *Radoslav Roguscich* (CD XI 495). *Rogušić* prezime od *Roguš* ili *Roguša*, a to oboje od *rog*. — 1948. *Rogušić* u Kaštel-Lukšiću (PH 564)
- ROŠKO — 1276. u Trogiru Buna Saladini ostavlja *Stane Rosco tres libras* (TS I 2 144). *Roško* hip. od *rog* (AR XIV 179). — 1948. v. gore *Cornuto*
- RUGATA — do 1080. za samostan sv. Petra u Selu *coram Rugata* (CD I 174). Prema Skoku je ovdje *Rugata* umjesto ženskoga svetačkoga imena *Rogata* (SK 260). Isto tako bi ime *Rogata* moglo biti izvedenica od *rog*, ili neposrednije od pridjeva *rogat(a)*
- SIVONJA — 1282. u Dubrovniku kućica prodana *Radoste de Sivogna* (DK 289). *Sivonja* je vol ili nerast (AR XV 92) ili magarac sive boje
- SIVCE — 1282. u Dubrovniku svjedok *Sivce Vlastagus* (SD 84). *Sivce* v. *Sivonja*
- ŠUŠA — 1276. u Trogiru *Mossa* prodaje zemlju koja je *prope Sussam suam sororem* (TS I 2 144). *Sussa* čitamo *Šuša* kao ime životinje bez rogova; fig. čeljade male vrijednosti (AR XVII 898). Trogirskim se dijalektom *šuša* izgovara *susa*. — 1948. *Šuša* u više mjesta (PH 666)
- VISOGRIVIĆ — 1289. u Zadru parnica *Jurislave uxoris Desseni Vesogrivic* (CD VI 659). *Vesogrivić* ili *Visogrivić*, čovjek kome visi griva tj. kosa
- VIVARIUM — 1292. u Senju *actum presente... domino Radulfo de Vivario* (CD VII 81). *Vivarium* je prostorija za držanje životinja u prilikama koje sličje onima u prirodi (KR 1324), ali bi ovdje *vivarium* mogao biti i vlastito ime nekoga ljudskog naselja

- ZAMPA — 1198. u Krku je osuđena *Piza de Zampa* (LM I 18) i iste godine također u Krku *Tunella de Zampa* (CD II 30L). Tal. je *zampa* životinjska pandža (RA 1214), a u uvredljivoj metafori čovječja šaka (ER III 381). — 1948. *Zampa* u Rijeci (PH 745)
- ZLATOGRIV — 1272. u Trogiru *Gerenca locavit Boghidano Slactogrivo suam terram* (TS I 1 407). *Zlatogriv(ac)* je konj žute grive (AR XXII 902)
- 2 — Susreli smo također nekoliko ljudi koji su svoje osobno ime ili prezime ili nadimak dobili po zanatu ili službi oko timarenja, lovljenja, dresiranja, iskorištavanja ili klanja životinja. Takvi su:
- BECCARIUS — 1279. u Zadru *pro Budislavo Beccario* (CD VI 310). *Beccarius*, tal. *beccaio* mesar (RA 107) od tal. *becco* jarac (ER I 134)
- BIKAR — 1306. u Zadru *vinea Dessace Biccari* (CD VIII 830). *Bikar* je u Dalmaciji, prema tal. *beccaio*, mesar (RA 107); fig. krvolok (RA 562). — 1948. *Bikar* u Fužinama (Delnice) (PH 46)
- BRAVAR — o. 1190. u Zadru je *gener Bravari* uzeo jednu životinju (CD II 249). *Bravarus* je bravar, pastir, ovčar (LJ 131). — 1948. *Bravarić* u Banjolu (Rab) (PH 69)
- BRAVAREVIĆ — 1316. u Zadru *actum coram Dessa Bravarevich* (CD VIII 937). *Bravarević* je prezime od osobnoga imena *Bravar*
- CAVALCASOLUS — 1268. u Splitu je pravda između samostana i *inter Pervam relictam Leonardi Cavalcasoli* (CD V 471). *Cavalcasolus* je složenica od *cavalca* (jezdi na konju! DG 330) + *solus* (sam)
- CORNARIUS — 1248. u Zadru *coram Matheo Cornario* (CD IV 348). *Cornarius* je onaj koji trubi u rog (FL I 622). — 1948. *Kornar* u Rijeci (PH 316)
- ČOBAN — 1361. u Dubrovniku predano pismo *Pasche de Čobano* (UD 38). *Čobanus*, *čoban*, *čobanin*, *ovčar* (RH I 407); fig. duhovni pastir (AR II 56). — 1948. *Čobanin* u Splitu (PH 112)
- LOVAC — 1321. u Zadru *concedimus tibi Lovaç iobagioni* (CD IX 11). *Lovac* je fig. čeljade, koje uporno nešto traži (DG 268). — 1948. *Lovac* u Dubrovniku (PH 372)
- MAC — 1237. u Rabu jedan od fundatora crkve sv. Martina je plemić *Maç*. *Mac* je uzvik kojim se zove mačka (DR I 649)
- OVČAREVIĆ — 1053. u Dubrovniku opatica sv. Šimuna *Ovčarević-Gučetić* (HB III 345). *Ovčarević* je poimeničenje pridjeva *ovčarev* s deminutivnim *-ić* (ER I 437). Ili, jednostavnije, prezime od *ovčar*. — 1948. *Ovčarić* u Rijeci (PH 474)
- PASTIR — 1327. u Kotoru *umenta, quam habet Bogoye de Pastir* (KS 157). — 1948. *Pastor* u dva mjesta (PH 483).
- PECCHIARUS — 1335. u Zadru se spominje zemlja *Nicolai de Pechiaro* (CD X 200); 1359. također u Zadru *Mussulus condam ser Johannis de Pechiar* (CD XII 598); i 1364. još u Zadru *Angela de Pecchiaro*, opatica sv. Marije (BH III 333), Tal. je *pecchia* pčela (DG 1224), pa bi *pecchiar(o)* imao značiti pčelar. — 1948. *Pecchiar* u Rijeci (PH 490)
- PECORARIUS — 1280. u Dubrovniku *Clemens de Pecorario fecit . . . procuratorem Pasquam de Pecorario* (DK 69). *Pecorarius* (LJ 824), tal. *pecoraro* (RA 704), *ovčar*, čuvar ovaca; fig. prostak i neznalica (DG 1225)

- PECURAIUS — 1381. u Dubrovniku *Pasqual de Pecuraio* prodaje zemlju (ST XI 14). Tal. *pecoraio*, ovčar (RA 704), isto što i *Pecorarius*
- PECURARIUS — 1243. u Dubrovniku *testis Johannes Peccurarii* (CD IV 205); i 1295. u Veneciji *presente Mariano Pecurario de Ragusio* (CD VII 206). *Pecurarius, pecuarius* (FL III 348) isto što i *pecorarius*
- PEGORARIUS — 1295. u Veneciji *presente Vale de Pegorario de Ragusio* (CD VII 206). *Pegorrius* isto što i *Pecorarius*
- PELIGARIUS — 1300. u Krku bratim *Dominicus Peligarius* (CD VII 366). Tal. *pellicciaio*, krznar, kožuhar (RA 707). Ali, *pellicciaio* je i tamnosmeđi kukac čija ličinka grize krzna i kože (DC 1229). — 1948. *Krznar* u Rijeci (PH 341)
- PELIZARIO — 1300. u Krku bratim *Marco Pelizario* (CD VII 366). *Pelizario, pelizaro* (LJ 828) isto je što i *peligarius*. — 1948. *Pelicarić* u nekoliko mjesta (PH 493)
- PHILIPPUS — 1205. u Rabu *una cum nostro iudice Philippo* (CD III 48). *Philippus*, ljubitelj konja (KR 390). — 1948. *Filipić* u pet mjesta (PH 167)
- PHYLIPPA — 1365. u Dubrovniku *domina Phylippa de Mence* (UD 142). *Phyllippa* fem. od *Philippus*
- PICURARIUS — 1295. u Dubrovniku se traži od *Pasque de Picurario* 500 perpera (SD 158). *Picurarius* isto što i *Pecorarius*
- PICURER — 1359. u Dubrovniku svjedoči *Matheus Pascalis de Picurer* (UD 25). Ovdje je *Pascalis de Picurer* vjerojatno ista osoba kao i gore *Pasque de Picurario*
- PILIČAR — 1366. u Zadru *Crisan Pilicarius* primio je novaca u ime miraza svoje žene (CD XIII 499). *Pilicarius* je *Piličar*, ako mu je ime nastalo po piletu (AR IX 849), i ako nije isto što i gore *Pelizario*
- PILIP — 1169—1170. spominje se Dubrovčanin *Pilip Pečenežić* (CD II 126) *Pilip* cf. gore PHILIPPUS. — 1948. *Pilipić* u Rijeci (PH 508)
- PISCARIUS — 1342. u Avignonu u ime trogirskoga biskupa *comparente Jacobo de Piscario* (CD X 668). *Piscarius* je klasično: *ad pisces pertinens* (FL III 435), a tal. *pesciaio* ribar (RA 721). — *Piskarjev* u Mokošici (Dubrovnik) (PH 511)
- PORCARUS — do 1080. za samostan sv. Petra u Selu *Porcarus se dedit* (CD I 178). *Porcarus* čuvar svinja, svinjar (LJ 881), isto što i klasično *porcarius* (FL III 470)
- PORCEZO —

PRIMJEDBE

U našem smo Imeniku nabrojili preko sedam stotina oblika imena za koja smo doznali da su ih ljudi u Dalmaciji tokom srednjega vijeka od IX do XIV stoljeća uzimali od blizu stotinu i pedeset vrsta životinja. Malo više od jedne polovice tih oblika je formirano na hrvatskoj, a malo manje od druge polovice na romanskoj jezičnoj osnovi. Prve zovemo hrvatskim a druge romanskim antroponimima, bez obzira na to je li u pojedinim slučajevima nastavak onakav ili ovakav. Zbog toga među hrvatske ubrajamo ne samo npr. *Vukan* nego i ime *Vulcanus*, a među romanske ne samo *Boccignolo* nego i prezime *Bucinjolić*.

Doduše, za sve navedene oblike ne možemo apsolutnom uvjerljivošću dokazati da su uzeti iz životinjskoga carstva, pa smo kod nekoliko slučajeva na njihovim mjestima naznačili da ih uvrštavamo kao vjerojatne. Ali, ako se za ograničeni broj imena i dokaže da ih treba izbaciti, jezični se omjer između narodnih i stranih zooloških antroponima neće znatno izmijeniti. Međutim svejedno moramo imati na pameti da je naša slika nastala na temelju ispitivanja samo objavljenih elemenata.

Relativno veliki broj romanskih imena u srednjovjekovnoj Dalmaciji moramo tumačiti činjenicom da su gotovo svi istraženi dokumenti napisani u gradovima, koji su se tokom srednjega vijeka postepeno od romanskih pretvarali u hrvatske. Samo četiri grada — i to ovim redom: Zadar, Trogir, Dubrovnik i Split — pružili su nam preko dvije trećine upotrijebljenih podataka. A i treća trećina, osim vrlo rijetkih seoskih slučajeva, nađena je u ostalim gradovima s Krkom, Rabom i Kotorom na brojidbenom čelu.

Druga je činjenica da su i hrvatski stanovnici u primorskoj Dalmaciji upotrebljavali romanske osnove u nazivima za životinje, što su ih po seobi našli u novoj postojbini. To osobito vrijedi za morske ribe koje su prvi put vidjeli kada su došli na Jadran. Osim toga je poneki gradski pisar preveo na latinski ili talijanski jezik ime stranke ili pokoji domaći plemić narodno ime svoje obitelji, i to ne uvijek najsretnije. Već smo spomenuli, kako je npr. milo hrvatsko ime *Drágo* pretvoreno u latinsko strašilo *Draco*.

Prvotna svrha ovoga priloga nije prikazati značenje i tvorbu vlastitih imena. Ipak nam se neće zamjeriti što smo sletjeli na tuđu njivu, ako ovdje navedemo značajnije hipokorističke, deminutivne, augmentativne i pejorativne formante imena životinja i njihovih somatičkih dijelova, što se kao tvorni sufiksi nalaze u našem Imeniku. Najprije ćemo nabrojiti hrvatske pa romanske formate svih četiriju vrsta spomenutih izvedenica. Donijet ćemo ih u fonetskom nominativnom obliku ne tumačeći posebno razvoj i postanak takvih imena. Slučajeve pak formanta *-ić* navest ćemo posebno u osvrtu na prezimena.

Hrvatski formanti:

-ac: *Galac, Gladigrivac, Hlapac, Kanac, Kobac, Krelac, Lovac, Prasac, Rebac, Sivac, Vukac, Zajac, Zdrillac*

-ač: *Bukač, Kobilač*

- ača: *Vukača*
- aj: *Lisičaj*
- ak: *Basak, Kurjak, Medveđak, Perak, Pirak, Volak, Vučjak*
- an: *Bokan, Čoban, Vukan, Zmijan*
- ar: *Bikar, Bravar, Piličar, Svinjar, Volar*
- as: *Karas, Vukas*
- aša: *Vukaša*
- ašin: *Vukašin*
- e: *Gale, Gude, Krelce, Krme, Kunče, Mede, Miše, Orle, Pilče, Prase, Rake, Repe, Sivce, Volce, Vole, Vuče*
- ec: *Bravinec, Galec, Gudec, Hlapec, Klepec, Plantavec, Prusec, Vučec*
- eša: *Galeša, Voleša, Vukeša*
- eta: *Vučeta, Vuleta*
- ica: *Belotica, Bilica, Blavarica, Bolica, Bušica, Figica, Galica, Girica, Grlica, Guščica, Gnjidica, Iglica, Janjica, Jarica, Klanica, Kozica, Koznica, Krakorica, Kukavica, Kunica, Lesica, Lavica, Lisica, Ljutica, Mačica, Matica, Mišica, Morica, Mulica, Oblica, Pačica, Platica, Poganica, Prasica, Račica, Ribica, Sipica, Sovica, Telica, Vlasica, Volica, Vučetica, Vukonjica, Zlatica, Žabica*
- ila: *Vučila*
- in: *Petelin, Vučin, Vukovin*
- ina: *Bičina, Giričina, Kozina, Musina, Orebina, Perina, Piličina, Sovina, Surina, Telina, Trpina, Volčina, Volina, Volučina, Vučina, Vukina, Živina*
- inja: *Trpinja, Vučinja*
- iša: *Vukiša*
- o: *Gavko, Gusko, Guso, Guvo, Maco, Miško, Mrčko, Mrko, Rako, Roško, Vučko, Vuko, Zeko*
- oj(e): *Medoje, Vukoj*
- oja: *Vukoja*
- onja: *Kreponja, Leonja, Rakonja, Sergonja, Sivonja, Strakonja, Vukonja*
- oš: *Leonoš, Medoš, Vukoš*
- ota: *Hranota, Volota, Vukota*
- uša: *Ribuša, Vukuša*

Romanski formanti:

- ana: *Orsana, Ursana*
- anus: *Columbanus, Gruanus, Surianus, Ursanus*
- ella: *Bipirella, Chirnella, Palumbella, Tunella, Volpecella, Vulpicella, Zanzarella*
- ello: *Bulpicello, Gardello, Orfanello, Palumbello*
- ellus: *Bubel(l)us, Burellus, Dulfnellus, Gallellus, Leonardellus, Moscardellus, Muscardellus, Mustellus, Sturnellus, Virellus*
- ena: *Ursena*
- etta: *Agnetta, Civet(t)a, Gambetta*
- icinus: *Lupicinus*
- in: *Bocin, Lubin, Matelin*
- ina: *Agnestina, Buvina, Gallina, Gattina, Mucina, Picina, Scorpina, Vachinna*

- ino: *Cavallino, Cindrino, Cuchino, Gregurino, Murisino*
- inula: *Vulcinula*
- inus: *Bocinus, Burinus, Caninus, Cavallinus, Equilinus, Filusinus, Gattinus, Lupinus, Mancinus, Mastinus, Mathelinus, Morisinus, Mucinus, Orsinus, Passarinus, Pecorinus, Popinus, Ronçinus, Silurinus, Sorcinus, Sparinus, Visulinus, Vulpinus*
- olo: *Boccignolo, Bucignolo, Soppolo, Trucolo*
- ola: *Peppola, Scombola*
- olus: *Bestiolus, Bocinulus, Gactolus, Lupolus, Siveriolus*
- one: *Becon(e), Gallone, Ursone*
- ono: *Becono*
- onus: *Gallonus, Mazonus*
- ul: *Bubul, Dracul, Frankul*
- ula: *Bugula, Gactula, Kirnula, Mansula, Mergula, Pizula, Strigula, Ursula*
- ulcius: *Faculcius*
- ulinus: *Gattulinus, Guffulinus, Ursulinus*
- ulo: *Pundrulo, Scomulo*
- ulus: *Bubulus, Caroculus, Cuculus, Dracculus, Gactulus, Musculus, Palunduzulus, Pasculus, Pundrulus, Vitulus*
- un: *Dragun, Gavun*
- una: *Scurpuna*

Naravna je stvar da se hrvatski formanti dodaju hrvatskim osnovama a latinski ili talijanski romanskim. Međutim naiđemo i na nekoliko obrnutih slučajeva, kao što su *Leonja, Leonoš, Bucinjolić* i *Barbagirić* s jedne, a *Valcius, Vulcassius* i *Galcius* s druge strane.

Samo po sebi niče pitanje u kolikoj su množini srednjovjekovni Dalmatinci stavljali ili uzimali ime ponekoj životinji. Drugim riječima, je li to onda bila rijetka ili česta pojava.

Prije desetoga stoljeća nismo kod nas našli sačuvan nijedan siguran zoološki antroponim, a u desetom vrlo malo. Neki, naime hoće, da je 920. godine u Zadru opatica s ribljim imenom *Lampredia* povećala samostan sv. Marije (BH II 73). Postoji i isprava u kojoj se tvrdi da je kralj Krešimir godine 950. poklonio devetorici Hrvata otok Vranjic kod Splita i neke posjede u Solinu. U njoj su spomenuta četiri osobna imena koja bi nas mogla ovdje zanimati (*Racche, Tordoso, Velcona* i *Uulcota*) i koja smo uvrstili u naš Imenik, ali se povjesničari ne slažu s obzirom na autentičnost te isprave (CD I 39—42). I, napokon, doznajemo da se negdje između 986. i 999. godine na dokumentu, kojim zadarski plemići ustupaju samostanu sv. Krševana pravo ribarenja oko Molata i Dugoga otoka, nalaze kao svjedoci s imenima životinja tribuni *Lampredius* i *Ursana* (CD I 50).

Iz XI i XII stoljeća nije do nas doprlo mnogo pisanih spomenika, ali ipak iz njih doznajemo priličan iako ne velik broj podataka za našu stvar. Drugačiji je odnos u XIII i XIV stoljeću, gdje smo u nešto kraćem vremenu, tj. od 1200. do 1378. godine, mogli registrirati blizu tri četvrtine svih onomastičkih oblika, što smo ih tu po prvi put susreli.

Da bismo barem otprilike mogli odgovoriti na postavljeno pitanje o količinskoj pojavi zooloških antroponima od 1000. godine unaprijed, morali smo

pretražiti vrela od XI do XIV stoljeća. U tu svrhu smo podvrgli posebnom promatranju po jedan grad ili nešto prostornije područje iz svakoga iz tih stoljeća. Zatim smo na odabranom prostoru ispitali isprave čitave jedne godine ili nešto dužega razdoblja i u njima pobrojili sve slučajeve životinjskih imena na ljudima. Takvo smo pobrojavanje obavili odvojeno na sjevernom, srednjem i južnom dalmatinskom primorju.

Iz XI stoljeća smo ispitali glavni dio *Kartulara samostana sv. Petra u Selu* kod Splita, od početka do 1080. godine, tj. do zaključne stavke u kojoj Petar sin Crnoga utvrđuje svoju zadužbinu odgovarajućim naredbama i zazivanjem prokletstva nad one koji bi se o te njegove naredbe ogriješili (CD I 171—178). Tu smo izbrojili do 277 osoba, među kojima ih je oko četrdeset i četiri po broju ili 15% sa zoologijskim osobnim imenom.

Iz XII stoljeća smo pobrojili *stanovnike Krka* prema popisu iz 1198. godine. One naime stanovnike koji su bili osuđeni u razmirici između njih i krčkoga kneza Bartula (CD II 298—301). Bilo ih je svega 239 i među njima četrdeset i četvorica ili 18% s imenom neke životinje.

Iz XIII stoljeća smo uzeli *Zapiske sudbenog dvora općine trogirske* u 1282. godini (TS II 1 178—232 i 238—240). U njima smo susreli 231 osobu i među njima dvadeset i petoricu ili 11% s imenima što nas u ovom prilogu interesiraju.

I napokon smo iz XIV stoljeća pregledali dubrovačke *Reformationes* u 1378. godini i u njima našli usve 166 osoba, od kojih se dvadeset i petero ili 13% nazivalo po životinjama (MR IV 155—188). Iz navedenoga slijedi da se u ispravama što smo ih ispitali, uzevši skupa jedne s drugima, gotovo svako sedmo čeljade nazivalo po nekoj životinji ili nekoj životinjskoj karakteristici.

Tako visoki postotak životinjskih imena su dosegli skupa osobna imena, prezimena, nadimci i slani prišvarci. Pravo osobno ime su postavljali roditelji ili njihovi zastupnici, prezime se određivalo gotovo redovito osobnim imenom oca, nadimak je ponajviše dodavalo društvo, a smiješne ili podrugljive prišvarke šala ili zloba. U Imeniku imamo dovoljno primjera za svaku od četiri navedene kategorije.

Prvoj kategoriji ili *osobnim imenima*, o kojima je najviše govora u čitavo radnji, ne treba na ovom mjestu ništa posebno dodati.

Ako ćemo se za drugu kategoriju ili za *prezimena* poslužiti Maretićevim nazivljem, samo su ona prava prezimena, koja svršavaju na dva stalno određena sufiksa. Prvi je *-ov* ili *-ev* (kod ženskih imena *-in*) i pokazuje čiji je netko sin, npr. *Vukov* ili *Ježev* (ili *Plaćičin*). Dok je taj jedini sufiks kod Rusa i Bugara dostatan potpunom i trajnom prezimenu za sve dalje generacije, kod nas mu se obično dodaje još sufiks *-ić*, npr. *Vuković*, *Ježević* (ili *Plaćičinić*) (MI LXXXI 86—91). Takva prezimena koja su postala od osobnoga zoološkog imena u našem Imeniku jesu:

<i>Biković</i>	<i>Konjović</i>	<i>Perković</i>	<i>Vukošević</i>
<i>Bravarević</i>	<i>Kosović</i>	<i>Piškorević</i>	<i>Vuković</i>
<i>Hlapović</i>	<i>Kuničević</i>	<i>Plaćičinić</i>	<i>Ždralović</i>
<i>Ježević</i>	<i>Medošević</i>	<i>Saračinić</i>	
<i>Kalebović</i>	<i>Medveđević</i>	<i>Tortorović</i>	
<i>Klapović</i>	<i>Mišković</i>	<i>Valković</i>	
<i>Kokošević</i>	<i>Ovčarević</i>	<i>Vukasović</i>	
<i>Konjević</i>	<i>Pauković</i>	<i>Vukojević</i>	

U vrijeme koje ovdje istražujemo sami sufiks *-ić* je tvorio hipokoristike ili patronimike, ali je poslije sam formirao i trajna prezimena kakvih danas ima vrlo mnogo. U našem ispitivanju našli smo slijedeće slučajeve:

<i>Bačić</i>	<i>Jarčić</i>	<i>Mucinić</i>	<i>Svračić</i>
<i>Barbagirić</i>	<i>Jaričić</i>	<i>Mulčić</i>	<i>Telić</i>
<i>Bišić</i>	<i>Kabelić</i>	<i>Mulić</i>	<i>Visogrivić</i>
<i>Bivolčić</i>	<i>Kačić</i>	<i>Musić</i>	<i>Volčić</i>
<i>Bucinjolić</i>	<i>Karvanić</i>	<i>Paskulić</i>	<i>Vrančić</i>
<i>Crvčić</i>	<i>Kobiljačić</i>	<i>Pilenić</i>	<i>Vučenić</i>
<i>Čapljić</i>	<i>Kosić</i>	<i>Pinculić</i>	<i>Vučić</i>
<i>Frankulić</i>	<i>Kozić</i>	<i>Plavičić</i>	<i>Vučinić</i>
<i>Gačić</i>	<i>Kozlić</i>	<i>Plavić</i>	<i>Vukašić</i>
<i>Galešić</i>	<i>Krelčić</i>	<i>Pračić</i>	<i>Vukežić</i>
<i>Galčić</i>	<i>Krelić</i>	<i>Prasetić</i>	<i>Vukić</i>
<i>Galić</i>	<i>Kunčić</i>	<i>Prasić</i>	<i>Vukobratić</i>
<i>Golčić</i>	<i>Kunić</i>	<i>Prstačić</i>	<i>Vukojić</i>
<i>Golić</i>	<i>Lasičić</i>	<i>Račić</i>	<i>Vukomirić</i>
<i>Golubić</i>	<i>Lasnitić</i>	<i>Rogušić</i>	<i>Vukoslavić</i>
<i>Gričić</i>	<i>Lav(i)čić</i>	<i>Saračić</i>	<i>Vukotić</i>
<i>Gudić</i>	<i>Lipopilić</i>	<i>Skoblić</i>	<i>Vuksanić</i>
<i>Gujić</i>	<i>Maubradić</i>	<i>Skombričić</i>	<i>Vuktić</i>
<i>Gusić</i>	<i>Mišetić</i>	<i>Slavić</i>	<i>Vuletić</i>
<i>Hlapčić</i>	<i>Mišić</i>	<i>Stričić</i>	

Toliko o narodnim prezimenima. Inače se po latinskom izražajnom običaju rodbinska descendencija označavala genitivom očeva imena (npr. *Firminus Cigaide*) ili prijedlogom *de* pred ablativom (npr. *Blasius de Vitulo*).

Nadimak se daje nekome koji već ima osobno ime, a svrha mu je ili između više imenjaka odrediti o kojoj se osobi radi ili na već određenoj osobi istaknuti neku njezinu bilo tjelesnu bilo duševnu karakteristiku. Kao osobna imena tako su se i nadimci uzimali iz sva tri prirodna carstva pa često i iz životinjskoga. Iz ovoga zadnjega se nadimak pridijevao obično na temelju zanimanja za životinje ili na temelju nekoga životinjskog svojstva pripisanog čovjeku. Međutim nije moguće uvijek kazati što je kome bilo prvotno osobno ime a što pozniji nadimak. Isti se naime pojam znao upotrijebiti kod jednoga za prvotnu, a kod drugoga za pozniju oznaku. Ipak smo pri našem poslu susreli nekoliko izraza kojim se utvrđuje pravi nadimak. Ako naime nađemo da se iza sigurnoga osobnog imena dodaje još jedno ime s prethodnom ozna-

kom *qui vocatur, qui vocabar, qui consueverod vocari*; ili *vocatus, nuncupatus, dictus*; ili *nomine, prenomine, prenominatus, cognomento*, onda je to drugo ime sigurno nadimak. Evo nekoliko takvih primjera:

contra Crancum qui vocatur Cocaviçça (TS II 1 69)
ego Franciscus qui vocabar Bocinus (SD 58)
qui consueverat vocari Dimitrius de Volco (SD 66)
Dominic vocatus Jareb (ZT 204)
Dragoslavus vocatus Medvid (CD XIII 416)
Petrus, Orle vocatus (ZT 232)
Stephanus vocatus Gavonus (ZT 190)
Radda vocata Vuranna (CD VI 409)
vinea Stanci vocati Figica (CD IX 335)
Radovano vocato Cuccho (ZT 45)
presente Duymo nuncupato Mazono (CD XV 216)
Bano dictus Palumbo (CD VII 366)
a Domincio dicto Mercho (CD XII 173)
Mauro dicto Marco Spurveri (CD XI 617)
Sanctus dictus Gardello (CD XIII 243)
Johanne nomine Cichona (CD XIV 280)
Georgius prenomine Mucha (CD IX 34)
Ivane prenominatus Scocibolco (CD X 397)
Gregorio cognomento Obliza (CD VII 335)

Polovica od navedenih slučajeva, gdje je osobnom imenu izriječkom dodan zoološki nadimak, zabilježen je u Zadru.

Susreli smo i priličan broj antroponima složenih od dvije riječi ili od dva korijena. Većinom su to smiješni ili podrugljivi *prišvarci*. U našem Imeniku izbrojili smo ih pedesetak, od toga tri petine hrvatskih i dvije petine romanskih.

Hrvatska složena imena jesu:

<i>Belotica</i>	<i>Skočiliča</i>	<i>Vučisklozin</i>	<i>Vukomirić</i>
<i>Gladigrivac</i>	<i>Skočivolko</i>	<i>Vučislav</i>	<i>Vukosava</i>
<i>Kozomor</i>	<i>Visogrivić</i>	<i>Vukmir</i>	<i>Vukoser</i>
<i>Lasnitić</i>	<i>Vrtiglav</i>	<i>Vukobrat</i>	<i>Vukoslav</i>
<i>Lipopilić</i>	<i>Vrtivo</i>	<i>Vukobrtić</i>	<i>Vukoslava</i>
<i>Maubradić</i>	<i>Vučedrug</i>	<i>Vukodrag</i>	<i>Vukoslavić</i>
<i>Plačibuha</i>	<i>Vučedruha</i>	<i>Vukodrug</i>	<i>Vukostan</i>
<i>Platmiša</i>	<i>Vučimir</i>	<i>Vukomir</i>	<i>Zlatogriv</i>
<i>Skočibravina</i>			

A romanska složena imena jesu:

<i>Barbabissa</i>	<i>Bucigallo</i>	<i>Cavalcabo</i>	<i>Scanacani</i>
<i>Barbagianni</i>	<i>Çaçalupi</i>	<i>Cavalcasolus</i>	<i>Sorogallus</i>
<i>Barbagirigi</i>	<i>Canligus</i>	<i>Manducavacca</i>	<i>Tordacatus</i>
<i>Barbazani</i>	<i>Canmagno</i>	<i>Mezagallina</i>	
<i>Bebec</i>	<i>Capalbo</i>	<i>Micimaschi</i>	
<i>Bonda</i>	<i>Caperalbus</i>	<i>Papamulle</i>	

Kako vidimo, u svakom složenom imenu je jedan elemenat imenica, a drugi ili imenica ili pridjev ili glagol. No, njihov poredak nije svugdje jednak. Na početku naime složenice može biti i imenica (npr. *Vukoslav, Canmagno*) i pridjev (*Lasnitić, Mezagallina*) i glagol (*Vrtiglav, Manducavacca*).

Nerijetko smo se namjerili na pojavu da je čovjek muškarac u prezimenu ili nadimku nosio ime životinje ženskoga roda. Takvi su primjeri, da spomenemo samo neke: *Prestantius Fera* (CD II 44), *Gregorius Masca* (CD I 111), *don Pietro Mačića* (DK 241), *Cranoe Lisića* (MR II 201), *Jacobus Vulpicella* (LM I 64) itd. Tome se nemamo čuditi jer pojmovi zvijer (*fera*), mačka, lisica i ženska imena nekih drugih životinja u hrvatskom, latinskom ili talijanskom jeziku redovito obuhvaćaju ne samo ženske već i muške predstavnike odnosno vrste. Lako naime shvaćamo da je čovjek okrutnik nazvan zvijer, neiskreni prijatelj mačkom ili mačicom, a prepredeni lukavac velikom ili malom lisicom.

Malo je pak čudnije da je muškarac nazvan *Mulicom* (*Marinus Mulica*, MR V 368) mjesto *Mulac*, ili *Košuta* (*Matteo Cerva*, CR 54) mjesto *Jelen*, ili *Janjica* (*dominus Jannicha Casiocti*, TS I 1 36) mjesto *Janjac*, ili *Jarica* (*Petrus Jarića*, DK 23) mjesto *Jare*, ili *Prasica* (*Scrofa preco comunis*, MR V 406) mjesto *Prasac*, ili *Račica* (*Petrus Racica*, ZT 175) mjesto *Rak*. Vjerojatno se kod takvih slučajeva promjenom muškoga u ženski gramatički rod htjelo isti pojam pojačati ili neku njegovu karakteristiku bolje istaknuti bilo u pogoršanom bilo u poboljšanom smislu. Autori su tih promjena sigurno smatrali za čovjeka sramotnijom mulicu od mulca, plašljivijom košutom od jelena, nježnijom janjicom od janjca, hirovitijom jaricu od jareta, odurnijom prasicom od prasca i natražnijom račicom od raka.

Dok govorimo o gramatičkom rodu imena, spomenimo da smo se u Krku namjerili na slučaj protivan gore spomenutim, kod imena *Andreas Bestiolo* (CD VII 366). Tu su naime Krčani ženski deminutiv *Bestiola* (= živinica) nagrdili skovavši mu muške oblike *Bestiolo* i *Bistioli* (CD XI 625).

Ako se pak pitamo kakva je čeljad dobivala životinjska imena, moramo odgovoriti: članovi svih društvenih slojeva i pripadnici obaju spolova. Dobivali su ih nosioci državne vlasti (kralj, ban i banica, knez i kneginja, župan, plemić . . .), službenici gradske oblasti (prior, sudac, vijećnik, poslanik, časnik, patricij . . .) i članovi crkvenih ustanova (biskup, vikar, kanonik, svećenik, đakon, klerik, opat, opatica) . . .), zatim učitelji, obrtnici, radnici, posjednici, vojnici, gospodari, sluge i obični građani.

Domišljamo se da su se mnogi u srednjovjekovnoj Dalmaciji kitili životinjskim imenom ili zato što su ga smatrali lijepim, što im se sviđalo, što se uobičajilo u njihovoj obitelji, što su ga uzimali kao određeni simbol ili, nerijetko, iz praznovjerja. Ovi posljednji, kako smo već spomenuli, imajući straha od zlih očiju i uroka, vjerovali su da će, ako djetetu stave ružno ili strašno ime, ukloniti od njega utjecaj vještica i drugih nepoznatih zlih duhova. Zato su ga mnogi krštavali imenom ružne ili strašne životinje. Vjerovali su da će ga ona braniti čitavi život, ako ga nikada nitko ne bude zvao kakvim zavidnim lijepim imenom. Nadjenuta se nesimpatična imena nazivaju profilaktičnim ili zaštitnim jer zloduh, koji je u mrskoj životinji, ne bi imao nau-

diti svojemu imenjaku (MI LXXXI 96—98). To je bio razlog da je vuk dobio vrlo veliki broj ljudskih imenjaka, daleko više nego ijedna druga životinja.

Poslije vuka imamo još četrnaest vrsta životinja, za koje smo doznali da je svaka od njih dala ljudima preko deset oblika svojega imena. To su, s oznakom broja tih oblika, ove: vuk 92, govedo 52, medvjed 29, konj 26, kokoš 26, mačka 21, ovca 17, koza 17, lav 16, svinja 15, lisica 15, pas 14, sova 13, sokolovke 12 i miš 12. Samih ovo petnaest vrsta dalo je više oblika nego skupa svih oko stotinu i četrdeset preostalih vrsta registriranih u našem popisu.

Nadalje, moramo dozvoliti mogućnost da bi neka imena u Imeniku trebalo sa doznačenoga im mjesta na drugo prebaciti, a neka uopće iz Imenika izbaciti. Takve bi premještaje ili odstranjenja vrlo lako mogli zahtijevati pojmovni homonimi ili homografi tj. imena koja jednako zvuče ili se jednako pišu, a označuju različite pojmove. Ako bi se naime utvrdilo da različito značenje istozvučne ili istolike riječi označuje neku drugu vrstu životinje, trebalo bi u Imeniku odgovarajući joj antroponim premjestiti. Ako bi pak jedno od značenja iste riječi određivalo neku drugu stvar koja nije životinja, trebalo bi taj antroponim izbaciti. Nevolja je u tome što se u konkretnim slučajevima ne da utvrditi pravo značenje i prema tome odgovarajuća kategorija uvrštenoga imena.

U takve slučajeve najprije ubrajamo imena što smo ih prema njihovu primarnom značenju pripisali zvijerima, dok su ta ista imena primorci, i pogotovo ribari, vrlo lako mogli uzeti od morskih riba. To su: *Mačka* (HR 211, 236), *Pas* (HR 239, 280), *Vučić* (HR 458), *Vuk* (HR 458), *Vukić* (HR 458), *Lisica* (HR 236) i *Lesica* (HR 196). Isto tako smo *Mrčka* označili kao psa, ali se, iako rjeđe, tako zove pokoja druga domaća životinja mrke boje, koja nije zvijer. I napokon smo *Kunicu* jedan put uvrstili kao zvijer kunu, a drugi put kao ženku glodavca kunića, ne znajući ni sami koji smo put pogodili.

Među ostalim sisavcima koji nisu zvijeri, nalazimo da bi isto ime moglo označiti ili dvije različite vrste sisavaca ili jedan put sisavca, a drugi put nesisavca.

Od imena koja označuju dvije vrste sisavaca spominjemo *Galu* i *Vrančića*. S oba ova imena smo označili konje mrke boje, ali se ta ista imena negdje daju i križancu mulu ili mazgi, ako su oni mrke boje. Ime *Galeša* smo pridali volu crne dlake, ali isto ime može nositi i konj iste dlake. Slično se dogodilo i s imenom *Brav*, koje može označiti i ovcu i ovna, dapače i kozu i jarca.

Od imena pak koja mogu nositi i sisavac i nesisavac navodimo one, što smo ih smjestili među sisavce, a može biti da su ljudi uzimajući ta imena mislili na istoimene ribe. To su: *Gudin* (HR 123), *Jež* (HR 145), *Konj* (HR 172), *Mišić* (HR 226), *Morica* (HR 235), *Mulčić* (HR 251), *Osao* (HR 267), *Prasac* (HR 239), *Prasica* (HR 235), *Sivonja* (HR 372), *Vol* (HR 240), *Volina* (HR 451) i *Zec* (HR 466).

Neka imena kraljeznjaka nesisavaca primarno označuju ptice, pa smo ih uvrstili među ptičja, a ona su se mogla odnositi na ribe. To su: *Čuk* (HR 83), *Gač(ić)* (HR 99), *Golub* (HR 113), *Groz* (HR 120), *Kokot* (HR 170), *Orao* (HR

228), *Paun* (HR 288), *Sokol* (HR 383), *Sovica* (HR 33), *Štrk* (HR 417) i *Vrana* (HR 452).

Isto tako ne znamo jesu li se *Žabica* (HR 475), *Blavor* (HR 44) i *Matica* (HR 218) morali smjestiti među ribe ili ondje gdje smo ih mi smjestili: *Zabicu* naime među vodozemce, *Blavora* među guštere, a *Maticu* među kukce. I, napokon, je li osobno ime *Zlatica* uzeto od ribe ili od koje domaće životinje ili od kune ili od ptice (AR XXII 899)? Je li Dubrovčanin *Volak* dobio svoje ime od morskoga mekušca ili od maloga vola ili od istoimene ptice (AR XXI 282, 306—307), a Hvaranin *Bišić* je li nosio zaista prezime po zmijici (SV I 191) ili po crvotoku (RH I 191)?

Dosada smo naveli antroponime koji sigurno spadaju u Imenik, ali nisu sigurni gdje. Sada ćemo pobrojiti imena kojima prisutnost nije sigurno zajamčena nigdje u Imeniku jer u konkretnom slučaju možda ne označuju životinju. Kod svakoga takvog imena donosimo najprije životinjsko pa drugo njegovo neživotinjsko značenje. Počinjemo s majmunima:

Monna, majmun; ali i gospođa (DG 1074)

U imenima zvijeri:

Lone smatramo da je pisar napisao mjesto *Leone*; a Skok drži da je *Lone* hipokoristik od ženskoga osobnog imena *Eleonora* (ER II 317)

Kurjak, vuk; a po Skoku je to derivat od katoličkoga imena *Kyriakos*, lat. *Dominicus*, gospodinov (ER II 243)

U imenima sisavaca, koji nisu zvijeri:

Miše i *Mišetić* od glodavca miša; ali i hip. i prezime od *Mihailo* (AR VI 770)
Burinus, magarčić (FL IV 592); ali i *burin*, u Dalmaciji mali, slabi vjetar bura (HR I 247)

Cosa, koza; ali i kosa (vlasi), i kosa (poljodjelsko oruđe) i tal. *cosa* (stvar)
Cosina, kozina (aug. od kože); ali i kosina (padavina, nagnuta površina HR II 691) i tal. *cosina* (stvarčica)

Mancinus, junac; ali i tal. *mancino*, ljevak, ljevoruk (RA 572)

Muccha, tal. *mucca*, krava muzara (RA 629); ali i hrv. *mūka* (stradanje, AR VII 137) ili *múka* (brašno, AR VII 141)

Cherme, nom. krme, mlado svinjče (RH II; ER II 205); ali i gen. krme, stražnjega dijela broda, i gen. hrane za stoku (HR II 762)

Cabellich od *cabella* kobila; ali i od *gabella* porez (DG 729)

Mandra, stado životinja; ali i tor i pašnjak (RA 573)

U imenima ptica:

Gambetta, ptica grličar; ali i mala noga, nožica (RA 389)

Galonius, *Gallone* i *Gallonus* mogle bi biti izvedenice od *gallus*, pijetao, ali i od *galio*, -onis teretni brod (LJ 499)

Berta, ptica; starinski ženski ogrtač (DG 215)

Belotica, bijela ptica; a po Skoku osobno ime *Belota* (SK 252)

U imenima zmija:

Ljutica, zmija; ali i stijena i vrst lüka (ER II 341)

Poganica, zmija; ali i žena poganka i teška bolest i neka biljka (AR X 368)

U imenima riba:

Boca, bukva; ali i staklenka (RH I 219)

Buća, volina; ali i predmet za igru i tikva (HR I 281)

Felun, orhan; ali i tal. *fellone*, vjeroloman, izdajnički (RA 346)

Figica, riba smokva; ali i voćka smokva (RA 353)

Glad, sitne ribice; ali i osjećaj potrebe za hranom (RH II 34)

Iglica, riba jaglica; ali i šipčica za šivanje (HR 123)

Matan, bukva; ali i aug. od osobnoga imena Mate (SK 265)

Obrat, komarča; ali i imenica od glagola obratiti (AR VIII 442)

Orfanello, orfanić, riba drozak; ali i tal. *orfanello*, siročić (RA 670)

Sinj, riba; ali i poseban komad gvožđa potrebit u mlinu (AR XV 43)

Šega, riba pilan; ali i oruđe za piljenje, pila (RA 962)

Šilo, riba; ali i igla bez uši za bušenje (AR XVII 588)

Zucca, riba zuka; ali i biljka tikva (RA 1218)

U imenima nekralježnjaka:

Hlap, rak; ali i sluga, rob (RH II 185)

Matica, kraljica pčela, ali i ako se čita matika, oruđe za kopanje, motika (AR VI 530)

Ruga, gusjenica; ali i rug od rugati (AR XIV 237)

Strengna, crni leptir; ali i vještica (AR XVII 848; ER III 417)

Stričić, šturak; ali i stričević (AR XVI 726)

Sve skupa daje oko 5% imenskih oblika kojih je pravo prisutnosti u Imeniku diskutabilno.

Nakon svega smatrali smo uputnim ispitati da li još i danas na području stare Dalmacije ima ljudi što se nazivaju po onim životinjama kojih su se imena ondje uzimala u srednjem vijeku. Taj smo posao mogli uspješno obaviti samo s obzirom na prezimena i to pomoću *Leksika prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*, koji je obradio i prostor stare Dalmacije od Kvarnera do ulaza u Boku Kotorsku prema stanju iz 1948. godine. Na tom području smo utvrdili da su u prezimenima našega vremena još živa imena dviju trećina životinja iz našega Imenika. Postoji u drugim krajevima Hrvatske mnogo imena kojima bismo lijepo upotpunili Imenik, ali smo se ovom radnjom ograničili na sami teritorij srednjovjekovne Dalmacije.

Nismo se mogli upuštati u istraživanje današnjih osobnih imena i pridjevaka, premda smo uvjereni da još ima dosta zoologijskih naziva, nadimaka i prišvaraka dobivenih po ne uvijek simpatičnim životinjama. U prvom redu na primorju po ribama. Teško je do tih nadimaka doći jer u vrijeme kad su se utvrđivala današnja trajna prezimena mnogi nisu htjeli da im se neugodni nadimci ovjekovjećuju upisom u službene knjige i javne isprave. A i po tješnjoj povezanosti s osobom, nadimak teže od prezimena nadživljuje svojega nosioca.

Kazalo Imenika

Agna	Bravar	Cereva
Agnes	Bravarević	Cerna
Agnesa	Bravinec	Cerva
Agnesina	Brena	Cervia
Agnetta	Brinca	Chirnella
Arabizo	Brocus	Chuchulus
Ardea	Bubali	Cichali
	Bube	Cichona
Bačić	Bubelus	Ciconia
Barbabissa	Bubulus	Cigada
Barbagianni	Bucigallo	Cigaida
Barbagirić	Bucignolus	Cigalis (de)
Barbazani	Bucinjolić	Cigalla
Barbo	Buća	Cigallis (de)
Barbus	Bufalis (de)	Cigogna
Basak	Bufalo (de)	Cindre
Becbec	Bugula	Cindrino
Beccarius	Bukač	Cindro
Becon	Bulpicello	Cinicus
Becus	Buncus	Cinus
Belotica	Burellus	Ciucus
Bernardus	Burinus	Civeta
Berta	Bušica	Colubacius
Bestiolus	Bovina	Columbanus
Bičina		Corbus
Bikar	Caballus	Cornarius
Biković	Cacallo	Cornuto
Bilica	Caçalupi	Corser
Bipirella	Canalea	Corvo
Bišić	Cancer	Corvus
Bivoličić	Caninus	Crine
Blavarica	Canis	Crvčić
Boca	Canligo	Cucca
Boccignolo	Canmagno	Cuccho
Bocinolus	Capalbo	Cuchino
Bocinus	Caperalbus	Cucilla
Bočin	Capria	Cucuvaia
Bokan	Caroculus	Cuda
Bolica	Caval	Cunilia
Bolpe	Cavalcabo	
Boncius	Cavalcasolus	
Bonda	Cavallino	Čapljić
Bos	Cavallus	Čela
Branza	Cavaluccius	Čepuk
Brav	Cendrus	Čoban

Ćuk	Gallus	Hlap
Dracculus	Galonius	Hlapac
Dracul	Gambetta	Hlapec
Drago	Gardello	Hlapčić
Dragun	Gardellus	Hlapović
Drakon	Gatta	
Dulfinellus	Gattina	Iglica
Dulphynus	Gattula	
	Gatthinus	Jaja
	Gattulinus	Janjica
Equilinus	Gattus	Jarčić
	Gatus	Jareb
Falco	Gavko	Jarica
Falcon	Gavran	Jaričić
Falcucius	Gavun	Jež
Falculus	Giga	Ježević
Falcus	Girica	Juba
Feles	Giričina	
Felun	Glad	Kabelić
Fera	Gladigrivac	Kača
Figica	Gnjidica	Kačić
Filusinus	Golčić	Kajba
Frankul	Golić	Kalebović
Frankulić	Golub	Kanac
	Goluba	Karvanić
Gactolus	Golubić	Kenja
Gactula	Gregurino	Kerna
Gactulinus	Grif	Kernja
Gactulus	Grlica	Kirnula
Gačić	Gričić	Klanica
Galac	Gronco	Klapović
Galcius	Grongus	Klepec
Galčić	Groz	Kljun
Gale	Gruanus	Kobac
Galeb	Gude	Kobiljač
Galec	Gudec	Kobiljačić
Galeša, vol	Gudić	Kokavica
Galeša, crna živ.	Guffulinus	Kokošević
Galešić	Gujić	Kokot
Galica	Gulj	Konje
Galić	Guo	Konjević
Gallellus	Gusa	Konjović
Galli	Gusić	Kos
Gallina	Gusko	Kosić
Gallis (de)	Guso	Kosović
Gallo	Guščica	Košuta
Gallone	Guvo	Koza
Gallonus		Kozel

Kozica	Lica	Medveđević
Kozić	Licinius	Medvet
Kozina	Lija	Medvid
Kozlić	Lipopilić	Meka
Koznica	Lippa	Meles
Kozomor	Lisica	Mergula
Kraguj	Lisičaj	Metvet
Krakorica	Liska	Mezagallina
Krelce	Liun	Micimaschi
Krelčić	Lokarda	Milva
Krelić	Lompre	Miše
Kreponja	Lonardus	Mišetić
Krilovan	Lone	Mišica
Krme	Lovac	Mišić
Kukuka	Luben	Miška
Kuna	Lubin	Miško
Kunče	Lumaco	Mišković
Kunica, mustella	Lunja	Monna
Kunica, cuniculus	Lupan	Morica
Kuničević	Lupe	Morisinus
Kunić	Lupicinus	Mosca
Kurjaci	Lupić	Moscardellus
Kurjak	Lupinus	Mrčko
	Lupis (de)	Mrko
Labranca	Lupolus	Mucca
Lampredius	Lupus	Mucina
Lana		Mucinić
Lanata	Ljutica	Mucinus
Lanča		Muha
Lasca	Maco	Mula
Lasičić	Mačica	Mulčić
Lasnitić	Mancinus	Mulica
Laudula	Mandra	Mulić
Lavčić	Manducavacca	Murigi
Laṽica	Mansula	Murisino
Leo	Manzio	Musca
Leofante	Manzus	Muscardellus
Leonardellus	Mastinus	Musić
Leonardić	Maška	Musina
Leonardus	Matan	Mustellus
Leone	Mathelinus	
Leonicus	Matica	Nisa
Leonis	Maubradić	
Leonoš	Mazonus	Oblica
Leonja	Mede	Obrat
Lepro	Medoje	Orebina
Lesica	Medoš	Orfanello
Leonardus	Medošević	Orle

Orsana
Orsato
Orse
Orseta
Orsi
Orsinus
Orso
Orsus
Osl
Ovčarević

Pačica
Palumbella
Palumbello
Palumbo
Palunduzulus
Pantaleon
Pao
Paonus
Papamulle
Pasara
Pasculus
Passarinus
Pastir
Paškulić
Pauković
Paun
Pavo
Pecchiarus
Pecorarius
Pecorinus
Pecurarius
Pecurarius
Pegorarius
Peligarius
Pelizario
Peppola
Perak
Perina
Perka
Perković
Peštać
Petelin
Philippus
Phylippa
Pica
Picina
Picurarius

Picurur
Picus
Pilče
Pilenić
Piličar
Piličina
Pilip
Pince
Pinculić
Pirak
Piscarius
Piškor
Piškorević
Pizula
Plačibuha
Plačičinić
Plantavec
Plat
Platica
Platmiša
Plavičić
Plavić
Poganica
Poland(a)
Polla
Pollaster
Pollus
Polus
Popinus
Porca
Porcarus
Porcezo
Porcus
Pračić
Prasac
Prase
Prasetić
Prasica
Prasić
Prstačić
Prusec
Pulaster
Pundrulus

Raca
Račica
Račić
Raga

Ragno
Rak
Rake
Rako
Rakonja
Ranena
Ranjina
Raža
Rebac
Repe
Ribica
Ribuša
Riccius
Rizzi
Rogušić
Roncinus
Roško
Ruga
Rugata

Salmarius
Saračić
Saračinić
Sarak
Saraka
Scanacani
Scrofa
Scurpuna
Sega
Sergonja
Silurinus
Silurus
Simia
Sinj
Sipica
Sivac
Sivec
Sivonja
Skoblić
Skočibravina
Skočiliča
Skočivolko
Skomb
Skombričić
Skorpina
Skušelj
Slavić

Sokol	Trottus	Vrančić
Somarus	Trpinja	Vrtiglav
Soppe	Trucolo	Vrtivo
Soppolo	Tun	Vucan
Sorcha	Tunella	Vucina
Sorcinus		Vuča
Sorogallus	Ursa	Vuče
Sorus	Ursana	Vučedrug
Sovica	Ursanus	Vučedrug
Sovina	Ursatius	Vučen
Sparaveri	Ursena	Vučenić
Sparinus	Ursica	Vučet
Spurverus	Ursius	Vučeta
Stiglus	Urso	Vučetica
Stoka	Ursone	Vučić
Strakonja	Ursula	Vučići
Strengna	Ursulinus	Vučila
Stričić	Ursus	Vučimir
Strigula		Vučin
Sturna	Vacca	Vučina
Sturnellus	Vachina	Vučinić
Suininius	Valcus	Vučinja
Surianus	Valković	Vučisklozin
Surina	Velcus	Vučislav
Surka	Vilce	Vučjak
Sus	Visogrivić	Vučko
Svinjar	Visulinus	Vuga
Svračić	Vitellus	Vuk
	Vitulus	Vukac
Šilo	Vivarium	Vukača
Šiljež	Vlasica	Vukan
Štakor	Volak	Vukas
Štiglic	Volar	Vukasović
Štrk	Volchus	Vukaš
Šuša	Volče	Vukaša
	Volčić	Vukašić
Tegna	Volčina	Vukašin
Telica	Vole	Vukčić
Telić	Volec	Vukeša
Telina	Volek	Vukežić
Tica	Voleša	Vukić
Tordacatus	Volica	Vukina
Tordoso	Volin	Vukiša
Tortor	Volina	Vukmir
Tortorović	Volota	Vukna
Trilja	Volpecella	Vuko
Tringa	Volučina	Vukobrat
Troticus	Vrana	

Vukobratić	Vukošević	Zajac
Vukoc	Vukota	Zampa
Vukodrag	Vukotić	Zanzarella
Vukodrug	Vuković	Zec
Vukoj	Vukovin	Zegallis (de)
Vukoja	Vuksanić	Zeko
Vukojević	Vukša	Zigalis (de)
Vukojić	Vuktić	Zlatica
Vukomir	Vukus	Zlatogriv
Vukomirić	Vukuša	Zmijan
Vukonja	Vulcinula	Zucca
Vukon(j)ica	Vulcius	
Vukosava	Vuleta	Žabica
Vukoser	Vuletić	Ždralović
Vukoslav	Vulpe	Ždribac
Vukoslava	Vulpicella	Živina
Vukoslavić	Vulpinus	
Vukostan	Vulpis	
Vukoš		

Ivan Ostojić

NAMES OF ANIMALS IN THE MEDIAEVAL ANTROPONYMS IN DALMATIA

Summary

The author analysis over 700 forms of personal names for which he found that during the Middle Ages, from 11th to 14th centuries, the Dalmatians were given the names of about 150 various species of animals. More than half of these forms were formed on the Croatian and the rest on the Romance linguistic basis. It is not quite certain that every form was taken from zoology, still, if it could be proved that some of them were not of that origin the ratio would not be changed significantly. It should be taken into consideration that these results were based only on the published material. The relatively large number of Romance names in the mediaeval Dalmatia are due to the fact that almost all the studied documents were registered in the cities that, in the Middle Ages, were turning gradually from the Romance into the Croatian ones. Only four cities, Zadar, Trogir, Dubrovnik and Split, in that order, revealed more than two thirds of usable data. The third part, except for some very rare cases in villages, was found in some other places headed by Krk, Rab and Kotor. After their migration into the littoral Dalmatia the Croatian inhabitants often used the Romance linguistic basis for the names of animals, sea fishes in particular, which they found in their new homeland. The names of animal origin were given to the members of all social classes of both sexes. Of all the animal names »Vuk« (Wolf), in various forms, was most frequently used as a human name for its prophylactic and protecting reasons. It is followed by: ox, bear, horse, hen, cat, sheep, goat, lion, pig, fox, dog, owl, falkon and its kind, and mouse.